

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



Sprogforeningens
: Almanak :
for
1918.

Udgiver og Forlægger:
Sprogforeningen, Aabenraa.

Sprogforeningens

Å l m a r a k

for

* * 1918. * *

25de A r g a n g.

Udgivet af Sprogforeningen.

Udsat af

Trykt i „Højndal's Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1918.

Siden Reformationen	431
" Indførelsen af den Julianste Kalender	1963
" " " " Gregorianste "	336
" " " " forbedrede "	218

F o r m ø r k e l s e r .

I Aaret 1918 finder der 2 Solsformørkelser og 1 Maaneformørkelse Sted. I vore Egne vil dog ingen af dem være synlig.

1. Den første Solsformørkelse finder Sted Natten mellem den 8. og 9. Juni og er total. Den begynder i den vestlige Halvdel af det stille Hav, udstrækker sig derpaa over den nordstige Halvdel af Asien, det nordlige Norge, de nordlige Bolaregne, samt Nord- og Mellemamerika og ender i Bugten ved Tehuantepec.

2. Maaneformørkelsen finder Sted i de sidste Formiddagstimer den 24. Juni. Den er partiel og kun af ringe Omfang, da ikke mere end omtrent en Syvendedel af Maanens Tværmaal vil blive b dækket. Formørkelsen vil være synlig i den vestlige Halvdel af Sydamerika, i Nordamerika med Undtagelse af den nordøstlige Del, paa det stille Hav, i Australien, paa Sunda-Øerne med Undtagelse af Sumatra og i Japan.

3. Den anden Solsformørkelse er ringformet og finder Sted den 3. December. Den begynder som partiel Formørkelse i den østlige Del af det stille Hav, udstrækker sig over Sydamerika med Undtagelse af de nordlige Kystlande, den sydlige Halvdel af Atlanterhavet og det sydvestlige Afrika og ender i den østlige Del af Atlanterhavet.

Imellem Jul og Fastelavn er der 9 Uger 6 Dage,
og imellem Pinse og Advent er der 25 Uger.

F e s t t a b e l .

De foranderlige Fester bestemmes alle efter Paaske.

Aar	Fastelavn	Paaske	Pinse	1. Advent
1918	10. Februar	31. Marts	19. Maj	1. Decbr.
1919	2. Marts	20. April	8. Juni	30. Novbr.
1920	15. Februar	4. April	23. Maj	28. Novbr.
1921	6. Februar	27. Marts	16. Maj	27. Novbr.
1922	26. Februar	16. April	4. Juni	3. Decbr.
1923	11. Februar	1. April	20. Maj	2. Decbr.
1924	2. Marts	20. April	8. Juni	30. Novbr.
1925	22. Februar	12. April	31. Maj	29. Novbr.

Søjvandet ved Nordfjælls Bæsthyt.

Søjvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtabelleerne i den af Indenrigsministeriet udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagelser.

De for hver Dags Formiddag og Eftermiddag anførte Klokketallet angiver Søjvandet ved Nomo Havn og Vallum „Kørested“. For at finde Flodtiden ved Skærbæk Brohoved maa man lægge 20 Minutter, ved Odden paa Nordland Nomo omtrent 10 Minutter og ved Hjer Sluse 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Søjvandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Haderslev.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er opstillet jaaledes, at den kan bestemmes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinien er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afstaaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemuropæiske Tid.

Festregning og Høsttiderne 1918.

Føraaret begynder d. 21. Marts.
Sommeren „ d. 22. Juni.
Efteraaret „ d. 23. September.
Vinteren „ d. 22. December.
Det gyldne Tal er 19., Spalten XVII.
Søndagsbogenslavet er F., Catekikelen 23.

Fæstetabns Søndag d. 10. Februar.
Vasstedag d. 31. Marts.
Blusefdag d. 11. Maj.
Første Advent d. 1. December.

Januar 1918.

D. C. N.

Udugmaaned.

31 Dage

Er. Ann. 3. E.
Fj. Danbe

		11ften Form.				Fm.	Ent.
1. Uge.		Kristi Omfarelse. Inf. 2, 21.					
		2. Række: Matth. 6, 5—13.					
Ti.	1 Nstaaar	9.08	10.16	Solen Jorden nærmest		4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
D.	2 Abel	10.18	10.29	} Sol op 8.51, ned 4.03		5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
T.	3 Enoch	11.29	10.41	} Tusmørket varer 52'		5 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
F.	4 Methusalem	Morg.	10.53	Maanen Jord. fjernest		6 $\frac{1}{2}$	7
L.	5 Simeon	12.39	11.06	C i. Rv. 1 Ejtm.		7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$
2. Uge.		De Wife af Oerlland Matth. 2, 1—12.					
		2. Række: Matth. 2, 1—12.					
G.	6 Soud. eft Myr.	1.51	11.21	S. 3 Konger.		7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
M.	7 Knud Hertug	3.05	11.40			8 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$
Ti.	8 Erhard	4.19	12.06			9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
D.	9 Julianus	5.32	12.40	} Sol op 8.48, ned 4.13		10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
T.	10 Paul Eremit	6.38	1.31	} Tusmørket varer 51'		11	12 $\frac{1}{2}$
F.	11 Hyacinus	7.35	2.36			12 $\frac{1}{2}$	14
L.	12 Reinhold	8.17	3.56	D n. M. 12 Mitnat		1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$
3. Uge.		Da Jesus var 12 Aar gammel. Inf. 2, 42 til Enden.					
		2. Række: Mark. 10, 13—16.					
G.	13 I. S. e. h. 3 Kong.	8.48	5.24	Silarinus		2 $\frac{1}{2}$	3
M.	14 Felix	9.12	6.55			3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
Ti.	15 Maurus	9.30	8.25	Maanen Jord. nærmest		4	4 $\frac{1}{2}$
D.	16 Marcellus	9.46	9.54	} Sol op 8.41, ned 4.25		4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
T.	17 Antonius	10.02	11.22	} Tusmørket varer 49'		5 $\frac{1}{2}$	6
F.	18 Prisca	10.18	Morg.			6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
L.	19 Pontianus	10.36	12.48	D i. Rv. 4 Esterm.		7	7 $\frac{1}{2}$
4. Uge.		Brylluppet i Kana. Johs. 2, 1—11.					
		2. Række: Inf. 19, 1—10.					
G.	20 I. S. e. h. 3 Kong.	10.59	2.13	Fabian og Sebastian		7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
M.	21 Agnes	11.30	3.34			8 $\frac{1}{2}$	9
Ti.	22 Vincentius	12.09	4.49			9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
D.	23 Emerentius	1.00	5.53	} Sol op 8.32, ned 4.38		11	11 $\frac{1}{2}$
T.	24 Timotheus	2.01	6.42	} Tusmørket varer 48'		11	12 $\frac{1}{2}$
F.	25 Pauli Dombend.	3.11	7.19			12 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$
L.	26 Polycarpus	4.25	7.47			13	2 $\frac{1}{2}$
5. Uge.		Arbejderne i Vingarden. Matth. 20, 1—16.					
		2. Række: Matth. 25, 14—30.					
G.	27 Septuagesima	5.39	8.03	Chrysothonus		2 $\frac{1}{2}$	3
M.	28 Carol. Magnus	6.52	8.23	D i. M. 4 Morgen		3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
Ti.	29 Valerius	8.03	8.37			3 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
D.	30 Lovise	9.14	8.50	} Sol op 8.19, ned 4.52		4 $\frac{1}{2}$	5
T.	31 Vigilius	10.23	9.01	} Tusmørket varer 46'		5	5 $\frac{1}{2}$
				Maanen Jord. fjernest.		6	5 $\frac{1}{2}$

Februar 1918.

D. C. N.

Blidemaaned. 28 Dage.

Se Anm. 3. S
Hjvande

		Aften Form.		fm.	Em.
F.	1 Brigida	11.34	9.14	5½	5½
L.	2 Kyndelmiåse	Morg.	9.27	6	6½

6. Uge. De fire Slags Erdejord. Lut. 8, 4—15.

2. Række: Mart. 4. 26--32.

S.	3 Sevagefina	12.45	9.44	Vlasius	6½	6½
M.	4 Beronica	1.55	10.07	☉ i. Kv. 9 Form.	7	7½
Ti.	5 Agathe	3.11	10.37		7½	8½
D.	6 Dorothea	4.19	11.18	Sol op 8.08, ned 5.07 Tusmørket varer 45'	8½	9½
L.	7 Richard	5.19	12.14		10	10½
F.	8 Corintha	6.08	1.26		11½	11½
L.	9 Apollonia	6.45	2.50		—	12½

7. Uge. Kristi Daab. Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Lut. 8, 31 til Enden,

S.	10 Fakelavn	7.11	4.20	Dvinqvagesima. Estomichi.	1	1½
M.	11 Euphrosyne	7.33	5.52	☉ i. M. 11 Form. (Schv'ast.	2	2½
Ti.	12 Hvide Tirsdag	7.51	7.25	Eulalia Maanen Jord. nærmest Benignus	3	3½
D.	13 Akeonsdag	8.08	8.56	Sol op 7.54, ned 5.22 Tusmørket varer 4½'	3½	4½
L.	14 Valentinus	8.25	10.26		4½	5
F.	15 Faustinus	8.44	11.54		5	5½
L.	16 Juliane	9.06	Morg.		5½	6½

8. Uge. Jesus fristes af Djævelen. Matth. 4, 1—11.

2. Række: Lut. 22, 24—32.

S.	17 1. S. i Fasten	9.33	1.19	Dvadragesima. Invocavit [Hjvande]	6½	7
M.	18 Concordia.	10.10	2.38	☉ i. Kv. 2 Morg.	7½	7½
Ti.	19 Ammon	10.58	3.45		8	8½
D.	20 Lamperdag	11.56	4.39	Eucharias Sol op 7.38, ned 5.37 Tusmørket varer 43'	9½	9½
L.	21 Samuel	1.03	5.21		10½	11½
F.	22 Peders Stol	2.14	5.50		—	12½
L.	23 Papias	3.27	6.13		12½	1½

9. Uge. Den kanauiske Kvinde. Matth. 15, 21—28.

2. Række: Mart. 9, 27—29.

S.	24 2. S. i Fasten	4.40	6.30	Reminiscere. Matthias.	1½	2
M.	25 Victorinus	5.50	6.45	☉ i. M. 11 Aften.	2½	2½
Ti.	26 Jnger	7.01	6.59		3	3½
D.	27 Leander	8.10	7.10	Sol op 7.22, ned 5.51 Tusmørket varer 42'	3½	4
L.	28 Ellegaard	9.21	7.23	Maanen Jord. fjernest	4	4½

Marts 1918.		D. C. N.	Tordmaaned.	31 Dage	Se Anm. 3. S. Søjvande	
		Aften	Form.		Fin. Cin.	
F.	1' Albinus	10.32	7.36		4½ 5	
L.	2' Simplicius	11.44	7.52		5 5½	
10. Uge. Jesus drev en Dævel ud. Luf. 11, 14-28.						
2. Klasse: Johs. 8, 42-51.						
S.	3' S. i Fasten	Morg.	8.13	Uculi. Kunigunde	5½ 5½	
M.	4' Adrianus	12.55	8.38		6 6½	
Ti.	5' Teophilus	2.04	9.14		6½ 6½	
D.	6' Gotsfred	3.06	10.02	Sol op 7.05, ned 6.05 Tusmørket varer 42' C j. Kv. 2 Morg.	7½ 7½	
L.	7' Perpetua	3.58	11.05		8½ 8½	
F.	8' Beate	4.38	12.20		9½ 10	
L.	9'40 Ribbere	5.09	1.44		11 11½	
11. Uge. Jesus bispiser 5000 Mand. Johs. 6, 1-15.						
2. Klasse: Johs. 6, 35-51.						
S.	10' Midfaste	5.34	3.15	Latere. Edel	— 12½	
M.	11' Thala	5.53	4.46		12½ 1½	
Ti.	12' Gregorius	6.10	6.18	☉ n. M. 9 Aften. Maanen Jord. nærmest Sol op 6.47, ned 6.20 Tusmørket varer 42'	1½ 2½	
D.	13' Macebonius	6.28	7.51		2½ 3	
L.	14' Euthimius	6.46	9.24		3½ 3½	
F.	15' Zacharias	7.08	10.54		4 4½	
L.	16' Gudmund	7.55	Morg.	4½ 5½		
12. Uge. Engel n Gabriel udsendes. Luf. 1, 26-38.						
2. Klasse: Luf. 1, 46-56.						
S.	17' S. i Fasten	8.08	12.18	Zubica. Vertrud.	5½ 5½	
M.	18' Alexander	8.54	1.33		6½ 6½	
Ti.	19' Joseph	9.50	2.33	☉ j. Kv. 3 Eftn.	7 7½	
D.	20' Gordius	10.55	3.19	Sol op 6.30, ned 6.33 Tusmørket varer 42'	7½ 8½	
L.	21' Benedictus	12.06	3.52	Foraar. Veg. Jævndøgn	9 9½	
F.	22' Paulus	1.18	4.18		10½ 10½	
L.	23' Fidelis	2.30	4.37		11½ —	
13. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1-19.						
2. Klasse: Mark. 14, 3-9.						
S.	24' Palmesøndag	3.40	4.53	Ulrica.	12½ 12½	
M.	25' Mariae Bebud	4.51	5.06		1 1½	
Ti.	26' Gabriel	6.00	5.19	Maanen Jorden fjernest Sol op 6.12, ned 6.47 Tusmørket varer 42' ☉ j. M. 5 Eftn.	1½ 2½	
D.	27' Castor	7.10	5.31		2½ 2½	
L.	28' Skærtorsdag	8.20	5.45		Euthimius.	3 3½
F.	29' Langfredag	9.32	6.00		Jonas	3½ 3½
L.	30' Evirinus	10.44	6.19		4 4½	
14. Uge. Kristi Opstandelse. Mark. 16, 1-7.						
2. Klasse: Matth. 28, 1-8.						
S.	31' Paaske	11.53	6.44	Valbina	4½ 4½	

April 1918.

D. C. N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. S. S.
Højbanke.

		Nat	Form.			Fm.	Em.
M.	1 2. Paasfedag	Morg.	7.16	Hugo		5	5½
Ti.	2 Theodosius	12.56	7.59	} Sol op 5.54, ned 7.01 } Tusmørket varer 43'		5½	5½
D.	3 Nicatas	1.51	8.56			6½	6½
T.	4 Ambrosius	2.34	10.04	C f. Kv. 3 Efterm.		7	7½
F.	5 Irene	3.07	11.22			8	8½
L.	6 Sixtus	3.33	12.46			9½	9½

15. Uge. Jesus kom ind ad lukte Døre. Johs. 20, 19 til Enden.

2. Række: Johs. 21, 15—19.

S.	7 1. S. e. Paaste	3.55	2.13	Dvasimodo. Egesippus	10½	11	
M.	8 Janus	4.13	3.42		11½	—	
Ti.	9 Brocopius	4.30	5.14	} Sol op 5.36, ned 7.14 } Tusmørket varer 44'	12½	1	
D.	10 Eschiel	4.48	6.46			1½	1½
T.	11 Leo	5.08	8.18	☉ n. M. 6 Morg.		2	2½
F.	12 Julius	5.33	9.47			2½	3½
L.	13 Justinus	6.04	11.09			3½	4

16. Uge. Jesus er den gode Hjrde. Johs. 10, 11—16.

2. Række: Johs. 10, 22—30.

S.	14 2. S. e. Paaste	6.46	Morg.	Misericordia Dom'ni.	4½	1½	
M.	15 Olympia	7.39	12.18	[Tiburcius	5	5½	
Ti.	16 Mariane	8.43	1.11	} Sol op 5.19, ned 7.28 } Tusmørket varer 46'	5½	6	
D.	17 Anicetus	9.53	1.51			6½	6½
T.	18 Eleutherius	11.07	2.19	☉ f. Kv. 5 Morg.		7½	7½
F.	19 Daniel	12.19	2.41			8½	8½
L.	20 Sulpicius	1.31	2.58			9½	10½

17. Uge. Kristi Vortgang til Faderen. Johs. 16, 16—22.

2. Række: Johs. 14, 1—11.

S.	21 3. S. e. Paaste	2.40	3.13	Jubilate. Florentius.	11	11½	
M.	22 Cajus	3.50	3.27	Maanen Jorden fjernest	—	12½	
Ti.	23 Georgius	4.59	3.39	} Sol op 5.03, ned 7.41 } Tusmørket varer 47'	12½	1	
D.	24 Albertus	6.10	3.53			1½	1½
T.	25 Markus	7.21	4.07	☉ i. M. 9 Form.		1½	2½
F.	26 Danij Bebedag	8.33	4.26			2½	2½
L.	27 Ananias	9.42	4.48			3	3½

18. Uge. Den Helligaands Sendelse. Johs. 16, 5—15.

2. Række: Johs. 8, 28—36.

S.	28 4. S. e. Paaste	10.49	5.18	Cantate. Vitalis.	3½	3½
M.	29 Peter Martyr	11.47	5.59		4	4½
Ti.	30 Severus	Morg.	6.52		4½	5

Maj 1918.

D. C. N.

Majmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3.5
Søjvande.

		Nat	Form.		Frn.	Em.
D.	1	Bhil. og Jacob.	12.34	7.56	} Sol op 4.47, ned 7.55 Tusmørket varer 49'	5 $\frac{1}{2}$
E.	2	Vithanasius	1.08	9.10		6
F.	3	Korsmisje	1.36	10.30	C f. Kv. 11 Aften.	7
G.	4	Florian	1.58	11.54		7 $\frac{1}{2}$

19. Uge. Beder i Jesu Navn! Johs. 16, 23-28.

2. Række: Johs. 17, 1-11.

G.	5	G. S. e. Vaasse	2.17	1.19	Rogate. Gotharb.	8 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$
M.	6	Joh. ante Port	2.34	2.46	} De Iyge Nætter begynder Sol op 4.32, ned 8.08 Tusmørket varer 52' Maanen Jord. nærmest	10 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{3}{4}$
Ti.	7	Flavia	2.51	4.14		11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{3}{4}$
D.	8	Stanislaus	3.09	5.44	} Sol op 4.19, ned 8.20 Tusmørket varer 55'	—	12 $\frac{1}{2}$
E.	9	Himmelfartsb.	3.31	7.14		Caspar	12 $\frac{3}{4}$
F.	10	Gordianus	3.59	8.40	☉ n. M. 2 Efterm.	14	2 $\frac{1}{2}$
G.	11	Mamertus	4.36	9.56		2 $\frac{1}{2}$	3

20. Uge. Naar Trøsteten kommer. Johs. 15, 26-16,4

2. Række: Johs. 17, 20 til Enden.

G.	12	G. S. e. Vaasse	5.23	10.59	Grandi. Pancratius.	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{3}{4}$
M.	13	Ingenuus	6.25	11.45	} Sol op 4.19, ned 8.20 Tusmørket varer 55'	4	4 $\frac{1}{2}$
Ti.	14	Kristian	7.38	Morg.		4 $\frac{1}{2}$	5
D.	15	Sophie	8.49	12.19	} Sol op 4.07, ned 8.33 Tusmørket varer 58'	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{4}$
E.	16	Sara	10.03	12.44		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
F.	17	Bruno	11.17	1.03	☉ f. Kv. 9 Aften	7	7 $\frac{1}{2}$
G.	18	Erif	12.27	1.19		7 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{1}{2}$

21. Uge. Øvo mig elsker. Johs. 14, 23 til Enden.

2. Række: Johs. 14, 15-21.

G.	19	Pinsedag	1.37	1.32	Potentiana.	9	9 $\frac{1}{2}$
M.	20	2. Pinsedag	2.46	1.46	} Angelica Maanen Jord. fjernest.	10	10 $\frac{1}{2}$
Ti.	21	Helene	3.57	1.59		11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
D.	22	Tampredag	5.07	2.13	} Sol op 4.07, ned 8.33 Tusmørket varer 58'	—	12 $\frac{1}{2}$
E.	23	Desiderius	6.19	2.31		12 $\frac{1}{2}$	1
F.	24	Esther	7.30	2.51	(Castus.	14	14 $\frac{1}{2}$
G.	25	Urbanus	8.38	3.19	☉ f. M. 12 Midnat	2	2 $\frac{1}{2}$

22. Uge. Kristus og Nikodemus. Johs. 3, 1-15.

2. Række: Matth. 28, 18 til Enden.

G.	26	Trinitatis	9.40	3.56	Bedø	2 $\frac{1}{2}$	3
M.	27	Lucian	10.31	4.46	} Sol op 3.58, ned 8.45 Tusmørket varer 61'	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{3}{4}$
Ti.	28	Wilhelm	11.10	5.48		3 $\frac{3}{4}$	4
D.	29	Magiminus	11.41	7.00	} Sol op 3.58, ned 8.45 Tusmørket varer 61'	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
E.	30	Rigand	Morg.	8.19		5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
F.	31	Petronella	12.04	9.41		5 $\frac{3}{4}$	6

Juni 1918.

D. C. N.

Stærjommer. 30 Dage.

Se Anm. 3.E.
Søjvande

		Nat	Form.		Jm.	Em.
L.	1	Rikomedes	12.23	11.05		6½ 7

23. Uge. **Den rige Mand.** Luf. 16, 19 til Enden.

2. Række: Luf. 12, 13—21.

G.	2	I.E.e. Trinitat.	12.40	12.29	Marcell. Cf. Kv. 5 Morg.	7½ 7½
M.	3	Erasmus	12.56	1.54	} Sol op 3.51, ned 8.52 Tusmørket varer 64' Maanen Jord. nærmest	8½ 8½
Ti.	4	Optatus	1.14	3.21		9½ 10
D.	5	Bonifacius	1.34	4.48		10½ 11½
L.	6	Norbertus	1.58	6.14		11½ 12
J.	7	Jeremias	2.29	7.34		12½ 1
L.	8	Medardus	3.11	8.43	On.M. 11 Mft. Uj. Solfrin.	1½ 1½

24. Uge. **Den store Klavere.** Luf. 14, 16—24.

2. Række: Luf. 14, 25 til Enden.

G.	9	2.E.e. Trinitat.	4.05	9.36	Primus	2½ 2½
M.	10	Dionysius	5.12	10.15	} Sol op 3.47, ned 8.58 Tusmørket varer 67'	3½ 3½
Ti.	11	Barnabas Ap.	6.27	10.45		4 4½
D.	12	Vasilius	7.42	11.07		4½ 4½
L.	13	Christus	8.57	11.25		5½ 5½
J.	14	Rufinus	10.10	11.39		6 6½
L.	15	Vitus	11.22	11.53		6½ 6½

25. Uge. **Det fortabte Faar.** Luf. 15, 1—10.

2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.

G.	16	3.E.e. Trinitat.	12.31	Morg.	Thcho. D f. Kv. 2. Ejtm.	7½ 7½
M.	17	Botolphus	1.41	12.06	Maanen Jorden fjernest.	8 8½
Ti.	18	Leontius	2.51	12.19	} Sol op 3.46, ned 9.02 Tusmørket varer 68'	9 9½
D.	19	Gervasius	4.03	12.36		9½ 10½
L.	20	Sylverius	5.14	12.54		11 11½
J.	21	Albanus	6.25	1.19		12½ —
L.	22	10,000 Mart.	7.29	1.52		Solhverv. Marts 1. Dag Sommerens Begynd.

26. Uge. **Været barmhjertige!** Luf. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

G.	23	I.E.e. Trinitat.	8.24	2.37	Paulinus	1½ 1½
M.	24	St. Danedag	9.09	3.34	Cf. M. 12 Mid. u. Maanf.	2½ 2½
Ti.	25	Prosper	9.43	4.45	} Sol op 3.47, ned 9.03 Tusmørket varer 68'	3 3
D.	26	Belagius	10.09	6.03		3½ 3½
L.	27	Spjsoverdag	10.30	7.30		4½ 4½
J.	28	Eleonora	10.48	8.51		5 5½
L.	29	Petr. og Paul	11.04	10.16		5½ 6

27. Uge. **Jesús lærer fra Silbet.** Luf. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

G.	30	5.E.e. Trinit.	11.21	11.41	Lucina	6½ 6½
----	----	----------------	-------	-------	--------	-------

Juli 1918.

D. C. N.

Drumemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3. S.
Solskibe

		Aften	Eftm.		Fm.	Em.
M.	1 Theobaldus	11.40	1.06	} Cf. Rv. 10 Form. Maanen Jorden nærmest.	7½	7½
Ti.	2 Maria Besøg.	Morg.	2.32		} Sol op 3.52, ned 9.02 Tusmørket varer 66'	8
D.	3 Cornelius	12.02	3.56	9		9½
T.	4 Iltricus	12.29	5.17	10½		10½
F.	5 Anshelmus	1.05	6.28	Solen Jorden fjernest	11½	—
L.	6 Dion	1.54	7.28		12½	12½

28. Uge. **Parisværens Retfærdighed.** Matth. 5, 20—26.

2. Række. Matth. 19, 16—26.

S.	7 G. S. e. Trinitat.	2.55	8.12	Villebadus	1½	1½
M.	8 Kjelb	4.05	8.46	} u. M. 9 Form.	2½	2½
Ti.	9 Sofrata	5.21	9.10		3	3½
D.	10 Knud Konge	6.37	9.30	} Sol op 3.59, ned 8.57 Tusmørket varer 63'	3½	4
T.	11 Jofva	7.51	9.45		4½	4½
F.	12 Henrik	9.04	10.00		5	5½
L.	13 Margarethe	10.14	10.13		5½	5½

29. Uge. **Jesús bespiser 4000 Mand.** Mark. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 2—31.

S.	14 G. S. e. Trinit.	11.25	10.26	Bonaventura	6	6½
M.	15 Apostl. Delling.	12.34	10.42	Maanen Jorden fjern.	6½	7
Ti.	16 Susanne	1.45	10.59	} Cf. Rv. 7 Form.	7½	7½
D.	17 Mexius	2.56	11.21		} Sol op 4.08, ned 8.49 Tusmørket varer 60'	8
T.	18 Arnolphus	4.06	11.50	8½		9½
F.	19 Justa	5.13	Morg.	10		10½
L.	20 Elias	6.12	12.28		11	11½

30. Uge. **De falske Profeter.** Matth. 7, 15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

S.	21 G. S. e. Trinit.	7.03	1.20	Evemus	—	12½
M.	22 M. Magdalena	7.42	2.25	} Cf. M. 10 Aften.	1	1½
Ti.	23 Apollinaris	8.11	3.41		} Hundedagene begynder. Sol op 4.19, ned 8.39 Tusmørket varer 58'	1½
D.	24 Christina	8.35	5.04	2½		3
T.	25 Jacobus	8.54	6.31	3½		3½
F.	26 Anna	9.12	7.58	4	4½	
L.	27 Martha	9.29	9.25	Maanen Jorden nærmest	4½	5

31. Uge. **Den utro Husføjed.** Luf. 16, 1—9.

2. Række: Luf. 12, 32—48.

S.	28 G. S. e. Trinitat.	9.47	10.52	Aurelius	5½	5½
M.	29 Duf	10.09	12.18	} Cf. Rv. 2 Eftm.	6½	6½
Ti.	30 Abdon	10.34	1.43		} Sol op 4.30, ned 8.27 Tusmørket varer 54'	7
D.	31 Germanus	11.07	3.05	7½		8

August 1918.

D. C. N.

Høstmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Søjvande

				Aften		Efterm.		Fm.		Em.	
L.	1	Peters Fængsl.	11.51	4.19					8½	9	
F.	2	Hannibal	Morg.	5.22					9½	10½	
L.	3	Nifodemus	12.46	6.11					11	11½	

32. Uge. Jesus græder over Jerusalem. Luk. 19, 41 til Enden.

2. Række: Matth. 11, 16—24.

G.	4	10. S. e. Trinit.	1.52	6.47	Dominicus				—	12½	
M.	5	Osvaldus	3.04	7.13	De lyse Rætter ophører.				1	1½	
Ti.	6	Kristi Forklar.	4.20	7.35	☉ u. M. 9 Aften.				2	2½	
D.	7	Donatus	5.34	7.52	Sol op 4.43, ned 8.13				2½	3	
L.	8	Ruth	6.47	8.07	Tusmørket varer 51'				3½	3½	
F.	9	Romanus	7.58	8.21					4	4½	
L.	10	Laurentius	9.09	8.34					4½	4½	

33. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luk. 18, 9—14.

2. Række: Luk. 7, 36 til Enden.

G.	11	11. S. e. Trinit.	10.19	8.49	German. Naanen Jordan				5½	5½	
M.	12	Clara	11.29	9.05	[Jjern.				5½	5½	
Ti.	13	Hippolytus	12.39	9.25	Sol op 4.56, ned 7.58				6	6	
D.	14	Enjebius	1.49	9.51	Tusmørket varer 49'				6½	7	
L.	15	Marie Hilmf.	2.56	10.24	☉ f. Kv. 12 Mitnat.				7½	7½	
F.	16	Rochus	3.58	11.08					8	8½	
L.	17	Anastatus	4.51	Morg.					9	9½	

34. Uge. Den Døve og Stumme. Marf. 7, 31 til Enden.

2. Række: Matth. 12, 31—42.

G.	18	12. S. e. Trinit.	5.35	12.05	Agapetus				10½	11	
M.	19	Sebalbus	6.09	1.16					11½	—	
Ti.	20	Bernhard	6.37	2.36	Sol op 5.09, ned 7.42				12½	12½	
D.	21	Salomon	6.57	4.01	Tusmørket varer 47'				1½	1½	
L.	22	Symphorian	7.16	5.30	☉ i. M. 6 Form.				2½	2½	
F.	23	Zachus	7.34	6.59	Naanen Jordan nærm.				3	3½	
L.	24	Bartolomæus	7.54	8.28	Spinedagene ender.				3½	4	

35. Uge. Samaritaneren og Leviten. Luk. 10, 23—37.

2. Række: Matth. 20, 20—28.

G.	25	13. S. e. Trinit.	8.14	9.58	Ludvig				4½	4½	
M.	26	Trenæus	8.39	11.26					5½	5½	
Ti.	27	Geohardus	9.10	12.50	Sol op 5.22, ned 7.26				5½	6	
D.	28	Auqustinus	9.50	2.08	Tusmørket varer 45'				6½	6½	
L.	29	Johs. Hafsø.	10.43	3.15	☉ f. Kv. 8 Aften.				7½	7½	
F.	30	Benjamin	11.44	4.08					8	8½	
L.	31	Bertha	Morg.	4.48					9½	10½	

Septbr. 1918.

D. C. N.

Fiftemaaned.

30 Dage

Se Ann. 3. S.
Døjoandc

Nat Efterm.

Fm. Em.

36. Uge. De 10 Spedalske. Luk. 17, 11--19.

2. Række: Johs. 5, 1--15.

S.	1	14. S. e. Trinit.	12.54	5.17	Egibius	10½	11½
M.	2	Elisa	2.08	5.41		—	12½
Ti.	3	Scrapphia	3.21	5.59	} Sol op 5.35, ned 7.08 Tusmørket varer 44'	1	1½
D.	4	Theodosius	4.34	6.15		1½	2
L.	5	Regina	5.45	6.29	☉ u. M. 12 Middag	2½	2½
F.	6	Magnus	6.56	6.43		3	3½
L.	7	Robert	8.06	6.57		3½	3½

37. Uge. Ingen kan tjene to Herter. Matth. 6, 24 til Enden.

2. Række: Luk. 10, 38 til Enden.

S.	8	15. S. e. Trinit.	9.16	7.12	Maria Fødsel. Maanen	4	4½
M.	9	Gorgonius	10.25	7.31	[Jord. fjernest.	4½	4½
Ti.	10	Burchard	11.34	7.55	} Sol op 5.48, ned 6.50 Tusmørket varer 43'	5	5½
D.	11	Hillebert	12.42	8.25		5½	5½
L.	12	Guido	1.44	9.03		6	6½
F.	13	Cyprianus	2.40	9.53	☉ i. Kv. 4 Efterm.	6½	7
L.	14	† Dphojesse	3.27	10.56		7½	7½

38. Uge. Gudens Son af Nain. Luk. 7, 11--17.

2. Række: Johs. 11, 19--45.

S.	15	16. S. e. Trinit.	4.04	Morg. Eskib	8½	9	
M.	16	Euphemia	4.34	12.10		9½	10½
Ti.	17	Lambertus	4.58	1.30	} Titus. Sol op 6.01, ned 6.32 Tusmørket varer 42'	11	11½
D.	18	Tamperdag	5.18	2.56		—	12½
L.	19	Constantia	5.37	4.24		1	1½
F.	20	Tobias	5.56	5.55	☉ i. M. 2 Efterm.	1½	2½
L.	21	Matthæus	6.17	7.26	Maanen Jorden nærmest	2½	3

39. Uge. Den Vatersøttige. Luk. 14, 1--11.

2. Række: Mark. 2, 14--22.

S.	22	17. S. e. Trinit.	6.41	8.57	Mauritius	3½	3½
M.	23	Vinus	7.10	10.27	Efteraar. Beg. Jævnt.	4	4½
Ti.	24	Tecla	7.49	11.50	} Sol op 6.14, ned 6.14 Tusmørket varer 42'	4½	5
D.	25	Cleophas	8.38	1.03		5½	5½
L.	26	Abolpsh	9.38	2.02		6½	6½
F.	27	Cosmus	10.47	2.47	☉ i. Kv. 6 Morg.	6½	7½
L.	28	Beneclaus	11.59	3.20		7½	8½

40. Uge. Hvís Son er Kristus? Matth. 22, 34 til Enden.

2. Række: Johs. 15, 1--11.

S.	29	18. S. e. Trinit.	Morg.	3.45	Mitteldag	9	10
M.	30	Hieronymus	1.13	4.05		10½	11½

Oktober 1918.

D. C. N.

Sædemaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Hjvande

		Nat	Eftm.		Fm.	Em.
Ti.	1 Remigius	2.25	4.22	} Sol op 6.27, ned 5.56 Tusmørket varer 42'	11 $\frac{1}{2}$	—
D.	2 Ditlev	3.36	4.36		12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$
T.	3 Mette	4.46	4.51		1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$
F.	4 Franciscus	5.55	5.05		2	2
L.	5 Placibus	7.05	5.20	{ ☉ n. M. 4 Morg. Maanen Jorden fjern.	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$

41. Uge. Den Værkbrudne. Matth. 9, 1—8.

2. Række: Johs. 1, 35 til Enden.

S.	6 19. S. e. Trinit.	8.14	5.39	Broderus	3	3 $\frac{1}{2}$
M.	7 Amalie	9.23	6.00		3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
Ti.	8 Ingeborg	10.30	6.28	} Sol op 6.41, ned 5.39 Tusmørket varer 42'	4	4 $\frac{1}{2}$
D.	9 Dionysius	11.35	7.04		4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
T.	10 Gercon	12.33	7.49		5	5 $\frac{1}{2}$
F.	11 Genesius	1.21	8.46		5 $\frac{1}{2}$	6
L.	12 Maximilian	2.01	9.54		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$

42. Uge. Bryllupsfæderne. Matth. 22, 1—14.

2. Række: Matth. 21, 28—44.

S.	13 20. S. e. Trinit.	2.33	11.09	Angelus. ☉ i. Kv. 6 Mor.	7	7 $\frac{1}{2}$
M.	14 Caligtus	2.59	Morg.		8	8 $\frac{1}{2}$
Ti.	15 Hedvig	3.19	12.2 $\frac{1}{2}$	} Sol op 6.55, ned 5.22 Tusmørket varer 42'	9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
D.	16 Gullus	3.38	1.53		10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
T.	17 Florentinus	3.58	3.19		11 $\frac{1}{2}$	—
F.	18 Lukas	4.17	4.48		12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$
L.	19 Balthasar	4.39	6.19	{ ☽ f. M. 11 Aften. Maa- nen Jorden nærm.	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$

43. Uge. Den kongelige Mand. Johs. 4, 46—53.

2. Række: Johs. 4, 34—42.

S.	20 21. S. e. Trinit.	5.07	7.51	Felicianus	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$
M.	21 Ursula	5.42	9.20		3	3 $\frac{1}{2}$
Ti.	22 Cordula	6.28	10.41		3 $\frac{1}{2}$	4
D.	23 Søren	7.26	11.49	} Sol op 7.09, ned 5.05 Tusmørket varer 43'	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
T.	24 Proclus	8.34	12.41		5	5 $\frac{1}{2}$
F.	25 Crispinus	9.47	1.19		5 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
L.	26 Amanbus	11.02	1.49	{ ☽ i. Kv. 7 Aften	6 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$

44. Uge. Den gældbundne Tjener. Matth. 18, 23 til Enden.

2. Række: Matth. 8, 1—14.

S.	27 22. S. e. Trinit.	Morg.	2.11	Sam	7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
M.	28 Simon og Juda	12.15	2.28		8 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$
Ti.	29 Marcijus	1.27	2.44	} Sol op 7.23, ned 4.50 Tusmørket varer 44'	9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
D.	30 Absalon	2.36	2.59		11	11 $\frac{1}{2}$
T.	31 Reform. Beg.	3.46	3.12		—	12 $\frac{1}{2}$

Novbr. 1918.

D. C. N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Anm. 3. S.
Sjvande

		Nat	Eftm.		Fm.	Em.	
F.	1	Alle Helgenesd.	4.54	3.27	Maanen Jorden fjernest	12½	1
L.	2	Alle Sjælesd.	6.03	3.45		1½	1½

45. Uge. Skattens Mont. Matth. 22, 15--22.

2. Klasse: Mark. 12, 41 til End.u.

S.	3	23. S. c. Trinit.	7.13	4.05	Hubertus. Gn. M. 10 Aft.	2	2½
M.	4	Otto	8.21	4.31		2½	2½
Ti.	5	Malachias	9.27	5.04	{ Sol op 7.33, ned 4.35 Tusmørket varer 45'	3	3½
D.	6	Leonhardus	10.27	5.47		3½	3½
L.	7	Engelbrecht	11.18	6.41		4	4½
F.	8	Claudius	12.00	7.45		4½	5
L.	9	Theodor	12.34	8.56		5½	5½

46. Uge. Den blodstottige Kvade. Matth. 9, 18--26.

2. Klasse: Joh. 5, 17--29.

S.	10	24. S. c. Trinit.	1.01	10.13	Luther	5½	6½
M.	11	Morten Bisp	1.22	11.33	☉ f. Kv. 6 Efterm.	6½	7
Ti.	12	Torkilb	1.42	Morg.	{ Sol op 7.52, ned 4.22 Tusmørket varer 46'	7½	8½
D.	13	Arcadius	2.00	12.55		8½	9½
L.	14	Frederik	2.18	2.19		10	10½
F.	15	Leopold	2.38	3.45		11	12
L.	16	Othenius	3.02	5.14		—	12½

47. Uge. Edelæggersens Vederstyggelighed. Matth. 24, 15--28.

2. Klasse: Luk. 17, 20--33.

S.	17	25. S. c. Trinit.	3.34	6.44	Anianus. M. Jordnarm.	1	1½
M.	18	Hesychius	4.14	8.10	☉ f. M 9 Form.	1½	2
Ti.	19	Elijabeth	5.06	9.29	Volkmarius	2½	3
D.	20	Pr. Vededag	6.12	10.28	{ Sol op 8.06, ned 4.11 Tusmørket varer 48'	3½	3½
L.	21	Maria Dyring	7.27	11.14		4	4½
F.	22	Cecilia	8.43	11.48		4½	5½
L.	23	Clemens	9.59	12.12		5½	6

48. Uge. Jeg priser dig, Fader. Matth. 11, 25 til Enden.

2. Klasse: Matth. 25, 31 til Enden.

S.	24	26. S. c. Trinit.	11.13	12.33	Chrysogonus	6½	6½
M.	25	Catharina	Morg.	12.50	☉ f. Kv. 11 Form.	7	7½
Ti.	26	Conradus	12.24	1.04		8	8½
D.	27	Facundus	1.34	1.19	{ Sol op 8.19, ned 4.02 Tusmørket varer 50'	9	9½
L.	28	Soph Magdal.	2.43	1.34		10½	10½
F.	29	Saturinius	3.52	1.50		11½	11½
L.	30	Andreas	5.01	2.10		—	12½

Decbr. 1918.

D. C. N.

Krisztmaanend.

31 Dage

Se Ann. 3. S.
Søjvande

		Form.	Efterm.			Fm.	Em.
49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1-9.							
2. Række: Luf. 4, 16-30.							
S.	1	1. S. i Advent	6.10	2.34	Arnold	12½	1
M.	2	Bibiana	7.17	3.05		1½	1½
Ti.	3	Evend	8.20	3.45	☉ n. M. 4 Eft. Uf. Solfm.	2	2½
D.	4	Barbara	9.15	4.36	} Sol op 8.30, ned 3.56 } Tusmørket varer 51'	2½	3
L.	5	Sabina	10.01	5.37		3½	3½
F.	6	Nikolaus	10.37	6.47		3½	4
L.	7	Agathon	11.06	8.02		4½	4½
50. Uge. Tegn i Sol og Maaue. Luf. 21, 25-36.							
2. Række: Matth. 25, 1-13.							
S.	8	2. S. i Advent	11.29	9.21	Marica Undf.	5	5½
M.	9	Rudolph	11.48	10.41		5½	6
Ti.	10	Jubith	12.06	Morg.	} Sol op 8.40, ned 3.52 } Tusmørket varer 52'	6½	7
D.	11	Damianus	12.23	12.02		7½	8
L.	12	Epimachus	12.42	1.24	☉ f. N. 4 Morgen	8½	9
F.	13	Lucia	1.04	2.49		9½	10
L.	14	Crispus	1.30	4.15		10½	11½
51. Uge. Johannes i Fængsel. Matth. 11, 2-10.							
2. Række: Luf. 1, 67 til Enden.							
S.	15	3. S. i Advent	2.04	5.41	Nikolaus, Maaueu Jord.	11½	—
M.	16	Lazarus	2.49	7.00	nærm.	12½	12½
Ti.	17	Albine	3.48	8.09	☉ f. M. 8 Aften.	1½	2
D.	18	Tamperdag	4.58	9.03	} Christophorus } Sol op 8.47, ned 3.52 } Tusmørket varer 52'	2½	2½
L.	19	Nemesius	6.16	9.43		3	3½
F.	20	Abraham	7.34	10.13		3½	4½
L.	21	Thomas	8.51	11.36		4½	5
52. Uge. Johannes' 3 Vidnesbyrd. Johs. 1, 19-28.							
2. Række: Johs. 3, 25 til Enden.							
S.	22	4. S. i Advent	10.05	10.55	Japetus. Mar. kort. Dag.	5½	5½
M.	23	Loracus	11.18	11.11	[Vint. Dæg.]	6	6½
Ti.	24	Adam	Morg.	11.26		6½	7
D.	25	Juledag	12.27	11.41	} Sol op 8.50, ned 3.56 } Tusmørket varer 52'	7½	7½
L.	26	2. Juledag	1.37	11.56		☉ f. N. 8 Form.	8
F.	27	Johs. Evangel.	2.46	12.14	St. Stephan.	9	9½
L.	28	Børnedag	3.56	12.36	Maaue. Jord. fjernest	10	10½
53. Uge. Simon og Anna. Luf. 2, 33-40.							
2. Række: Luf. 2, 25-32.							
S.	29	5. efter Jul	5.03	1.04	Noah	11½	11½
M.	30	David	6.08	1.40		—	1½
Ti.	31	Eylvefter	7.07	2.26		12½	1½

Landejendommens Nettoudbytte („Reinertrag“).

Efterstaaende Tabel angiver Nettoudbyttet af hver Hektar eller Morgen Jord (henholdsvis Ager, Eng o. s. v.), saaledes som dette er fastsat for 1. til 8. Klasse's Jorder ved Boniteringen i 1878:

	Ager		Eng		Stov		Bøge		Græsland		Vand	
	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen
Klasse 1	Rkr. 52.87	Rkr. 13.50	Rkr. 70.50	Rkr. 18.00	Rkr. 23.50	Rkr. 6.00	Rkr. 59.75	Rkr. 15.00	Rkr. 59.75	Rkr. 15.00	Rkr. 41.12	Rkr. 10.50
2	42.30	10.80	58.75	15.00	14.10	3.60	47.00	12.00	47.00	12.00	23.50	6.00
3	28.20	7.20	47.00	12.00	11.75	3.00	35.25	9.00	35.25	9.00	7.05	1.90
4	18.80	4.80	35.25	9.00	7.05	1.80	23.50	6.00	23.50	6.00	2.35	0.60
5	14.10	3.60	23.50	6.00	3.25	0.90	11.75	3.00	16.45	4.20	0.39	0.10
6	9.22	2.10	15.27	3.90	2.35	0.60	5.87	1.50	9.40	2.40		
7	3.52	0.90	9.40	2.40	0.78	0.20			2.35	0.60		
8	1.17	0.30	4.70	1.20	0.39	0.10			0.39	0.10		

Efterstaaende Tabel viser, hvor meget en Hektar Jord (henholdsvis Ager, Eng etc.) af første til ottende Klasse skal koste, naar den beregnes efter 40 Gange Nettoudbyttet:

	1 Hektar Ager	1 Hektar Eng	1 Hektar Stov	1 Hekt. Bøgejord 15. Græsland (Moje)	1 Hektar Vand
Klasse 1	Rkr. 2115.00	Rkr. 2820.00	Rkr. 940.00	Rkr. 2350.00	Rkr. 2350.00
2	— 1692.00	— 2350.00	— 564.00	— 1880.00	— 1880.00
3	— 1125.00	— 1880.00	— 470.00	— 1410.00	— 1410.00
4	— 752.00	— 1410.00	— 282.00	— 940.00	— 940.00
5	— 564.00	— 940.00	— 141.00	— 470.00	— 470.00
6	— 329.00	— 611.00	— 94.00	— 235.00	— 376.00
7	— 141.00	— 376.00	— 31.33		— 94.00
8	— 47.00	— 188.00	— 15.66		— 15.66

Tabel
for Kubikberegning af rundt Træ.
(Tværmaal i Tommer)

Længde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	28.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	25.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.3	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.3	37	44	51.3	60	68.3	78.1	88.1	99	110.1	122.1
16	5.2	8.3	12.2	17	22.2	28.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	9.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	88.2	100.2	113.3	127.1	141.3	157
20	7	11	15.3	21.2	28	35.2	43.3	52.3	63	73.3	85.2	98.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	89.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	205	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	88	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	118	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	26.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31.2	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	252.1	283	316	348.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.3	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	384
46	16	25	36	49.1	64.1	81.3	100.2	121.2	144.2	169.3	198.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	206.2	236.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
50	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	246.2	279.2	316.3	353.2	394	436.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa 17.2 = 17¹/₂ Kubikfod, 58.3 = 58³/₄ Kubikfod, 64.1 = 64¹/₄ Kubikfod osv.

Reduktions-Tablel

mellem dansk, svensk, norsk og tysk Mønt, samt omvendt.

Kroner og Øret til Rigsmark og Penning | Rigsmark og Penning til Kroner og Øre

Ø	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1.01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1.02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1.04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1.05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1.06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1.07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1.08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1.09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1.10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1.11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1.13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2.25	15	13	58	52	2	Kr. 1.78
16	18	59	66	3	3.38	16	14	59	52	3	2.67
17	19	60	68	4	4.50	17	15	60	53	4	3.56
18	20	61	69	5	5.63	18	16	61	54	5	4.44
19	21	62	70	6	6.75	19	17	62	55	6	5.33
20	23	63	71	7	7.88	20	18	63	56	7	6.22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7.11
22	25	65	73	9	10.13	22	20	65	58	9	8
23	26	66	74	10	11.25	23	20	66	59	10	8.89
24	27	67	75	20	22.50	24	21	67	60	20	17.78
25	28	68	77	30	33.75	25	22	68	60	30	26.67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35.56
27	30	70	79	50	56.25	27	24	70	62	50	44.44
28	32	71	80	60	67.50	28	25	71	63	60	53.33
29	33	72	81	70	78.75	29	26	72	64	70	62.22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71.11
31	35	74	83	90	101.25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112.50	32	28	75	67	100	88.89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177.78
34	38	77	87	300	337.50	34	30	77	68	300	266.67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355.56
36	41	79	89	500	562.50	36	32	79	70	500	444.44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533.33
38	43	81	91	700	787.50	38	34	81	72	700	622.22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711.11
40	45	83	93	900	1012.50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888.89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁸⁹⁵) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ (0,⁴¹⁸⁷) Tommer
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{3}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁹¹) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷³¹⁸) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ (0,⁷¹⁸⁸) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁵⁰⁴) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oksehoved (0,⁴⁰⁰).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande (0,⁵⁵²).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker (2,⁷⁰⁰).
 1 Hektoliter er $\frac{8}{7}$ Tønde Ø1 (0,⁸⁶²).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Are er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{6}$ Kvadratfod, 1 Ar er $4\frac{3}{4}$ Kvadratroder
 1 Hektar er ca. 2 (1,⁸⁸¹⁹) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $17\frac{1}{12}$ Dekagr. eller Nylod
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	6 ⁰ / ₁₀	5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	5 ⁰ / ₁₀	4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	4 ⁰ / ₁₀
1 Al.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,38	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Drægtigheds-Kalender.

	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Seen		Koen	Faaret	Seen
1	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
2	10	15	23	5	14	3 Dec.	26
3	14	19	2 Mai	9	18	7	30
4	18	23	6	13	22	11	8 Nov.
5	22	27	10	17	26	15	7
6	26	31	14	21	30	19	11
7	30	4 Nov.	18	25	4 Mal	23	15
8	7 Jan.	8	22	29	8	27	19
9	11	12	26	2 Avg.	12	31	23
10	15	16	30	6	16	4 Jan.	27
11	19	20	8 Juni	10	20	8	1 Dec.
12	23	24	7	14	24	12	5
13	27	28	11	18	28	16	9
14	31	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
15	4 Febr.	8	19	26	5	24	17
16	8	10	23	30	9	28	21
17	12	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
18	16	18	1 Juli	7	17	6	29
19	20	22	5	11	21	9	2 Jan.
20	24	26	9	15	25	13	6
21	28	30	13	19	29	17	10
22	31	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
23	4 Marts	7	21	27	7	25	18
24	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
25	12	15	29	5	15	5	26
26	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
27	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
28	24	27	10	17	27	17	7
29	28	31	14	21	31	21	11
30	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1	5	8	22	29	8	29	19
2	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
3	13	16	30	6	16	6	27
4	17	20	3 Sept	10	20	10	3 Marts
5	21	24	7	14	24	14	7
6	25	28	11	18	28	18	11
7	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
8	31	8	19	26	5	26	19
9	4 Juni	12	23	30	9	30	23
10	7	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
11	11	20	1 Okt.	8	17	8	31
12	15	24	5	12	21	12	4 April
13	19	28	9	16	25	16	8
14	23	1 April	13	20	29	20	12
15	27	5	17	24	3 Okt.	24	16
16	31	9	21	28	7	28	20

Jagtkalender efter den ny Jagtlov.

Vildtet	Maa jages
Elsdyr: Hjorte	1.—30. September.
Hinde og Kalve	Aldeles ikke.
Kronhjorte og Daadyr :	
Hjorte	1. Avgust til 28. Februar.
Hinde og Kalve	16. Oktober til 31. Januar.
Raadyr: Raabukke	16. Maj til 31. December.
Raaer og Raakid	1. November til 31. December.
Grøvlinger	1. September til 31. December.
Bævere	1. Oktober til 30. November.
Harer	1. Oktober til 15. Januar.
Urhaner	1. December til 31. Maj.
Urhøns	1. December til 31. Januar.
Birke-, Hassel- og Fasanhaner	16. September til 31. Maj.
Birke-, Hassel- og Fasanhøns	16. September til 31. Januar.
Agerhøns, Vagtler og skotske Mosehøns	1. September til 30. November.
Vildænder	1. Juli til 28. Februar.
Snepper	1. Juli til 15. April.
Trapper	1. September til 31. Marts.
Vilde Svaner, Traner, Hjejler (Brokfugle), Vagtelkonger og alle andre jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs	1. Juli til 30. April.
Drosler (Kramsfugle)	21. September til 31. December.

Mønttabel.

Landets Navn	Mønt- enheden	Skillemønt	Værdi i				Der udpræges	
			tysk		dansk		i Guld	i Sølv
			M.	Pf.	Kr.	Ø.		
Belgien	Franc	100 Centimes	0	80	0	72	40, 20, 10, 5 Francs	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Franc
Brasilien	Milréis	1000 Réis	2	29	2	04	20, 10, 5 Milréis	2, 1, $\frac{1}{2}$ Milréis
Danmark	Krone	100 Øre	1	12 $\frac{1}{2}$	1	00	20, 10, 5 Kroner	2, 1 Krone, 50, 25, 10 Ø.
England	Pd. Sterling	20 Shill. à 12 Pence	20	43	18	16	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Pd. St.	6, 4, 2, $\frac{1}{2}$, 2, 1, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ Shill.
Finland	Markka	100 Penniä	0	80	0	72	20, 10 Markka	2, 1, $\frac{1}{2}$ Markka
Frankrig	Franc	100 Centimes	0	80	0	72	10, 50, 20, 10, 5 Fr.	5, 2, 1 Fr., 50, 20 Centimes
Grækenland	Drachme	100 Lepta	0	80	0	72	100, 50, 20, 10, 5 Drm.	5, 2, 1 Drm., 50, 20 Lepta
Holland	Gulden	100 Cents	1	69	1	50	10 Gulden	2 $\frac{1}{2}$, 1, $\frac{1}{2}$ Guld., 25, 10 Cents
Italien	Lira	100 Centes.	0	80	0	72	100, 50, 20, 10, 5 Lira	5, 2, 1 Lira, 50, 20 Cents.
Japan	Yen	100 Sen	4	19	3	73	20, 10, 5, 2, 1 Yen	1, $\frac{1}{2}$ Yen, 20, 10, 5 Sen
Kina	Taël	10 Maces à 10 Candarins à 10 Kash	6	40	5	70	1, $\frac{1}{2}$ Taël, 2, 1 Mace
Nordamerik.	Dollar	100 Cents	4	19	3	73	20, 10, 5, 2 $\frac{1}{2}$, 1 Dollar	1, $\frac{1}{2}$ Doll., 25, 20, 10 Cents
Norge	Krone	100 Øre	1	12 $\frac{1}{2}$	1	00	20, 10, 5 Kroner	2, 1 Krone, 50, 25, 10 Ø.
Portugal	Milréis	1000 Réis	4	53	4	03	5 Milréis	500, 250, 100, 50 Réis
Rumænien	Lëu	100 Bani (Parà)	0	80	0	72	20, 10, 5 Lei	2, 1, $\frac{1}{2}$ Lëu
Rusland	Rubel (Sølv)	100 Kopek	3	24	2	88	10, 5 Rubler (sjældne)	1, $\frac{1}{2}$ R., 25, 20, 15, 10, 5 Kop.
Rusland	Rubel (Sødl.)	100 Kopek	2	16	1	92
Serbien	Dinar	100 Parà	0	80	0	72	2, 1, $\frac{1}{2}$ Dinar
Spanien	Peseta	100 Centimos	0	80	0	72	20, 10, 5 Pesetas (sjældne)	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Pes., 20 Centim.
Svejt	Franc	100 Centimes	0	80	0	72	20 Francs	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Fr., 20 Centimes
Sverige	Krona	100 Øre	1	12 $\frac{1}{2}$	1	00	20, 10, 5 Kronor	2, 1 Krona, 50, 25, 10 Øre
Tsckiet	Pjaster	40 Parà à 3 Aspor	0	18	0	16	100, 50 Pjast. (sjældne)	20, 10, 5 Pja., 40, 20 Parà
Tyskland	Reichsmark	100 Pfennige	1	00	0	88 $\frac{1}{2}$	20, 10, 5 Reichsm.	5, 3, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Mark
Ægypten	Pjaster	40 Parà	0	18	0	16	100, 50, 25 Pjast. (sjældne)	10, 5, 2 $\frac{1}{2}$, 1 Pjaster
Øster-Ung.	Gulden (Fl.)	100 Kreuzer	2	00	1	78	8, 4 Gulden	2, 1, $\frac{1}{2}$ Gulden

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1918.

Affortøller: S. Heste. Kv. Raag. Kr. Kram.
De indklammede Tal angiver, hvor mange Dage Markedet holdes.

Slesvig.

- Mabenraa**, 12., 26. Febr. Kv. S., 30. April Kv., 7., 14. Maj Kv. S., 16. Juli (2) Kr., 23. Juli, 1., 15., 22. Okt. Kv. S., 24. Okt. (2) Kr., 17. Dec. Kv. S.
- Magerflou**, 7. Maj, 8. Oktbr. Kv. S.
- Arnum**, 1. Maj, 14. Aug., 2. Okt. Kv. S. Trav.
- Arnæs**, 5. Juni (2) Kr.
- Augustensborg**, Markedet ophævet 1906.
- Bolderøse**, 24. April, 2. Okt. Kr. Kv. S.
- Bredsted**, 13. Februar (3) Kr., 19., 28. April, 3., 10. Maj Kv. S., 20. Juni (2) Kr., 21. Sept. S. Hst., 4., 11., 18., 25., Okt., 1., 8. Novbr. Kv. S., 15. Novbr. Kr. Kv. S., 22., 29. Novbr. Kv. S.
- Broager**, 7. Maj (2) Kr. (1) Kv. S., 3. Novbr. (2) Kr. 6. Nov. Kv. S.
- Bromølle**, 24. Maj Kv. S.
- Dynneved paa Nis**, 28. Juni Kv. S.
- Egebøl**, 6. Maj, 7. Okt. Kv. S.
- Egersforde**, 10. Febr. (3) Kr., 11. Febr., 29. April Kv. S., 16. Juni (3) Kr., 17. Juni Kv. S., 29. Septbr. (3) Kr., 30. Sept. Kv. S.
- Fjølde (Nis)**, 23. April, 16. Sept. Kr. Kv. S.
- Hjensborg**, 8. Febr., 4. Mars Kv. S., 10. Mars (4) Kr., 3., 5., 12., April (2) Kv. S., 17. April Magerfl., 19., 26. April, 3. Maj Kv. S., 8. Maj Magerfl., 10., 17., 24. 31. Maj, 15. Juli, 11. Sept. Kv. S., 15. Sept. (4) Kr., 2. Oktbr. Magerfl., 22. Okt. (2) Kv. S., 31. Okt., 7., 14. Novbr. Kv. S.
- Frederikstad**, 10. Maj Kr., 25. Juli (2) Kr. (1) Kv. S., 13. Sept. Kr., 1. Oktbr. Kr. Kv. S. 3. Okt. S.
- Garbling**, 31. Jan. (3), 20. Juni (3) Kr.
- Gelling**, 22. April, 3. Oktbr. Kr.
- Graasten**, 2. Maj, 3. Okt. Kv. S.
- Grani**, 8. Maj, 19. Okt. Kv. S. Trav.
- Haderøse**, 9. Jan., 11., 18., 25. Febr., 4., 11., 18., Mars, 2. April Kv. S., 7. April (3) Kr., 8., 15., 22., 29. April, 6., 13., 21., 27. Maj, 3., 10., 17., 24. Juni Kv. S. 21. Juni (2) Kr. Hst., 22. Septbr. (3) Kr., 23., 30. Septbr., 7., 14., 21., 28. Okt., 4., 11. Novbr. Kv. S.
- Hauved**, 1. Maj, 1. Oktbr. Kr. Kv. S.
- Hellebød**, 1. Maj, 9. Okt. Kv. S.
- Husby**, 20. April, 20. Sept. Kv. S.
- Husum**, hver Torsdag fra Nytaar til St. Hansdag (dog Onsdag den 27. Mars i Stedet for Torsdag d. 28. Mars, Skartorsdag, og Onsdag d. 8. Maj i Stedet for Torsdag d. 9. Maj, Himmelfartsdag), Kv. S., hver Onsdag fra St. Hansdag til 18. September Kv. S., hver Onsd. og Torsd. fra 25. Septbr. til 5. Dec. (dog Tirsdag d. 19. Novbr. i Stedet for Onsdag d. 20. Novbr., pr. Bebebag.) Kv. S., 12. og 19. Decbr. Kv. S., hver Tirsdag fra 25. Juni til 3. December (dog Mandag den 18. i Stedet for Tirsdag den 19. November), Gaar, 7. Januar. 18. Mars, 24. Juni Kv. S., 30. Maj (4) Kr. Nis, 28. Sept. (4) Kr.
- Isøjer**, 2. Maj, 17., 21. Okt. Kv. S. Trav.
- Jels**, 24. April, 22. Okt. Kv. S. Rebil., Trav., Husflis.
- Kappel**, 26. Febr. Kv. S., 15. Maj (2), 23. Okt. (2) Kr. Grifsmarked hver Onsdag.
- Karby**, 18. April, 10. Okt. Kv. S.
- Keitum**, 30. April, 22. Okt. Kv. S. Landbrugsprob.
- Kilplev**, 8. April, 9. Sept. Kv. S.
- Kristiansfeldt**, 27. April, 4. Maj, 12., 19. Oktbr. Kv. S.
- Krop**, 22. Okt. Kr. Kv. S.
- Langhorn**, 27. April Kr. Kv. S., 13. Aug. (2) Kr., 14. Aug. Kv. S.
- Lyløborg**, 11. Juni, 26. Aug. Kr. Kv. S.
- Raf**, 19., 26. Febr., 5., 12., 19., 26. Mars, 2., 9., 16., 23. 30. April, Kv. S., 6. Maj (2) Kr. Kv. S., 14., 21., 28. Maj, 4. 11., 18., 25. Juni 2., 9., 16., 23. Juli, 28. August, 2., 9., 16., 23., 30. Septbr. Kv. S., 7. Oktbr. (2) Kr. (1) Kv. S., 14., 22., 28. Okt., 5., 11., 18., 25. Novbr. Kv. S.
- Søgnhøfter**, 26. Febr. 12. Mars Kv. S., 10. April (3) Kr., 11. April, 2. Maj, 16. Juni, 18. Juli Kv. S., 12. Aug. (2) Kr., 13. Aug., 3. Oktbr. Kv. S.
- Niblum**, 4. Maj Kv. S.

Niibel, 29. April, 6. Maj **Kv. f.**, 17. Juni (2) **Kr.** (1) **Kv. f.**, 14., 21. Oktbr., 4. Novbr. **Kv. f.**
Nordborg, 6. Maj (2) **Kr.**, 7. Maj **Kv. f.**, 24. Septbr. (2) **Kr.**, 31. Okt. **Kv. f.**
Oldensvort, 9. Juli, 13. August, 10. Septbr., 8. Oktober **Kv. f.**
Ober-Jerdal, 24. April, 10. Oktober **Kv. f.**
Oberse, 10. April **Kv. f.**
Navsted, 17. April, 7. Oktober **Kv. f.**
Nedding, 30. April, 18. Septbr., 19. Oktober **Kv. f.**
Sattrup, (Slesvig), 29. April **Kv. f.**, 6. Maj **Mag. kv.**, 12. Septbr. **Kv. f.**
Stobth, (Als), 24. Septbr. **Kv. f.**
Stoblund, 24. April, 19. Septbr. **Kv. f.**
Starbæk, 24. April **Kv. f.**, Trav., 2. Maj **Kv. f.**, 16. Okt. **Kv. f.**, Trav.
Slesvig, 9. Jan. **Kv. f.**, 8. Febr. (6) **Kr.**, 27. Febr. 2., 9., 30. April, 7., 14. Maj **Kv. f.**,
 1. Septbr. (6) **Kr.**, 5. Septbr. (2) **Kv. f.**, 18., 25. Oktober, 1. Nov. **Kv. f.**
Sommersted, 7. Maj, 8. Oktober **Kv. f.**, **Grifemarked** hver **Jredag**.
Stenbjerg, 6. April, 12. Oktober **Kv. f.**
Stavsted, 16. Septbr. **Kr. Kv. f.**
Sønderborg, 23. Febr., **Kv. f.**, 21. Marts **Kr. Kv. f.**, 3. Maj **Kv. f.**, 17. Juli **Kr.**, 6.
 August, 10. Septbr. **Kv. f.**, 30. Septbr. **Kr.**, 19. Okt. **Kv. f.**
Sønderbrarup, 25. April **Kv. f.**, 29. Juli (3) **Kr.** (2) **Kv. f.**, 14. Okt. **Kv. f.**
Sønderstapel, 23. April, 4. Oktober **Kr. Kv. f.**
Tingleb, 1. Maj, 23. August **Kv. f.**
Tosflund, 30. April, 25. Septbr. **Kv. f.**, Trav., **Rebll.** og **Husfliboo**.
Treja, 24. April **Kv. f.**
Tønder, 11., 25. Januar, 15. Febr. og hver **Jredag** fra den 1. Marts til 31. Maj
 (untagen **Jredag** d. 29. Marts, **Pangjredag**) og fra 6. Juli til 13. December **Kv. f.**
 2. Aug., 8., 20. Septbr. **Hovedkv.** og **Hm.**, 22. Maj (4) **Ulb**, 23. Maj (2) **Kr.**, 26.
 Septbr. (2) **Kr.**, 29. Sept (4) **Humle**.
Tøuning, 12. Maj (2) **Kr.**, 26. Juni, 3., 10., 17., 24., 31. Juli, 7., 14. Aug. **Kv. f.**, 18.
 Aug. **Kr. Kv. f.**, 21., 23. Aug., 4., 11. Septbr. **Kv. f.**, 12. Septbr. **Kv. f.**, 18., 25.
 Septbr., 2., 9., 14., 16., 21., 23. Okt. **Kv. f.**, 27. Okt. (2) **Kr.**, 28., 30. Okt., 4., 6.
 13. Nov. **Kv. f.**
Ulstrup, 24. Sept. **Kv. f.**
Vyl paa **Jør**, 2. Maj (4), 19. Okt. (4) **Kr.** (1) **Kv. f.**
Vætersøgum, 3. Maj, 11. Oktbr. **Kv. f.**

Holsten og Lauenborg.

Altona, 18. Marts (3), 17. Juni (3), 9. Septbr. (3), 18. Nov. (2) **Kr.**
Bad Oldesloe, 22. Marts, 21. Juni, 27. Septbr. **Kr. Kv. f.**
Barmstedt, 18. Marts, 20. Maj, 15. Aug., 30. Oktober **Kr. Kv. f.**
Bramstedt, 25. April (2) **Kv. f.**, 26. Okt. **Kr. Kv. f.**
Elmhørn, 23. April **Kr. Kv.**, 3. Juni **Kr.**, 30. Septbr. **Kr. Kv. f.**, 1. Nov. **Kr. Kv.** **Hver**
Træsbag Kvægmarked.
Glücksbndt, 23. April (3), 21. Juli (3), 20. Okt. (3) **Kr.**
Hademarschen, 2. Maj **Kv. f.**, 21. Oktober (2) **Kr. Kv. f.**
Helde, 5. Marts **Kr. f.**, 24. April, 1. Maj **Kv.**, 10. Juli **Kv. f.**, 26. Sept. **Kv.**, 31. Dec. **f.**
Hennstedt, 24. April **Kv. f.**, 18. Sept., 6. Dec. **Kr.**
Hohenvestedt, 30. April **Kr. Kv. f.**, 27. Aug. **f.**, 15. Oktober **Kr. Kv. f.**
Hork, 19. April, 6. Okt. **Kr. Kv. f.**
Juchse, 10. Marts (3) **Kr.**, 24. April **Kv. f.**, 7. Sept. **Kv.**, 8. Sept. (3) **Kr.**, 29. Okt. **Kr. Kv. f.**
Kellingshusen, 6. Maj **Kr. Kv. f.**, 24. Juni, 1. Aug. **f.**, 8. Aug. **Kr.**, 14. Okt. **Kv. f.**
Kiel, 17. Febr. (4) **Kr.**, 18. Febr. **f.**, 26. April **Kv.**, 30. Juni (4) **Kr.**, 1. Juli **f.**, 6. Okt.
 (4) **Kr.**, 7. Okt. **f.** **Kvægmarked** a) for **Kvæg** hver **Mandag** og **Torsdag** fra **Kl. 8—1.**
 b) for **Sølv** og **Ungkødv** hver **Mandag** og **Torsdag** fra **Kl. 8—1** og **hver**
Træsbag fra **3—7** **Efterm.** Naar en af disse **Dage** falder paa en almindelig **Fejldag**,
 afholdes **Kvægmarkedet** paa den derpaa følgende **Søgnedag** till **samme Tid** paa **Byens**
Kvægtorv.
Kremppe, 7. April (2), 13. Oktober (2) **Kr.** **Hver** **Dnsdag** **Grifemarked** og **Torsdag**.
Lauenborg, 25. Jan., 22. Febr. **Sølv**, 4. April **Kr. Kv. f.**, 26. April, 31. Maj, 28.
 Juni, 26. Juli, 30. Aug., 27. Sept. **Sølv**, 10. Okt. **Kr. Kv. f.**, 25. Okt., 29. Novbr.,
 27. Dec. **Sølv**.
Lunden, 4. April, 2. Okt. **Kr. Kv. f.**
Lütjenburg, 5. Marts **Kr. Kv. f.**, 23. April **Kv.**, 22. Juli, 7. Nov. **Kr. Kv.**
Marne, 29. April (2) **Kr.** (1) **Kv.**, 1. 6., 15. Maj **Kv.**, 9. Okt. (2) **Kr.**, (1) **Kv.**, 16., 23.
 30. Okt., 6., 13. Nov. **Kv.**, 30. Dec. **f.**
Meldorf, 11. Marts (2) **Kr.** (1) **f.**, 6., 12., 19., 26. April, 3., 10., 17., 24., 31. Maj
Kv. 26. Sept. (2) **Kr.** (1) **f.**, 4., 11., 18., 25. Okt., 1., 8., 15., 22., 29. Nov. **Kv.**

Moln, 9., 23. Jan., 13., 27. Februar, 13., 27. Mars, 10. April Seln, 24. April Kv. Sv., 8., 22. Maj, 12. Juni Sv., 19. Juni Kr. Kv., 26. Juni, 10., 24. Juli, 14., 28. Aug., 11., 26. Sept., 9. Okt. Sv., 23. Okt. Kv. Sv., 12. Nov. (3) Kr., 13., 27. Nov., 11., 27. Dec. Sv.

Mumunster, 24. April (2) Kr. (1) Kv. Sv. Magerbøag fra Landbrugst., 21. Aug. (2) Kr. (1) Kv. Sv., 18. Okt. (2) Kr. (1) Kv. Sv. Magerbøag fra Landbrugst.

Neuffstadt, 7. Febr. (2) Kr., 27. Maj Kr., 4. Novbr. (3) Kr., Grifemarted hoer Torsdag fra Kl. 8-10 Form.

Norsorf, 24. April Kr. Kv. Sv., 31. Juli Kv. Sv., 13. Novbr. Kr. Kv. Sv.

Oldenburg, 4. Febr. Kr. Sv. Kløvetfrs, 24. April Kv., 15. Juli Kr. Sv., 21. Okt. Kr., 8. Nov. Kv.

Oldesloe, se: Bab Oldesloe.

Pinneberg, 11. April Kr. Magerbøag, 21. Okt. Kr.

Pion, 25. Febr., 3. Juni, 2. Sept. Kr. Sv., 11. Nov. Kr. Kv. Sv.

Preeh, 4. Febr. Kr. Kv. Sv., 11. Mars Kv. Sv., 14. Maj Kr. Kv. Sv., 14. Okt. Kv. Sv.

Plageborg, 3., 17. Jan., 7., 21. Febr., 7. Mars Grlse, 13. Mars Kr. Kv. Sv., 21., Mars, 4., 18. April, 2., 16. Maj, 6., 20. Juni, 4. Juli Grlse, 10. Juli Kr. Kv. Sv., 18. Juli, 1., 15. Aug., 5., 19. Sept., 3., 17. Okt. Grlse, 30. Okt. Kr. Kv. Sv., 7., 21. Novbr., 6., 19. Dec. Grlse.

Rensborg, 10. Januar Sv., 24. Febr. (3) Kr., 26. Febr. 30. April Kv. Sv., 7. Maj. Magerbøag, 23. Juni (3) Kr., 25. Juni Kv. Sv., 22. Sept. (3) Kr., 24. Sept. 24. Okt. Kv. Sv., 6. Nov. Magerfr. Handel med alle Slags Seln paa de ugentl. Grifemarteder.

St. Michaelsdonn, 7., 14. Maj Kv., 21. Maj Kr. Kv. Træn., 15., 17., 24. Okt. Kv.

Segeberg, 24. Jan. Sv., 5. Maj, (2), 25. Aug. (2), 3. Nov. (2) Kr. Kv. Sv.

Sterser, 6. Jan., 5., 19. Febr., 6., 19. Mars, 2., 16. April Grlse, 20. April Kr. Kv. Sv., 7., 21. Maj, 4. Juni Grlse, 14. Juni Kr., 18. Juni, 2., 16. Juli Grlse, 26. Juli Kr., 6., 20. Aug., 3., 17. Sept., 1., 15. Okt. Grlse, 18. Okt. Kr. Kv., 5., 19. Nov., 3., 17. Dec. Grlse.

Wandsebel, 3., 17. Jan., 7., 21. Febr., 7., 21. Mars, 4. April Kv. Sv., 8. April Kr. Kv. Sv., 18. April, 2., 18. Maj Kv. Sv., 27. Maj Kr. Kv. Sv., 6., 20. Juni, 4., 18. Juli, 1., 15. Aug. Kv. Sv., 26. Aug. Kr. Kv. Sv., 5., 19. Septbr., 3. Okt. Kv. Sv., 14. Okt. Kr. Kv. Sv., 17. Oktbr., 7., 21. Novbr., 5., 19. Decembr. Kv. Sv.

Wedel, 29. Jan. Kr., 13. April Kr. Kv., 25. Okt. Kr. Stude. Hoer.

Wesfelburen, 25. April, 1. Okt. Kr. Kv. Sv.

Willst, 4. Jan. Sv., 26. April Kv. Sv., 30. Juli Sv., 4. Aug. (4) Kr., 4. Sept. Koldbyr, 10., 23. Okt. Kv.

Samborg.

18. Januar, 15. Febr., 15. Mars, 5. April, 3. Maj Sv., 17. Maj Kr. Lammemarked. 30. Aug., 27. Sept., 25. Okt. Sv., 1. Dec. (20) Kr. (Dom.)

Fedebøagmarked:

1. Hoer Hornbøag og Faar hoer Torsdag.
2. Hoer Kalbe hoer Tirsdag.
3. Hoer Seln hoer Egnedag undtagen Mandag og Torsdag.

Torvedage.

M a n d a g : Haberslev, Tønning, Fredericia.
T i r s d a g : Abentaa, Husum, Kolbing, Gøbjærg.
O n s d a g : Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg.
T o r s d a g : Husum, Fredericia, Varde.
F r e d a g : Alesborg, Frederikshab, Tønder, Bredsted, Kolbing.
L ø r d a g : Abentaa, Egernsørde, Rensborg, Slesvig, Husum, Gøbjærg, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg.

Danmark.

Markeder paa de danske Øer.

Almindingen, 1. Juli Grlse

Aarup, 22. Januar, 19. Mars, 8. Maj, 10. Sept. og 6. Nov. Sv. og Kv.

Mønsø, Torvedag hoer Onsdag og Lørdag, første Lørdag i hoer Maaned med lev. Kreaturer, 19. Febr., 2. og 26. Mars, 28. Juni, 18. Sept. og 12. Nov. Sv. og Kv.

Bogense, Torvedag hoer Torsdag, første Lørdag i hoer Maaned med levende Kreaturer. 5. Febr. Sv., 23. Febr., 12. Mars og 7. Maj Sv. og Kv., 11. Juli Sv., 24. Sept., 5. Nov. og 17. Dec. Sv. og Kv.

Gjby, 13. Mars og 25. Sept. Sv. og Kv.

Falck, 26. Mars og 29. Okt. Kv.

Frederikshab, Torvedag hoer Mandag og Lørdag. Anden Onsdag i hoer Maaned Marked med Kv., (1. Maj Mandag b. 6.) 29. Januar, 27. Febr. og 26. Mars Sv. og Kv., 24. April Sv., 4. Nov. (Efteraardmarked) og 17. Dec. (Julemarked) Sv. og Kv.

- Frederiksbærk**, første Tirsdag i hver Maaaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Faaborg**, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaaned, undtagen Junt, Jull og Aug., med lev. Kreaturer. 31. Jan. S., 26. Febr., 14. Martz, 13. Juni. 1. Okt. og 2. Nov. S. og K.
- Graested**, 7. Jan., 4. Februar, 4. Martz, 2. April, 6. Maj, 3. Juni, 12. Aug., 2. Sept., 7. Okt. og 2. Dec. Heste og Kreaturer.
- Halsleb**, 6. Martz Heste og Kreat. særlig Heste; 6. Maj, 11. Sept. og 6. Nov. Kreat.
- Heseflager**, 10. Maj og 20. Sept. Heste og Kreaturer.
- Helsingør**, 9. Jan., 13. Febr., 13. Martz, 10. April, 8. Maj, 12. Juni, 30. Jull, 11. Sept., 9. Okt. og 13. November Kreaturer.
- Helsingør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 27. Febr., 16. April, 16. Jull og 18. Okt. Kreaturer.
- Hillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; hver Lørdag fra 1. Maj til 31. Oktober Torvedag med Høveprødkutter. Trede Onsdag i hver Maaaned og første Onsdag i hver Maaaned med Undtagelse af Martz, Maj og November Marked med Kreaturer. 6. Martz stort Hestemarked; 2. Maj (Hørsaarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Holbæk**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 19. Febr. Heste; 13. og 26. Martz, 10. April, 17. Juni (Sommermarked) og 16. Okt. Heste og Kreaturer; 28. Nov. (Efteraarsm.) K.
- Hvalso**, 6. Martz, 13. Maj, 3. Sept. og 14. Nov. Kreaturer.
- Horsholm**, 16. April og 25. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hjernerup**, 2. April og 14. Okt. Heste og Kreaturer.
- Kallundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 11. Februar, 20. Martz, 6. Maj (Hørsaarsmarked), 17. Jull (Sommermarked), 17. Sept. og 7. Nov. (Efteraarsmarked), Heste og Kreaturer.
- Kjerteminde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 22. Febr., 9. Martz, 7. Juni, 12. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Korsør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 18. Juni (Sommermarked) Heste og Kreat.
- København**, Torvedage Mandag og Torsdag med Slanleføag.
- Køge**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 2. Jan., 6. Febr., 13. og 26. Martz, 10. April, 17. Maj (Hørsaarsmarked), 4. Juni, 23. Jull, 4. og 17. Sept., 2. og 30. Okt. (Efteraarsmarked), 4. og 17. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Martbo**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 28. Febr., 12. og 27. Martz, 13. Juni (Sommermarked) og 17. Sept. Heste og Kreaturer.
- Marstal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 31. Maj og 27. Sept. Heste og Kreaturer
- Middelfart**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 6. Februar, 1. og 23. Martz, 3. April, 10. Jull, 19. Sept. og 31. Okt. Heste og Kreaturer.
- Nakskov**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 21. Febr., 7. og 21. Martz, 1. og 22. Okt. samt 12. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nyborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Lørdag med lev. Kreaturer. 27. Febr. og 16. Martz Heste og Kreaturer; 10. Jull Heste; 11. Oktober og 8. Nov. Heste og K.
- Nyholting (Køster)**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer, 1. Martz Heste; 24. April, 17. Juli (Sommermarked), 2. Okt. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nyholting (Ejland)**, 20. Febr. Heste; 17. April Kreat.; 12. Juni (Sommermarked) og 25. Sept. (Høstmarked) Heste og Kreaturer; 18. Dec. Heste.
- Nysted**, 4. April, 11. April og 18. Sept. Heste og Kreaturer; 2. Nov. Heste.
- Nytorre-Møhn**, 16. Maj og 28. Sept. Heste og Kreaturer.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Onsdagene 16. Januar, 20. Febr., 20. Martz, 17. April, 16. Maj (Hørsaarsmarked), 19. Juni, 17. Juli (Sommermarked), 21. Aug., 18. Sept., 16. Okt., 20. Nov. (Efteraarsmarked) og 18. Dec. Heste og Kreat.
- Odense**, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag Marked med Kreaturer (eller hvis Helligdag den påfølgende Tirsdag). 7. Jan., 11. Febr., 4. Martz, 22. April, 6. Maj, 10. Juni, 9. Jull (St. Knud), 12. Aug., 23. Sept., 21. Okt., 11. Nov. og 16. Dec. Heste.
- Præstø**, anden Tirsdag i hver Maaaned Heste og Kreaturer.
- Ringø**, 22. Martz, 6. Juni, 2. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringsted**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Tirsdagene 16. Jan., 12. Febr., 12. Martz, 26. Martz (Hørsaarsmarked), 9. April, 14. Maj, 11. Juni (Sommermarked), 9. Jull, 13. Aug., 10. og 24. Sept. (Høstmarked), 8. Okt., 12. Nov. (Efteraarsmarked) og 10. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Roskilde**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Mandag paa Nyoro Torvedag for Handel med Smaagrøse. 7. Jan., 8. Febr., 1. og 16. Martz, 5. April, 3. Maj (Hørsaarsmarked), 3. Juni, 1. Jull, 6. Aug., 2. og 27. Sept. (Høstmarked), 4. Nov. (Efteraarsmarked) og 2. December Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 21. Martz, 14. Juni og 9. Nov. S. og K.
- Rudkøbing**, 6. April og 3. Okt. Kreaturer.

Røddh, hver Torsdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter unblagen Heste og Hornfødd. 18. Febr. og 28. Marts Heste og Kreat.; 2. Jull (Sommermarked) og 16. Oktober Kreaturer; 18. Novbr. Heste og Kreaturer.

Ronne, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.

Saafstøbing, Torvedag hver Lørdag, 5. og 19. Marts Heste og Kreat.; 9. Jull (Sommermarked) og 4. Okt. Kreaturer; 4. Nov. Heste og Kreaturer.

Steffør, Torvedag hver Fredag. 1. Marts, 3. Maj, 6. Sept. og 1. Nov. Heste og Kr.

Singelse, første Tirsdag i Maanederne i Februar, Marts, April, Juni, August, Oktober og Decbr. Marked med Heste og Kreaturer. 8. Jan. høit Hestemarked; 5. og 19. Marts, 7. Maj (Høstaarsmarked), 2. og 3. Jull (Sommermarked), 3. Sept. (Høstmarked), samt 5. og 6. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kr.

Slangørup, 28. Marts, 21. Maj, 18. Juni og 26. Nov. Heste og Kreaturer.

Soro, 8. og 22. Marts, 12. April, 21. Maj, 23. Juni (Sommermarked), 18. September (Høstmarked), 11. Oktbr., 8. Novbr. og 13. Decbr. Heste og Kreaturer.

Stege, Torvedag hver Onsd. og Lørd. 11. Marts, 28. og 27. Sept. (Efteraarsm.) H. og Kr.

Storehedinge, 6. og 19. Marts, 2. April, 21. Maj (Høstaarsmarked) og 18. Okt. (Efteraarsmarked) H. og Kr.

Stubbekøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 22. Maj og 24. Okt. Heste og Kr.

Svendborg, Torved. hver Onsd. og Lørd., hver Onsd. med lev. Kreat. 9. Jan., 20. Febr., 6. og 20. Marts, 15. Maj, 25. Jull, 9. Oktbr., 1. og 21. Nov. H. og Kr.

Svinninge, 16. April og 24. Sept. Heste og Kreat.

Tranebjerg p. Samsø, 21. Marts og 3. Okt. Heste og Kreat.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Fredagene 4. Jan., 1. Febr., 2. Marts, 3. April, 3. Maj, 7. Juni, 5. Jull, 2. Aug., 6. Sept., 4. Okt., 1. Nov. og 6. Dec. Marked m. Heste og Kreaturer.

Vroekøbing, Torved. hver Onsd. og Lørd.; anden Tirsd. i hver Maaned Torved. med lev. Kreat. 8. Marts, 23. Jull og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Vilthkke, 30. Jan., 17. April, 31. Jull og 30. Okt. Heste og Kreaturer.

Markeder i Sjælland.

Nabbsbro, 4. April, 16. Maj, 12. Sept. og 11. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Nalborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 25. Jan. og 22. Febr. Heste; 12. Marts og 11. Decbr. Heste og Kreaturer.

Nalsbæk, 10. Sept., Heste og Kreaturer.

Nalestrub, 17. Jan., 21. Marts, 17. April, 12. September og 20. November H. og Kr.

Narhø, hver Tirsdag Marked med Kreaturer paa Kvægtorvet. Lørdag alm. Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 7. Jan., 4. og 25. Febr., 11., 18. og 26. Marts Heste; 2. April, 6. Maj, 8. Juli, 15. Okt. og 14. Dec. Heste og Kreat.

Nars, 9. Febr., 6. April, 29. Maj, 4. og 26. Sept. og 1. Nov. Heste og Kreaturer.

Ngerbæk, 16. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Nillingebro, 8. Febr., 22. Marts, 30. April, 7. Juni, 26. Jull, 3. Septbr., 11. Oktober og 12. Decbr. H. og Kr.

Nudager, 4. Maj og 6. Okt. Heste og Kreaturer.

Njerringbro Station, første Torsdag (i Januar Fredag den 4.) i hver Maaned Marked med Heste og Kreat.

Nramminge, 17. April, 6. Aug. og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Nrande, 23. Febr., 2. April, 6. Maj, 2. Aug., 23. Septbr. og 16. Nov. Heste og Kr.

Nrhrub, 8. Maj og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrøditrup, 4. Febr., 4. Maj, 27. Jull og 18. Oktober Heste og Kreaturer.

Nrønderlev, 14. Jan., 11. Februar, 11. Marts, 8. April, 13. Maj, 10. Juni, 8. Jull, 12. August, 2. September, 14. Oktober, 11. November og 9. Decbr. Heste og Kreat.

Nrorup, 9. Marts, 2. Maj og 26. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrølle, 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrøtmarkløv, 17. April og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Nrørum, 20. Marts og 12. Okt. Heste og Kreaturer.

Nrørfop, 11. April, 13. Jull, 4. Okt. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.

Nronninglund, 19. April og 30. Sept. Heste og Kreat.

Nrøbstoft, 26. Jan., 14. Marts, 27. Juni og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrøtvad, 29. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.

Nrøbjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Fredag hele Aaret Marked med Kreaturer (naar Helligd., Søgneb. forud). 1. Febr., 26. April og 20. Sept. Heste og Kreat.

Nrørteløb, 21. Jan., 16. Febr., 6. April, 22. Juni, 6. Sept., 12. Oktober, 9. Novbr. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.

Nrøutenfjeld, 12. April, 9. Sept. og 1. Nov. Heste og Kreaturer.

Nrødingbro, 15. Maj og 28. Sept. Heste og Kreaturer.

- Fredericia**, Torvedag hver Mandag og Torsdag. 9. Marts, 1. Maj, 12. Juli og 16^e Nov. Heste og Kreaturer.
- Frederikshavn**, Torvedag hver Onsdag og Førdag, fra Oktober til Jul hver Førdag med lev. Kreaturer. 21. Jan., 11. April, 23. Sept. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
- Gibe**, 19. Febr., 19. Marts, 25. April, 8. Juli, 6. Sept., 24. Okt. og 18. Nov. H. og Kr.
- Grenaa**, Torvedag hver Førdag. 25. Jan., 8. Marts, 4. Juli, 27. Sept., 6. Nov. og 3. Dec. Heste og Kreaturer.
- Grundsted**, 27. Marts, 26. Juni, 6. Sept. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Hadsen**, 14. Jan., 18. Febr., 18. Marts, 16. April, 13. Maj, 17. Juni, 16. Juli, 19. Aug., 16. Sept., 14. Okt., 18. Novbr., 16. Dec. Heste og Kreaturer.
- Halsund**, 16. Febr., 3. April, 6. Maj, 11. Juli, 6. Sept. og 2. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hals**, 23. Sept. Heste og Kreaturer.
- Halsrudden**, 16. April og 28. Sept. Heste og Kreaturer.
- Hammel**, 28. Jan., 8. Marts, 26. April, 17. Maj, 1. Aug., 30. Sept., 18. Okt. samt 2. Dec. Heste og Kreaturer.
- Haundal**, 26. April, 31. Juli, 27. Sept. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Herning**, Torvedag hver Førdag. 9. Jan., 8. Febr., 9. Marts, 9. April, 11. Maj, 28. Juni, 27. Juli, 30. August, 5. Okt., 4. Nov. og 11. Dec. Heste og Kreaturer.
- Hallerup**, 23. Jan., 28. Febr., 21. Marts, 26. April, 3., 4. og 27. Juni, 26. Juli, 23. Aug., 26. Sept., 24. Okt., 28. Nov. og 28. Dec. Heste og Kreaturer.
- Hjerring**, Torvedag hver Førdag; 1. Nov. og Dec. illige hver Onsdag i Dec. den 27., hele Aaret Marked med Kreaturer. 23. Jan. Heste; 9. og 23. Marts Heste og Kreat.; 30. Maj og 27. Juni Heste; 21. Sept. og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
- Hobro**, Torvedag hver Førdag. 18. Jan., 16. Febr., 14. Marts, 11. April, 10. Maj, 14. Juni, 4. Juli, 9. Aug., 19. og 20. Sept., 18. Okt., 8. Nov. og 6. Dec. Heste og Kr.
- Holtebro**, Torvedag hver Tirsdag og Førdag, hver anden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. 9. Jan. Heste og Kreaturer; 16. Febr. Heste, 20. Marts, 20. April, 4. Maj, 12. Juni, 31. Juli, 9. Sept., 3. Okt. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Holsted**, 7. Jan., 11. April, 26. Aug. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.
- Horsbøl**, 22. April og 26. Sept. Heste og Kreaturer.
- Horsens**, Torvedag hver Torsdag (1. Høsten dog Onsdag) og hver Førdag, første og tredje Torsdag i hver Maaned samt hver Torsdag i Okt., Nov. og Dec. indtil Jul med lev. Kreaturer. 9. Jan., 6. og 27. Febr. samt 19. Marts Heste; 20. og 27. Marts, 3. og 29. April, 13. og 14. Juni, 6. Aug., 27. Sept., 23. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hurup**, 18. Febr. og 26. April Heste og Kreaturer; 6. Juni Heste; 31. Aug. H. og Kr.
- Høvr Stov**, 21. Marts, 29. April, 17. Juni, 12. Aug., 23. Sept. og 14. Nov. H. og Kr.
- Jellinge**, 10. Maj og 24. Sept. Heste og Kreaturer.
- Jarup**, 19. April og 13. Sept. Heste og Kreaturer.
- Jellerup**, 3. April, 24. Maj, 26. Sept. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
- Jolding**, Torvedag hver Tirsdag og Førdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 11. Jan., 8. Febr. 1. samt 16. Marts Heste; 22. Marts, 6. og 26. April, 4. Maj, 24. Juli, 14. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.
- Kalind Stalon**, 9. Jan., 13. Februar, 13. Marts, 8. Maj, 12. Juni, 10. Juli, 11. Sept., 13. Nov. og 11. Dec. Heste og Kreaturer.
- Kembsig**, Torvedag hver Førdag. 25. Marts, 11. Juni, 26. Aug., 1. Okt. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Kunderstof**, 20. April og 19. Sept. Heste og Kreaturer.
- Læso**, 6. April og 6. Sept. Heste og Kreaturer.
- Løgster**, Torvedag hver Førdag; sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 6. April, 24. Juli, 14. Sept., 14. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.
- Løkken**, 6. April og 4. Oktober Heste og Kreaturer.
- Marlaget**, Torvedag første og tredje Torsdag i hver Maaned med Kreaturer. 27. Febr., 9. Juli, 8. Okt. og 6. November Heste og Kreaturer.
- Mørke**, 3. Maj og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
- Nibe**, Torvedag hver Mandag og Tirsdag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreat. 28. Jan., 18. Marts, 4. Maj, 22. Juni, 7. Sept., 6. Okt. og 2. Nov. H. og Kr.
- Nyholting (Nors)**, Torvedag hver Førdag, hver anden Førdag mellem Mikkelssdag og Jul med lev. Kreaturer. 7. Jan., 20. Febr., 19. Marts og 11. April Heste og Kreat.; 8. Juni Heste; 27. Juli, 21. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.
- Norre Nebel**, 19. April og 10. Sept. Heste og Kreaturer.
- Norre Sunde**, 12. April, 12. Juli og 30. Okt. Heste og Kreaturer.
- Norre Sundby**, Torvedag hver Onsdag og Førdag; hver Tirsdag fra Okt. til Høstes lavt Torvedag med Kreaturer. 24. Jan. Heste og Kreaturer; 21. Febr. Heste; 11. Marts, 20. April og 4. Oktober Heste og Kreaturer.
- Nbder**, 3. Jan., 22. Febr., 22. Marts, 27. April, 2. Aug., 13. Sept. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.

Nandersø, Torvedag hver Onsdag og Førdag, sidste Dag med Kreaturer. 4., 5., Jan., 1., 2. og 29. Febr. samt 2. og 16. Marts Heste: 23. Marts, 6. April og 4. Maj Heste og Kreaturer: 17. og 13. Juni Udb; 5. og 6. Jull Heste; 6., 7. og 29. September, 26. Okt., 9. Nov. og 13. Dec. Heste og Kreaturer.
Ringkøbing, Torvedag fra Paaske til Mikkeledag Førdag, ellers Onsdag. 5. Febr. Heste, 26. April, 1. og 27. Aug. samt 7. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Ribe, Torvedag hver Førdag. 6. Febr., 11. Marts, 22. og 30. April, 13. Maj, 14. Juni, 8. Aug., 7., 30. Sept., 8. og 21. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
Rh, 17. April, 13. Maj, 6. Sept. og 16. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Rhom, 29. Jan. og 16. Okt. Heste og Kreat.
Roude, 16. Marts, 16. Sept. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.
Silleborg, Torved. hver Førdag. 9. Febr., 18. Marts, 6. April, 7. Maj, 11. Juni, 10. Jull, 26. Septbr. 21. Oktbr., 21. Novbr. og 17. Decbr. Heste og Kreaturer.
Sindal, 18. Febr., 15. Marts, 29. April, 22. Jull, 20. Sept., 18. Okt. og 25. Novbr. Heste og Kreaturer.
Slalø, 12. April og 21. September Heste og Kreaturer.
Slanløvborg, Torvedag hver Førdag, første Førdag i hver Maaned samt alle Førdage i Fasten og fra 1. Novbr. til Jul med levende Kreat., 8. Januar, 5. og 26. Februar og 12. Marts Heste; 19. og 26. Marts, 16. Maj, 12. Juni, 5. Aug., 10. September og 22. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Slibe, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 2. og 29. Januar, 6. Marts, 12. April og 10. Maj 5. og Kr.; 10. Juni Heste; 29. Jull, 7. og 30. Sept., 14. Nov. 5. og Kr.
Sljern, 14. Febr. og 13. Marts Heste og Kreaturer: 3. Aug. Heste. 12. Nov. 5. og Kr.
Sløvding, 16. Jan., 14. Februar, 13. Marts, 10. April, 8. Maj, 13. Juni, 3. Jull, 18. Sept., 17. Okt., 7. Nov. og 5. Dec. Heste og Kreaturer.
Stovgaard Station, 22. Marts, 28. Juni og 5. Septbr. Heste og Kreaturer.
Struer, 7. Jan., 27. Marts, 25. Jull, 6. Septbr. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.
Sæby, Torvedag hver Førdag. 3. April, 16. Sept. og 7. Okt. Heste og Kreat.
Sønder Dumme, 10. Maj og 21. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Tarm, 29. April, 11. Septbr. og 8. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Thilfred, Torved. hver Onsd. og Førd. 8. Januar Heste og Kreat.; 19. Februar Heste; 18. Marts, 10. April og 6. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juni Heste og Udb; 8. Juli, 2. og 27. Sept., 9. Okt. (Store Onsdag) Heste og Kr.
Torup Vasthus, 10. Maj, 12. Juli og 14. Sept. Heste og Kreaturer.
Tustrup Station, 30. Jan., 7. Marts, 10. April, 2. Maj, 14. Aug., 9. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Tørring, 25. Februar, 6. April, 7. Maj, 24. Jull, 2.-Oktober og 4. Decbr. Heste og Kr.
Ulstrup (Hornum Jernbanestation), 12. Januar, 16. Marts, 29. April, 1. Juli, 16. Septemder, 21. Oktober og 2. Decbr. Heste og Kreaturer.
Ulstrup Station, 16. Maj og 17. Sept. Heste og Kreaturer.
Uldum, 23. April og 26. Sept. Heste og Kreat.
Ulfstær, 24. April, 28. Aug. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Vandel, 24. Maj og 14. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Varde, Torved. hver Førdag. 7. Febr., 7. og 26. Marts, 23. April, 7. Maj, 15. Juni, 7. August, 12. Sept., 9. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
Vejen, 21. April, 28. Juni og 9. Sept. Heste og Kreaturer.
Vejle, Torvedag hver Onsdag og Førdag, hver Onsdag fra 1. Novbr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maan. med lev. Kreaturer. 10. Januar, 7. og 28. Februar og 14. Marts Heste; 21. Marts, 4. og 30. April, 15. Juni, 28. Sept. og 25. Okt. 5. og Kr.
Vester Søskilling, 27. Marts og 11. Septbr. Heste og Kreaturer.
Viborg, Torved. hver Onsd. og Førd., sidste Førd. i hver Maaned og fra Mikkeledag til Jul hver Førdag med levende Kreaturer. 3. Jan. Heste; 30. Jan., 21. Febr., 16. Marts, 13. og 27. April, 1. og 29. Juni (Cnapstingsmarked), 30. Jull, 31. Aug., 23. og 24. Septbr. (Kostemarked), 19. Oktbr., 23. Novbr. og 14. Decbr. 5. og Kr.
Vibækst. 4. Marts, 29. Juni, 26. August og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
Vidbølsg, 2. Maj og 17. September Heste og Kreat.
Vinderup, 15. Febr., 23. Marts, 30. April, 27. Juli, 2. Okt. og 15. Nov. 5. og Kr.
Vordbøst, 6. April og 8. Aug. Heste og Kreaturer.
Vraa Station, 15. April og 13. Sept. Heste og Kreat.
Viljød, 20. April, 21. Aug. og 24. Sept. Heste og Kreaturer.
Vsterbrø, 7. Februar, 7. Marts, 4. April, 2. Maj, 4. Jull, 29. Aug., 3. Oktbr. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.
Vstbirk, 24. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.

Porto-Takster.

For Tyskland.

- Et frankeret Brev** indt. 20 Gr. 15 P.; til Danmark for de første 20 Gr. 20 P., for hver følgende 20 Gr. 10 P.
- **ufrankeret Brev** indtil 20 Gram 25 Pq.
 - **dobbelt Brev** fra 20—250 Gr. frank. 25 P., ufrankeret 35 P.
 - **frankeret Brev** indtil 250 Gr. indenfor **selve Postdistriktet** 7½ P.
- Korrespondancekort** 7½ P., til Danmark 10 P.
- Tryksager** indtil 50 Gr. 3 P., fra 50—100 Gr. 5 P., fra 100—250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., 500—1000 Gr. 30 P.
- Tryksager** til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forjendes indtil 2 Kilogr. og skal frankeres.
- Forretningspapirer**: (Regnskaber, Fragtbreve, Manuskript, Korrektur osv.) Indenfor Tyskland, de tykke Besiddelser og Østerrig-Ungarn: indtil 250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P. og 500—1000 Gr. 30 P. Til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr., dog mindst 20 Pq. Forretningspapirer skal frankeres.
- Vareprøver** indtil 250 Gr. 10 P., fra 250—500 Gr. 20 P.; til Danmark og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. indtil 350 Gr., men mindst 10 P. Skal frankeres.
- Rekommanderede Breve** foruden Porto 20 P.
- Postanvisninger** indtil 5 M. 10 P., til 100 M. 20 P., over 100 til 200 M. 30 P., 200—400 M. 40 P., 400—600 M. 50 P., 600—800 M. 60 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.
- Postopkrævning af Pengenummer**: For indtil 800 M. 35 P. forud; desuden Porto som for Postanvisninger; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.
- Postfesterkrav** højst 800 M. Porto en Porto for Breve eller Brevfort + 10 P.; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.
- Pakker** indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 30 P., over 75 Kilom. 60 P. Pakker til Danmark indtil 5 Kilogr. 80 P., tungere Pakker efter Beregning.
- Pengebreve** indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.
- Forfittingsgebyr** for hver 300 M. eller en Del af 300 M. 5 P., i det mindste 10 P.
- Breve** indenfor Verdenspostforeningen: frankerede Breve 20 P. for de første 20 Gr., for hver følgende 20 Gr. 10 P., ufrank. det dobbelte af det manglende Beløb.
- Telegrammer** for hele det tyske Rige og Østerrig-Ungarn: indtil 5 Ord 60 P., over 5—10 Ord for hvert Ord 2 P. mere, over 10 Ord for hvert Ord 7 P.

For Danmark.

Breve: indenfor Danmark 10 Øre; til Sverrige og Norge: indtil 20 Gr. 10 Øre, indtil 125 Gr 20 Øre, indtil 250 Gr. 30 Øre; til det øvrige Udland indenfor Verdenspostforeningen (altsaa ogsaa Nordtysvig: indtil 20 Gr. 20 Øre, for hver følgende 20 Gr. 10 Øre.

Brevkort: indenfor Danmark samt til Sverrige og Norge 5 Øre, til det øvrige Udland indenfor Verdenspostforeningen 10 Øre.

Trykfrager: indenfor Danmark 4 Øre; til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 Øre for hver 50 Gr. Bægtgrænse 2 Kg.

Postanvisninger: indenfor Danmark: indtil 25 Kr. 10 Øre, indtil 50 Kr. 15 Øre, indtil 100 Kr. 20 Øre; indtil 200 Kr. 25 Øre, indtil 300 Kr. 30 Øre, indtil 500 Kr. 35 Øre, indtil 720 Kr. (Maximum) 40 Øre; til Sverrige og Norge: indtil 25 Kr. 15 Øre, indtil 36 Kr. 18 Øre, indtil 100 Kr. 30 Øre, indtil 200 Kr. 45 Øre, derefter 15 Øre for hvert 100 Kr. Maximum 720 Kr.; til Tyskland: indtil 36 Kr. 18 Øre, indtil 54 Kr. 27 Øre, indtil 72 Kr. 36 Øre, og derefter 9 Øre for hver 18 Kr.; til det øvrige Udland i Reglen 18 Øre for hver 36 Kr.

Pakker: indtil 5 Kg.: indenfor Danmark: indtil 2½ Kg. 20 Øre, indtil 5 Kg. 30 Øre; til Sverrige og Norge: ½ Kg. 30 Øre, indtil 1 Kg. 60 Øre, indtil 1½ Kg. 90 Øre, indtil 5 Kg. 120 Øre; til Tyskland 72 Øre, til Mellemøropa 108 Øre, til Italien, Spanien, Tyrkiet og Rusland 162 Øre.

Pakker til Nord-Amerika: indtil 2 Kg. 1 Mk. 40 Pg. og der efter 70 Pg. for hvert Kg. mere.

Bekjæl=Stempel=Tarif.

Bekjæl indtil 200 Mk. — 10 Pg.; over 200—400 Mk. — 20 Pg. og for hver 200 Mk. — 10 Pg. mere indtil 1000 Mk.: hvert 1000 Mk. 50 Pg. og for hvert 1000 Mk. eller en Del deraf 50 Pg. mere.

Rubefontraflet indtil 150 Mk. — 1 Mk. 50 Pg. og fremdeles for hver 50 Mk. — 50 Pg.

Vejrspaadomme for 1918.

(Efter den 11-aarige Periode.)

Januar: Indtil efter Maanedens Midte bliver mildt Vintervejr, mest med skyet Himmel, fremherskende; derpaa indtræder der ved klar Himmel stærkere Frost. Det sneer eller regner ikke tit, men rigeligt paa enkelte Dage.

Februar: Vejrliget bliver mildt næsten hele Maaneden, og kun dens anden og sidste Trediedel bringer nogle faa Frostdage.

Marts: Maaneden bringer ingen Frost om Dagen, men derimod megen Nattefrost. Der falder kun lidt Sne og Regn.

April: Maanedens første Halvdel bringer løst Vejr og der falder Regn, er dens anden Halvdel forarsagtig og næsten uden Regn. Nattefrost indtræder ikke.

Maj: Maaneden bringer indtil ind i dens sidste Trediedel kun sjældent varme Forarsdage. Først henimod Slutningen af den indtræffer et Par sommeragtige Dage. Der falder ikke sjældent Regn.

Juni: Der indtræder vel Sommervarme, men i det Hele er Luftens Varme meget maadeholden, og der falder kun sjældent Regn.

Juli: De to første Trediedele af Maaneden bringer hyppigt hede Sommerdage, ogsaa Tordenvejr med Regn; derimod er den sidste Trediedel jævnt varm og uden Redbor.

August: I Løbet af hele Maaneden indtræder der kun faa hede Sommerdage, derimod adskillige Gange Tordenvejr. De sidste Dage bliver kølige og tørre.

September: Luftens Varme bliver behagelig efterarsagtig; Maaneden bringer et Par Gange Tordenvejr, men ogsaa hyppigt Regn.

Oktober: Første Trediedel bliver regnsuld, stormfuld og bringer flere Gange Tordenvejr, den anden Trediedel bliver mere tør, men den sidste Trediedel bliver atter meget regnsuld.

November: Maaneden begynder med Nattefrost, derpaa bliver det til en Begyndelse atter varmere, men straks efter Maanedens Midte indtræffer der faa hyppigt Nattefrost, at Vejrliget næsten bliver vinterligt.

December: Mildt, men stormfuldt Vejrlig i de første Dage, derpaa følger nogle Dage med Frost, hvorpaa Vejrliget igen bliver mildere, og der kommer kun nogen let Nattefrost. Luftens Varme i de sidste Dage synker om Natten til under Kul. Maanedens Ende bringer Storm og Sne.

Nordslesvig.

Du lille Plet, hvor Bølger blaa
langs Kystens Rande rinde
fra Flensborg Fjord til Konge-Aa,
der er din Plads at finde.

Der ligger du saa trygt i Løn
imellem dybe Have,
med Bøgeskoven sval og grøn
og Høje smaa og lave.

Der taa du helt fra Hedenold
imellem Bølger blanke,
for Bræens Is saa klam og kold
sig kunde faa dig sanke.

Da saa den kom fra høje Nord
med skarp og bitter Kulde,
du dækket taa lig Sæd i Jord,
der spirer under Mulde.

Og Sekler sandt, og Bræens Is,
for Solen maatte lette,
og som et lille Paradis
taa du i Taager tælle.

Og dine Bække røvere, smaa,
fra Højderyggen ille
i munter Ført mod Bølgen blaa,
mens bag dem Engdrag smille.

*Og Bog og Hassel, Eg og Tjørn
sig bredte alle Vegne
den Gang, da dine første Børn
fik skue dine Egne.
Og straks de fandt sig hjemme her,
her var det rart at være,
hvor Marken grøn mod Himlen ler
imellem Bolgehære.*

*Du lille Plet, dig elsker vi
som ingen andre Steder,
her randt uskyldig Barndomstid,
med rene Barndomsglæder.
Her var det, at vor Vugge stod,
førend vi kunde skønne,
her traadte først vor spæde Fod
paa Vaarens Græs det grønne.*

*Her sang vor Mor sin Vuggesang
bag Hjemmels lave Mure,
her gik vor Far sin stille Gang
bag Plorens blanke Fure.
Her i sin Stol sad Bedstemor
ved Sommeraftentide
og spandt sin Traad af Lokkens Flor,
mens Sol sank under Lide.*

*Og all som Tiden gaar sin Gang
og gennem Rummel glider,
saa grønnes stadig Skor og Vang
i Vaarens første Tider.*

*Saa jubles der fra Gren og Kvist,
og Sangen lifligt toner,
en Sanger her, en anden hist
i Bogskovens Kroner.*

*Her føles ingen hæftig Trang
en Stordaad vild at øve,
men her er jævn og munter Sang,
der ej vil Glæden rove.
Her laves ej de flotte Sving,
der Livets Færd kun hæmmer,
men her er lønligt Kildespring
og Klang af Fuglestemmer.*

*Og her er stille Aftenfred,
naar Sol i Vesten daler,
og nyfødt Daad tillige med,
naar Østen rød den maler.
Og her er Frejdighed og Mod,
om nok saa haardt det tynger,
og godt og sundt og kraftigt Blod,
der Folkets Træ forynger.*

*Om Luften straalere i et Hav
af Lys fra Sommersolen,
om Kalden ligger tung og lav,
sendt hid fra selve Polen,
er lige et, her paa din Grund
ombrust af stolte Have
dog Livet spirer hver en Stund
blandt Kæmpehøj og Grave.*

*De gule Aks ved Sommertid
paa Markens røde Flade
og Vintersneens Flokker hrid'
kun moder Hjerter glade.
I Husmandshjem og Bondegaard
har ingen Skygge hjemme,
der inde varme Hjerter slaar
for godt og sundt al fremme.*

*Fra Flensborg Fjord til Konge-Aa
imellem dybe Have
fra Hedenold saa trygt du laa
med Hoje smaa og lare.
Og af dit Skød hvert Aar paany
de Blomster smaa sig rove,
og Fuglen jubler højt mod Sky
i dine Bogeskove.*

Andr. Gannerup.

(S. 11)

Trofasthed.

(Fortælling af Th. R.) = Th. Karstmann

Paa en af Slesvigs yndige Halvøer ligger Landsbyen Egeby. Dens straataekte Gaarde og Huse ligger næsten skjulte i en Lund af høje Sølvpopler, Afte- og Elmtræer; paa en lille Bakke i Byens Udkant ligger den fullede Landsbykirke, omgiven af bredkrøgede Lindetræer. Bedyrkede Marker omgiver Egeby paa alle Sider og vidner om den Slægts Flid og Vindstibelighed, der gennem Aarhundreder har boet og bygget her mellem de blaaende Fjorde og Bige.

For omtrent halvandet Aarhundrede siden, forinden Fælleskabet ophævedes, strakte Landsbyens Fjorde sig helt ned til den hævdede en Mil fjerne Strandbred. De Fjorde, der laa nærmest ned til Fjorden, bestod af stenede, skovbevoksede Bakker. Et lille Vandløb snøede sig ad en Slugt mellem Bakkerne mod Stranden; forinden dens sagte rindende Bænde blandede sig med Fjordens stulpende Volger, maatte de drive Møllehjulet nede ved Strandmøllen, hvor de Egebys Bønder fik deres Korn malet. Mølleren og hans Husfæller var de eneste menneskelige Beboere her nede i Skoven, oppe i Bakkerne havde kun Raven og Grævlingen deres underjordiste Bolig, og nede i Ulvemosen holdt Ulven sig i det tætte Krat af Slaatjørn, Vidjer og Elletræer.

Da Fjorderne udskiftedes, deltes disse Skovbækker ogjaa mellem Egebys Bønder, men inden ret lange overlodes disse affides beliggende Jordlodder for en stor Del til yngre Gaardmandsønner, eller ogjaa de fulgtes til andre Mænd, der havde Lust og Mod til at rydde Skov og bryde Udmærk for at faa bygget et eget Hjem. Efterhaanden rejste sig en lille Nybygd nede ved Fjorden, bestaaende af Boelksteder, hvor man holdt en Hest eller to, og smaa Raadnersteder, hvis lille Jordlod kun afgav Foder til en Ko. Men en Ting havde de alle tilfælles, Skovfolkene, som man med en Slags Ringeaagt i Førføringen kaldte

Byggerne lærrede ved Fjorden, de omfattede deres Hjem og Høstet med en Skærlighed, som kun den kender, der selv har bygget sig Hus og Fæste.

Den første, en ung Bønderhøn fra Egeby, som byggede Gaard her nede i Uldmarken, blev kaldt for Skovmanden og hans Gaard for Skovgaarden. Det Stykke Uldmark med Krat og Sten var hans hele Arv, og han og hans unge kone ejede ingen anden Drikskapital end et straalende Humør og to Par velskastede Næver; frem vilde de, og frem kom de. Deres Børn slægtede dem paa, og Skovgaardsslægten blev senere hen i Tiden en af de indflydelsesrigeste i Sognet.

I Slutningen af forrige Aarhundrede sad Jens Skovgaard som Ejer af Gaarden, og hans Hjem var Arnestedet ført alt nyt og godt, der groede frem der paa Egnen. I de lange Vinteraf-tener samlede en Skreds af gode Venner og Naboer i hans rummelige Dagligstue, ved hvilke Sammentømster man drøftede Tidens Lær, og naar man havde diskuteret sig træet, saa tog man fat paa Musikinstrumenterne og forfriskede Sindet ved Sang og Spil. Om Sommeren flyttede man ud i den store, smukke Have, der var Jens Skovgaards Stolthed, og maangen i en Sommerkvæld lod Tønerne fra vore gode Folkefange ud fra Skovgaardens Have, og Tønerne blandede sig med Droskens og Nattergalens Sangovre i Skoven. Ved disse Sammentømster savnedes aldrig hans to gode Naboer og Venner, Jørgen Elsker og Lavs Tæfter.

Jørgen Elsker ejede et Hus med en halv Snes Tønder Land, som saa neden for Skovgaarden. Lavs Tæfter var som ung Karl flyttet til Skovs. Hans Husbond, en af Egeby's Bønder, havde paa billige Vilkaar overladt ham en lille Skovløkke paa et Par Tønder Land, paa hvilken Lavs byggede sig et Hus og flyttede ind med sin Fastemo Trine. Der var kun saa Fag, men Plads nok, at Lykten kunde fæste Bo sammen med det unge Egtepar. Ingen Gaardmand oppe i Egeby var lykkeligere end Lavs Hansens nede i Skovbakken, og da Sognets Præst en Gang sammen med en Ven fra Studicaarene kom forbi det lille Hus i Skoven, pegede han paa det og sagde, at der boede Sognets rigeste Mand. Og Sandhed var det, da Rigdom ikke bestaar i at eje meget, men i et glad og tilfreds Sind. Om Sommeren gik Lavs

Hansen paa Løkkearbejde, hvorved han erhvervede sig Kendingssnavnet „Lavs Tæller“, om Vinteren jældede han Træ i Skoven og forrettede andet tilfældigt Arbejde.

I alle tre Hjem opvoksede Børn. Jens Skovgaard's ældste Søn hed Eoren, en kvil, opvakt Dreng, der var „rask i Vendingen“, som Folk plejede at sige om ham; det var en af Skovgaard's slægtens Ejendommeligheder, at de aldrig betænkte sig længe, men spyttede i Hænderne og tog fat.

J Lavs' og Trines Ægtefælle kom der først to Pigebørn til Verden, saa fulgte Sønnen Niels. Han var en lidt blø, lyshaaret Dreng med et Par Øjne saa blaa som Himlens Hvalv, og disse to Øjne kunde til Tider se ud i Verden med et underligt drømmende Udtryk. Han var Ven med alt derude i Skoven, Fuglene, Blomsterne, Træerne og Stjerneerne, der om Aftenen tindrede højt oppe over Skovens Toppe. Det gjorde ham ondt at se de rauke Bøge falde om Vinteren for Faderens Øie, og han kunde græde, naar han saa en Jæger komme med en blødende Hare. Som fem Aars Dreng traf hans Moder ham en Vaardag uden for Huset, hvor han sad grædende mellem Blomsterne, og paa hendes bestagende Spørgsmaal om, hvad der fejlede ham, kom det ud af ham, at det gjorde ham ondt at tænke paa, at alle Mennesker en Gang skulde dø. Da tog Moderen ham paa sit Sted og fortalte ham, at alle de Mennesker, der havde været gode, de fik det meget bedre, naar de døde, de fik det saa dejligt, de kom til at bo deroppe over de Stjerner, der tindrede om Aftenen. Saa straaledede Drengens Øjne, og han lyttede til Moderens Ord, som var det det dejligste Eventyr.

Lille Niels lyttede gerne til Eventyr, baade Faderen og Moderen kunde fortælle saa dejlige Eventyr, det kom vel af, at de selv havde oplevet Kærlighedens vidunderlige Eventyr. Saa begyndte Niels selv at lave Eventyr om alt derude i Skoven, Fuglene, Blomsterne, Træerne, Bakken, Fjær og Mor og Stjerneerne fik Plads i dem, og Prinsessen i Eventyrene var altid Jørgen Elkers lille Karen. Karen var hans jævnaldrende Legekammerat, den yngste af Jørgen Elkers Børneskole, hun var eneste Pigebarn blandt en Flok store Dreunge, der altid saa og plaskede ude ved Bjorden; de to ældste var alt farne til Sø og tumlede sig ude paa de store Verdenshave.

Skaren var en lille Skovtop med et allerkæreste Ansig, der altid lysste af et Emil. Naar hun kom hoppende gennem Skoven op til Tællemandens, da lignede hun en Solstraale, der hopper over Skovbunden, det var lige som om hun spredte Lys og Glæde, hvor hun kom frem. Den første Dag, Niels og Skaren skulde i Skole, gik de med hinanden i Haanden den lange Vej til Eggebn. Den første Dag i Skolen sad han ved Siden af den to Aar ældre Søren Skovgaard; senere tog Læreren ham og satte ham paa en Plads mellem de andre smaa Dreuge, selv syntes det Niels ierri, at han ikke maatte sidde hos Skaren. I Trefarteret søgte han over til Skaren, og da han i den Anledning blev drillet af de andre Børn, grød han.

Saa randt Skoleaarene. Niels var lærenem og havde Lyst til at lære. Hans Hu stod til Søren; til Sorg for hans Moder. Drengen gik altid og byggede paa et Fremtidsslot, et Slot saa stort og dejligt, i hvilket der skulde være Plads baade til ham og Skaren, til Forældrene, til alle hans Kammerater og til mange, mange flere. Hans lille Hjerte favnede saa vidt, og han ejede faadæn en Klippefast Tro paa det gode i Livet; Livet laa for ham i Eventyrets Glans, og derfor drog det ham ud i den vide Verden, langt borte over Sø og Jalten Bove, der langt borte i det fjerne skulde han nok møde Eventyret. Hjemme i den lille Stue, naar hans Moder sad og slog Røven, og Niels maatte spole Tjæltten, da kunde han snakke for hende om alt det dejlige, han ventede at finde ude i Verden, og om alle de rare Ting, han skulde bringe hjem til sin egen lille Mor.

Da kunde Trine se saa ømt paa sin Dreng, undrende sig over de Tanker, han altid tumlede med, glad for hans lyse, frejdige Tro paa Livet. Blot denne hans Tro paa Livet vilde holde ham ud!

Thi det vidste hun jo grant, at der vilde komme en Tid, da Stormene vilde fare hen over ham, da Frostens bidende Kulde vilde søge at tvinge alt det, der fandtes i ham af Tillid og Tro.

Den Vinter, Niels gik til Præsten, hændte der en stor Ulykke, der gjorde et dybt Indtryk paa ham. Hans Fader dræbtes ved Træfældningen i Skoven af en Træstamme. Der kom en stor Alvor i hans Sind, det var, som om han med et var bleven flere Aar ældre. Da han paa Konfirmationsdagen i Kirken skulde

aflægge sit Løfte for Herrens Altar, sølte han det som en Højtidstund, og han lovede sig selv aldrig at afvige fra den Vej, der er vijt Menneffens i Guds Ord.

Han søjede nu sin Moder og gav Afkald paa Søen; han tog Tjeneste paa den samme Gaard i Egaby, hvor hans Fader i sin Tid havde tjent. Hans Husbond var i enhver Henseende tilfreds med ham, da han var tro og paalidelig og havde et godt Greb paa Arbejdet. Han søgte ikke de andre unge Knøses Selskab, naar disse om Aftenen drev maalløse omkring paa Landsbygaden, men naar Arbejdet var endt, saa tog han Faderens Violin frem af det lille grønmalte Skrin, der rummede hans saa Ejendele, og strog Vnen hen over dens Streng. Faderen havde lært ham at spille, og Violinen var bleven ham en god Ven; til den betroede han sine lønløse Tanker, alle de dybe Længsler, der rørte sig i hans Sjæl. Violinens Toner bragte ham et Pust fra Drømmenes Land, fra Eventyrets Verden, den Verden, han higede efter og troede paa. I dette Fantasiens Land laa alt i rosenrødt Skær, der laa Slotte med knæssende Taarne og gyldne Spir, og ushyllige Sklokker ringede. Alt var saa dejligt i Modjættning til Virkelighedens Land, hvor alt var saa smaaligt, trist og graat.

Søndagene var Fjestedage for den unge Knøs; om Formiddagen gik han i Kirke, og naar Orgelets Toner bruste hen under det gamle Bjælkeløst, da fløj hans Barnejæl af By over Stjernerne. Søndageftermiddagene tilbragte han for det meste i Barndomsstuen dernede i Skoven. Han hjalp Moderen med et eller andet tilfældigt Arbejde paa den lille Jordlod, og næsten altid endte hans Søndagstur oppe paa Skovgaarden hos Vennen Søren. Det var et muntert Lag af unge Menneffer, der samlede sig i Søren Skovgaards gæstfri Hjem, under Sang og Skæmt og Latter gled Timerne hurtigt hen. Karen Eltær savnede sjældent i Løbet, hun kom smuttende op gennem Hulvejen til Skovgaarden, og naar hun traadte ind i Stuen, var det, som bragte hun Foraaret med sig. Der var saadant et Livsmød i den Pige, der laa altid et Smil og Lyse over hendes Ansigt, og dette Smil kunde hos mangen Ungerhvend varme helt ind til Hjertetoden.

Naar man saa endeligt brød op, saa fulgte Søren Vennen paa Vej op gennem Skovløkkerne, til de naaede Grænsen for Skovgaardens Jorder. Her stod et Par store Ledpæle af Kampe-

sten, en ved hver Side af Vejen; i gamle Dage havde her Skovledet været i Skellet, der skilte Egeby's Bymark fra Udmarken.

Under denne Vandring kunde de to unge Venner tale om alt det, der laa dem paa Hjerte. Skønt Søren var den ældste, lyttede han gerne til alle de Idéer og Planer, Niels gik og jyslede med. Somme Tider kunde Søren saa lægge sin Haand paa den yngre Vens Skulder, se ham ind i Øjnene og sige med et eget Udtryk i Stemmen: „Du er ikke skabt til Bondekarl, Niels.“ „Ja, hvad skulde jeg vel saa være skabt til“, bemærkede Niels, halvt skæmtende, halvt alvorligt.

„Hvad ved jeg det,“ svarede Søren, „maaske til Præst eller Digter eller saadan noget.“

Saa lo de begge og skiltes med et varmt Haandtryk, men paa Hjemvejen jog de tusinde Tanker gennem Niels's Hoved. Maaske var der noget om det, at han var skabt til noget andet, han længtes efter en Verden, der var skønnere og rigere end den, han færdedes i, men hvilket det Livskald var, der laa nærmest for ham, blev han ikke paa det rene med.

Dog, han passede sin Dødt og havde sig for at være en dygtig Karl. Skønt han ofte modtog Tilbud om nye Pladser, saa blev han i den samme Tjeneste. Han havde i al Stillehed lagt en Plan om en Gang i Fremtiden at købe Resten af de stenede Bakker, hans Husbond ejede nede i Sloven, opdyrke den og lægge den ind til Barndomshjemmet, det skulde blive en Ejendom lige saa stor og pæn som Jørgen Elkær's. Og naar hans Tanker jyslede med denne Plan, saa endte de altid hos Karen, thi da Niels var bleven en voksen Karl, havde han fignget saa dybt i den unge Piges Djue, saa disse drog ham med nimmødtæelig Magt, han kunde ikke tænke sig Livet uden Karen. Naar han saa ind i disse straalende Pigeøjne, mødte der ham et Glimt fra den Verden, han drømte om, den Verden, der kunde aabenbare sig for ham i enkelte Øjeblikke, for atter at forsvinde bag det Slør, der skjulte den. Men han tvivlede aldrig paa, at den Verden var til.

Saa kom Tiden, da han skulde møde til Cæsionen, og han blev udtaget til Soldat. Et Aar efter at Søren havde maattet trække i Trøjen, rejste Niels en Eftermiddag bort til den fjerne By, hvor han skulde ligge i Garnison. For første Gang forlod han sin Hjemvej, og kommen under de nye Forhold længtes han

i Forsikningen efter Hjemmet; men naar han knugedes af Længselen og Savnet, saa drog hans Tanker atter til Drømmens og Eventyrets Land, og han kunde da glemme Tid og Afstande. Hans nærløse Iudbildningskraft blev for ham en Kilde, af hvilken han kunde øse Livsmød, saa Mismod og Fortvivlelse aldrig fik Lov til at fæstne Rod i hans Sjæl.

Efter to Mars Forløb vendte han atter hjem, lige saa frisk paa Sjæl og Legeme, som da han drog ud.

Det var en smuk Søndag i September, han efter et Par Døgnes Jernbaneforjel naaede den lille Købstad, hvorfra han til Fods skulde tilbagelægge det sidste Stykke Vej til sit Hjem. Han fulgte Vejen langs den blaauende Fjord, Skoven stod med brogede Farver, vidunderlig smuk i sin Efteraarsdragt. Brombærranterne langs Vejen hang fulde af sorte, glinsende Bær. En Følelse af Lykke og Velvære gennemstrømmede ham. Atter var han hjemme, hjemme mellem alle sine Barndoms minder, alt det, der fra Barndøen af havde præget hans Sjæl og aabnet den for Skonhedsiudtryk, givet hans Fantasi Fart og hans Længsel Vinger. Histoppe saa Skovgaarden mellem Træerne, den Gaard, en modig og virkelysten Mand havde rejst i Udmarken, og som en Slægts Flid og rastløse Virken havde gjort til en Møntergaard, til et Hjem, fra hvilket der spandt sig usynlige Traade til Omegnen, ad hvilke gode Impulser strømmede ud. Ind mellem Hegnene og Træerne saa Jorgen Eskers og alle de andre Huuse og Gaarde, og hist inde mellem Bakkerne hans eget lille Barndomshjem, det, der havde givet ham saa uendelig meget godt med ud i Livet, og hvor der nu sad en enlig gammel Kvinde og ventede paa sin Søn.

Det blev et hjerteligt Genkyn mellem Moder og Søn, der gamle, hvidhaarede, af Skidet og Marenes Vægt bøjede Kvinde og saa den unge, smukke Karl med de straalende Øjne. Disse Øjne saa mere end andre Øjne, havde Moderen altid sagt, og sandt var det maaske, thi ikke alle evnede at se ind i det Eventyrets Land, som han skuede ind i.

Et Par Uger blev Niels nu hjemme og stillede med Moderens Jordlod, inden han atter skulde tiltræde Tjenesten hos sin gamle Huusbond.

Den første Søndag efter hans Hjemkomst var der Ringridning i Eggeby, Eognets store Folkesejt. Efter gammel Sædvane havde Folk sat hinanden Stævne den Dag, baade gamle og unge, og om Ustien svang Ungdommen sig i Dansen inde i det store Telt. Egjaa Niels havde givet Møde, om ikke for andet, saa for at hilse paa gamle Venner og Kendinge. Han tog ogsaa Del i Dansen, stont km var ingen ivrig Danser. Karen var ogsaa til Stede, og den første Dans dansede han med hende. Han bejandt sig som under et Tryk, da han gik hen over Gulvet med Karen i sine Arme, han saa ikke, hvad der ierail omkring ham, men saa kun hendes lojande Smil, og en Følelse af Ulykkeligheg gennemtrængende Lem. Til næste Dans kom Søren Skovgaard og lod Karen se at danse; stont dette var saa naturligt, solte Niels ligesom et Stil i Hjertet ved at se de to danse sammen, de spogte og lo under Dansen, og da denne var til Ende, satte de sig ned og talte sammen. Det slog Niels, at de to påsede til hinanden, begge de lykkelige, af Liv og Sundhed struttende unge Mennsker. Den hele Uften dansede de to ofte med hinanden. Niels førte ogsaa senere Karen et Par Gange i Dansen, men der havde lagt sig et Tug over ham, som om der forestod ham en Ulykkel. Den ad Midnat var Søren og Karen forsvundne fra Dansegulvet, og da Niels forgæves havde søgt efter dem, begav han sig paa Hjemvejen. I sorgmodig Stemmung vandrede han hjem efter i den maanedige Nat. Da han kom forbi Skovgaarden, hørte han hvistende Stemmer fra et af Havens Lysthuse og saa noget hvidt mellem Bladhaugen. Idet en bange Anelse betog ham, blev han staaende stille og lyttede, og han genkendte Søren's og Karen's Stemmer. Nu gik det op for ham, at Karen for stedse var tabt for ham, at Vennen havde vundet hendes Kærlighed, at de to havde sluttet Pakt for Livet. Stille listede han sig bort og gik med tungt Hjerie gennem Skoven hjem til Moderens Hus. Det forekom ham, som om han havde maftet alt, og at han aldrig kunde blive glad mere. Det var, som om Eventyrets Verden havde lukket sig for ham for bestandigt, og at han nu stod ene tilbage i den graa, triste Virkelighed. Og dog lunde han hverken nære Nag mod Karen eller Vennen, de havde jo ikke svigtet ham, de selv lunde jo ikke gøre for, at deres Hjertes havde vojet sig mod hinanden, de to brave Men-

n:iler var jo skabt for hinanden. Han saa ogsaa klart, at Karen ikke havde taget Vennen, fordi denne var rigere paa Gøder og Guld end han, men ene og alene, fordi hun elskede den brave, dygtige Karl med det gode Hjerte, og Niels lovede sig selv, at han ikke skulde staa deres Lykke i Vejen, selv om hans eget Hjerte skulde kræve. Heller ikke skulde nogen erfare det mindste om hans lykkelige Kærlighed, saa ikke den ringeste Skygge skulde lægge sig over Venneas og Venindens Kærlighedslykke. Den Nat kom der ingen Søvn i Niels's Øjne, men næste Morgen stod han op og gik til sit Arbejde, uden at Moderen mærkede noget usædvanligt hos ham. En Maaned senere var der Forlovelsesgilde paa Skovgaard, og et Aarstid derefter stod Søren og Karens Bryllup. Jens Skovgaard og hans Kone tog paa Aftnyt og overlod Gaarden til Sønnen. Blandt Bryllupsgæsterne var der ingen, hvis Lykønsning var oprigtigere ment end Niels Hansens.

Saa forløb der en halv Snes Aar. Niels's Moder var død, og den ene af hans Søstre og hendes Mand var flyttet ind i det lille Hus mellem Skovbalkerne. Niels selv havde for en Del Aar siden faaet Plads som Aulskarl paa Strandmøllen. Han var forbleven ulgkari. Der var Piger nok, som saa med milde Øjne paa den store Karl, men naar Niels saa ind i et Par Pigeøjne, saa forekom det ham altid, at disse Øjne ikke lignede Karens. Høns første unge Kærlighed havde været saa dyb og inderlig at der ikke var Plads til en anden. Oppe paa Skovgaardens blomstrende Lykken, end ikke den mindste Skygge formørkede det unge Tegtepars Samliv. Stærke Venstabsbaand bandt Niels til dette Hjem, og han oplevede her rige og dejlige Timer. Som før i deres tidligste Ungdomsaar kunde han og Søren udveksle Tanker og Meninger, de musicerede sammen, ofte satte Karen sig hos dem, og saa sang man nogle gode Sange. Der opvoksede en Flok smukke og sunde Børn i Hjemmet, og Niels var deres Ven og Kammerat; ingen kunde fortælle dem Eventyr som han, naar han fortalte, lyttede de med aaben Mund og Øre.

Men saa fik dette fredelige Liv en brat Ende.

Det var i Højsommeren 1914, tunge Uvejrsstyer hang truende paa Europas politiske Himmel. Søren mente, det blev til Krig, men Niels troede saa sikkert paa, at det drev over. Han

kande nu en Gang ikke tænke sig, at Verden kunde være saa ond, saa Folkene skulde sønderlægge hinanden i blodig og grusom Broderkrig.

Saa kom Mobiliseringsordren. Det var, som om Lynet var slaact ned for deres Fod. Niels og Søren maatte stille til Krigstjeneste og kom til et og samme Kompagni. Afstedstimen havde været tung for Søren og Karen, Niels havde mandet sig op og søgt at trøste og vække Haab; han troede endnu stadigt saa lidt paa, at Uvejret vilde drive over, inden det værste skete.

Måen det drev ikke over. Tværtimod. Krigserklæringerne jurgte hurtigt paa hinanden, og inden saa Dage luede Krigsfa-
leken over hele Europa.

Infanteriregimentet, som Niels og Søren stod ved, blev med Transporttog ført til Frankrig. Endnu inden de forlod Toget, hørte de Kanontordenen, og saa Timer efter at de var udladet, naaede de frem til Slagmarken og kom som Reserve straks i F-
den.

Pludselig som i en Rus, uden ret at sanse, hvad der foregik om-
kring dem, løb de to Venner frem med Skyttelæden. Bøsserne knaldede, Geværflugterne peb omkring dem, Kanonerne tordnede og Granaterne hylede og bragede; det var en Helvedesknuff. Kammerater segnede til højre og til venstre for dem, de Saaredes Skrig og Jamren lød i deres Øren.

Først da Matten sankede sit Slør over Ralspladsen, Skydnin-
gen var oplyst og Kompagniet samledes i en Skovkant, begyndte de at sanse, hvad der var foregaaet. Fjenden havde trukket sig tilbage, og Slaget var endt. Begge talte de Gud, at de var slupne uskadede, og deres Tanker sløj hjem til deres Skære.

Der blev slaact Lejr i Skoven, Trælheden overmandede dem, og de sov snart ind derude under aaben Himmel. Næste Morgen gik det videre, hele Dagen slæbte de sig sammen med Kompagniet frem ad de støvede Veje, det værkede i Ryg og Skul-
dr; Torsten plagede; først sent kom de i Kvarter i en Landsby. Et Stykke lort Brød og et Straaleje var alt, hvad de fandt der. Et Par Dage senere kom de alter i Fægtning. Saaledes gik der Uger, vekslende med droje Marchture og blodige Fægtninger.

Stedse slap de uskadede gennem Kugleregnet, og deres sunde, kraftige Natur trodsede alle de overmenneskelige Anstrengeiser,

de maatte udholde. Efterretninger hjemmefra kom der ingen af, men en Drost for de to Venner var det, at de fik Lov til at blive sammen og gaa Sids om Sids.

Endeligt langt om længe kom der Post hjemmefra. Søren modtog Brev fra Karen, hun længtes saa usigeligt efter ham og ængstedes hver Dag for hans Skæbne, hun bad til Gud, at han vilde holde sin Haand over ham og Niels derude i Krigen's Rødsler.

Efter et Par Maaneders Forløb standjede Fremrykningen, og Hæren maatte gaa i Feltforskninger. Nu ophørte de haarde Strabadser, men det Liv, der nu maatte leves i de jugtige Skyttegrave, stadigt udfat for Fjendens Ild, var heller ikke behageligt, især alt som Tiden gik, og Efteraarsvejrtilget meldte sig med Regn og Kulde. Naar Niels en mørk Nat stod paa sin Post derude i Skyttegraven, og Regnen piskede ham i Ansigtet, da kunde han staa og taale og gruble over saa mangt og meget. Han drømte sig tilbage til Barndomsaarene og sin første Ungdomstid, den Gang da han troede paa en Verden, der var fuld af Lykke, da han byggede Luftflotte med Taarn og Tinder. Siden havde han saa ofte maattet erfare, at Verden var ond, at Livet er rigt paa bitre Skuffelser. Han havde ejet en Klippefast Tro paa Menneskets Adel, men havde maattet erfare, at de fleste Mennesker var onde. Hvorfor ejede ikke alle Mennesker et saa lyst Livslyst og varmt Hjerteslag som hans Forældre, som Jørgen Ellær og Jens Stovgaard, Søren og Karen? Var det maasse, fordi de fleste Mennesker jøgte sammen i store Byer, hvor den ene ikke kendte den anden, hvor der var et stadigt Jag efter Guldet, hvor ingen Fugle sang, og Kirkeklokkernes Toner aldrig kunde høres for Sløjen og Tummelen? Disse store Byer, hvor kun onde Urtter groede paa Folkeageren, hvor man klædte Lasten i Højei og Silke og lod Dyden gaa i Pjalter, hvor Folk løb omkring i fine Klæder og med skinnende Guldkæder, men med en Fællamp paa det Sted, hvor Hjertet skulde sidde. Hvis alle Mennesker var saadan som de Mennesker, han var opvokset iblandt, saa vilde der være langt mindre ondt til i Verden, saa vilde der heller ingen Krig havde været mellem Folkene, det var han sikker paa.

Men trods al Mod og Glendighed, trods alt det grusulde, han havde oplevet i de sidste Maanedes, saa troede han dog stærkt paa, at der fandtes en Verden, hvor alt det slumne og hellige, han havde drømt om, fandtes i Virkeligheden.

Naar da Søren kom for at løse Niels af, kunde han træffe Vennen sagte nynnende paa Stroferne:

„Giv Tid! Og hvad du drømte skönt
Du skal i Sandhed skue“.

Da kunde Søren hugge Vennens Haand og udbryde: „Na, Niels, blot man ejede din lyse Tro!“

Den hele Vinter gik, og de to Venner delte godt og ordt med hinanden, der var stadigt yof af det sidste. De delte Julepakkene og alt, hvad Karen ellers sendte Søren, og i kolde Vinternætter lagde de sig tæt op ad hinanden for ugenlunde at holde Varmen. Ofte hingedes de af den Tante, at en Kugle skulde ramme den ene af dem, og den anden vilde blive tilbage. Men de slap heldskindedt gennem alle Farer, selv da de hen ad Foraaret var komne i en anden Stilling, hvor de deltog i et Par Stormangreb.

Ud paa Sommeren blev deres Regiment saa flyttet til Rusland. Efter en Uges Rejse med Toget naaede de til Polen, hvor de straks kom i Fægtning, og det samme Liv begyndte som før et Aar siden, med lange Marcher og haarde Træfninger. En Dag sidst i August Maaned var deres Regiment med til at indtage en russisk Fæstning, det var en let Sejr, der kun kostede dem saa Tab. De havde haabet at blive et Par Dage i den erobrede By for at nyde den Hvile, de saa haardt trængte til, men allerede næste Morgen gik det videre frem ad bundløse Veje og gennem et hærget Land med afbrændte Landsbyer, fra hvis Tomter Røgen endnu steg til Bejsk. Endelig ved Aftenstid gjordes der Holdt uden for en brændende Landsby, og Regimentet fik Ordre til at gaa i Bivuaak.

De to Venner gav sig i Lag med at tilberede et Maaltid i deres Kogekar af de medbragte Konserver. Trods Trætheden var de den Aften begge i godt Humør og spogte, mens de laa der ved Ilden; de var glade over at være slupne saa heldigt gennem den senere Tid's mange blodige Fægtninger, og de haabede, at Krigen nu snart vilde saa Ende inden Vinteren. Efter at have

spist deres Maaltid, søgte de sig et Veje for Matten, Solen var alt forsvunden, og Mørket havde begyndt at sænke sig. Da pludseligt kom der Ordre til Kompagniet, at det skulde træde an ved Munitionsvognen; der blev spurgt efter, hvor mange Patroner Mandskaberne havde hos sig, det viste sig, at de var forsynet dermed; der blev saa uddelt Haandgranater, og Kompagniet fik Ordre til straks at gøre sig marchfærdigt.

Bange Kluelser betog Niels og Søren, det varlede jikkert intet godt, at de havde modtaget Haandgranater. Snart var Kompagniet paa March i Mulk og Mørke, langsomt gik det fremad, viste hvede en og anden paa den hundrede Vej. Efter et Par Timers March gjordes der Holdt. Kompagnichefen meddelte Folkene, at Kavalleripatroljer havde meldt Russernes Nærhed; hvor de saa, vidste man ikke med Bestemthed, men de kunde ikke være langt borte; det gjaldt om at rykke forsigtigt og lydligt frem, for om muligt at overrumple Fjenden.

Kompagniet jr. ermede nu ud i Skyttebæde, og i Mørket gik det frem over Marken; snart stødte man paa en Fyrrestov, gennem hvilken man usjommeligt rykkede frem. Niels og Søren holdt sig i hinandens Nærhed og passede paa ikke at komme bort fra hinanden, begge sølte de en egen Uhygge ved denne Farten sig frem i Mattens Mulk med Fare for hvert Øjeblik at støde paa en fjendtlig Skyttebæde. Man naaede imidlertid gennem Stoven uden at være stødt paa nogen Fjende, saa gik det atter frem over aaben Mark. Pludselig knaldede Geværskud bag dem, og et Øjeblik efter ogsaa forfra; man havde i Mørket passeret Russernes Forposter, disse havde afgivet Alarmskud og varskoet deres Kammerater.

Uden at afvente noget Kommando kastede de fremrykkende Skytter sig plat ned paa Jorden; der blev sendt Snigpatroujer frem, men disse stødte allerede et Hundrede Stridt længere fremme paa en stærk Pigtraadeforhegning, bag hvilken Russerne laa i en Skyttegrav. Imidlertid havde Russerne aabnet en heftig Geværild, Kuglerne peb i Luften, det lød, som naar et heftigt Bygevejr farer over Jorden. En Raket for til Bejrs og oplyste i et Nu Eggen i et Tusind Meters Omkreds, den lyste kun i saa Sekunder, men det var nok for Russerne til at opdage den paa den aabne Mark liggende Skyttebæde. Nu regnede Kuglerne ned

imellem dem, snart led de Saarede's Skrig til højre og venstre for Niels og Søren. Disje gav sig hurtigt i Færd med at grave et Hul i Jorden, for at de kunde faa Dækning. De var lige naaet et Par Spadestik ned, da Søren gav et kvalt Skrig fra sig og seguede om, Niels bøjede sig over ham og spurgte bestyrtet, om han var ramt.

„Her . . . i Brystet,“ stammede Søren med Besvær.

Vennen fik Tornystren spændt af ham og søgte at faa ham til at ligge i mere mækelig Stilling, men Søren laa som livløs i hans Arme.

„Guds . . . Karen, . . . Na Gud . . . Tak Niels . . .“ hviskede Søren.

Det var de sidste Ord, Niels hørte af Vennens Mund. Vennens Hoved faldt tilbage, Armene hang slappe ned ved Siderne. Niels lagde ham varsomt ned, han ændsede ikke, at Kuglerne pek omkring ham, han havde kun Tanke for dette ene, Vennen der laa livløs for hans Fod. Han stod bøjet over ham, da følte han et voldsomt Slag i den højre Skulder, saa han faldt til Jorden, straks efter følte han en sviende Smerte. Han forstod, at han ogsaa var ramt. Han vilde rejse sig op, men mærkede atter en heftig Smerte, den højre Arm hang slapt ned, uden at han kunde røre den; han følte noget vaadt slyde ned ad Ryggen, det maatte være Blod.

Han samlede sig frem og søgte Vennens Haand, den var kold og fald. Søren var død.

Nu laa Niels her ude i Nattens Mulm ved Siden af sin døde Ven, midt i Kugleregnen, selv saaret, blødende, ude af Stand til at hjælpe sig selv. Blodtabet udmattede ham, han følte sig mat, Saaret smertede urimeligt, han troede sig Døden nær og lod sit Liv passere Nebue for sit Sjælesje. Han dvælede atter i Tankerne som Barn hjemme i det lille Hus i Skovbakkerne, hvor hele Verden var fuld af Eventyr for ham, og han mindedes den Gang, Moderen havde fortalt ham, at de gode Mennesker efter Døden kom til at bo oppe over Stjernerne. Han havde altid troet paa Livet efter Døden, og selv om Tanken ikke kunde fatte dette vidunderlige, saa var han dog lige saa sikker paa, at der fandtes en aandelig Verden, som han var sikker paa, at Stjerner-

ne fandtes histoppe paa Himmelhvælvingen, selv om de var skjulte for Øjet i en mørk, taaget Nat som denne.

Han laa stille hen i Bøn til Gud, Hænderne kunde han jo ikke jolde. Saa faldt han i Usmagt.

Da han atter vaagnede af Bevidstløsheden, var det Dag. Kanonerne tordnede, og Granaterne hylede og slog ned i Nærheden af ham. Det var det tykke Artilleri, der bombarderede Rusernes Stilling. Geværilden var ophørt, hans egne Kammerater havde trukket sig tilbage til Skoven. Ved Siden af ham laa Sørenss affjælgede Legeme, de brustne Dine stod opspilede, af Munden var der løbet Blod ud. Han kunde ikke udholde Synet og dækkede sit Kommetørklæde over Bønnens Ansigt. Ikke langt fra laa en ung, jaaret Kammerat, som rystede af Kulde og Saarfeber. Den unge Fyr bad højt Fadervor, og det tyktes Niels underligt, da denne unge Hamborger altid havde nægtet Tilværelsen af en Gud og et aandeligt Liv.

Lige med et ophørte Kanontordenen, og et Øjeblik efter stormede en Skyttelæde frem med Hurraraab. Der faldt imidlertid ingen Skud fra Rusernes Stilling, og det viste sig, at de all havde forladt Stillingen om Natten, efter at Angriberne havde trukket sig tilbage til Skoven.

Nu kom der straks Sanitetsjoldater med Baarer for at opsamlе de Saarede. Niels fik en Næstforbinding anlagt, blev lagt paa en Baare og bragt tilbage. Samme Dag blev han indlagt paa et Feltlasaret.

Det viste sig, at det var et temmelig farligt Saar, og tilmed var der gaact Betændelse i det. Han led Uger igennem stærke Smertes, og en Tid saa det ud til, at Armen skulde amputeres. Han beholdt dog Armen, men den vil sandsynligvis blive stiv Resten af hans Liv.

Med Møje fik han samme Dag, han blev indleveret paa Lasarettet, skrevet et Par Ord til Karen. Det var en tung Pligt, han opfyldte ved at meddele hende Sørenss Død, men han syntes, at han burde være den første, der meddelte hende dette Sørgebudskab.

Efter nogle Ugers Forløb blev han ført med et Lasarettog til Tyskland og indlagt paa et Lasaret der, men det varede flere

Maaneder, inden hans Saar var lægt. Først hen i Martz Maaned kunde han rejse hjem paa en længere Orlov.

Det var en tidlig Vaardag, Niels kom gaende op ad Gulvejen til Skovgaarden, en af de Dage, Naturen er ved at vaagne af Vinterdvalen. Solen skinnede mildt, de første Tusindfryd stod mellem de spæde Græsspirer, og Lærkerne hang højt oppe i Luften og sang.

Niels's Ansigt var blegt, Kinderne indfaldne, hans højre Arm hang endnu i et Bind. Det var med tungt Hjerte, han vandrede op mod Gaarden, et Par Gange stod han stille og saa sig omkring, og dog følte han, at hans første Gang maatte gælde Karen.

Da han skraede over Gaardspladsen, fik Karen Øje paa ham. Hun ilede ud og tog imod ham i Døren. Der stod hun, i sort Kjole, hendes Ansigtstræk var ældet i de tyve Maaneder, Krigen havde staaet paa, Sorgen havde draget sine Furer, og dog laa der et forklaret Emil og lyfte over hendes Ansigt. Det var som et Genkjen af Guds-Freden, Sjælesolen, der aldrig gaar ned.

„Niels“, stammede hun med støret Stemme, idet hun rakte ham Haanden, man mærkede, at Gaarden var ved at kvælesigsten.

Niels fulgte hende fævs ind i Stuen, og saa maatte han fortælle om Sorens sidste Stund og om al den Tid, de havde bojet godt og ondt sammen derude. Han kunde ikke blive træt af at fortælle om, hvad Soren havde været for ham i den tunge Tid.

Karen sad og lyttede, mens Taarerne jagte rundt uød ad hendes Kinder. Saa sad de en Stund og talte sammen om Vennen og Egteskallen, ham, der havde været saa meget for dem begge, og hvis Livsbane saa brat var bleven afsluttet.

„Det er godt at vide“, sagde Niels, „at det bedste i os ikke kan dø.“

„Gudsvelov for det“, svarede Karen.

Niels havde rejst sig og var gaaet hen til Vinduet, fra hvilket han havde Ud sigt over en Del af Skovgaardens Marker, der strakte sig helt over til Skovbrynet. Her havde en hel Slægt nedlagt et trofast Arbejde paa disse Marker, havde gjort Skovgaarden til et Mønsterbrug. Nu hvilede Soren Skovgaard langt nede i Polens Jord, men Slægtens Liv vilde forplante sig videre gennem hans Børn. Og det lovede han sig selv, at han vilde

staa ved Kærens Side som en trofast Ven og hjælpe med at styre Gaarden, indtil Tømmerne kunde lægges i den unge Jens Skovgaards Hænder.

Da følte Niels, at et Liv, der var levet i Trofasthed, det var ikke spildt. Frugten af det gav atter Grøde til kommende Slægter.

Det var saa lige meget, enten man var Præst eller Bondekarl, blot man røgtede sin Verning med Trofasthed og aldrig svigtede det bedste i sig selv.

Da Helvede brændte.

Af P. Skovsø.

Lavt og langstrakt laa det gamle Hus uden for Landsbyen paa den flade Mark, svejrygget som et gammelt Føløg og lidt højere ved den ene Ende, saa der kunde være noget i, hvad Per Ringer jagde, naar han rørte Bedeklossen ved Solnedgang, at Huset lignede en sort Gravlingehund, der krøb over Marken paa sine krumme Ben.

Huset havde oprindeligt været brugt til et Fjold for optagne Kreaturer, deraf Navnet „Hølløst“. Navnet har vist intet tilfældes med Helvede, men er snarere i sproglig Slægt med „Helga“ (vklære hellig, ukrænelig) som i „helle mig Halvpart“, naar nogen finder noget, og „helle mig“ i Børnelege, maaske ogsaa med „helstre“, søge Tilflugt, bjærge sig, og med „Hellig“.

For saa vidt som Huset var en Art Gennemgangssted for Samfundets Stedbørn i Sognet til Fattiggaarden, burde man have kaldt det „Skærtsiden“, ifølge den romerske Kirkelære en Mellemtilstand mellem Døden og den endelige Dom, en Slags Renselsesild for de fromme Sjæle. Men her glipper det fuldstændigt, for Opholdet i „Helvede“ plejede saa sandt ikke at være nogen Renselse og Beboerne ingen fromme Sjæle.

Huset tilhørte Bertel Sognefoged og var beboet af 3 Lejefolk. I den højere Ende (Gravlingehundens Hoved, efter Per Ringers Forestilling) boede en Lappestrædder Ole, en tynd lille

Mandsling, som vilde være blæst ned af Bordet ved Trækwinden fra et aabent Vindu, og derfor holdt Konen det lukket. For den tykke Mor Pht (Manden hed Pht) elskede sin Mand paa en egen glubst Maade. Naar hun sagde Pht til Manden, saa havde han ingen Ting at skulle have sagt, men naar Tredjemand gik O: til Livs, saa var hun der, for hun var stærk baade af Knokler og Kæft. Der var kun en, der kunde hamle op med hende i Munden, det var Etine Flæsles, som boede i den anden Ende af Huset i et lille Kammer. Naar Kjaasen gik paa de to, var det skam ikke sødt duftende Sprogblomster, der udvoklede. Saa fyldtes Luften omkring Huset af høje Skrig og Skældsord. Men da Huset laa ene, var der ingen Naboer, der forstyrredes — her var, saa at sige, No til Spektaller. Den filosofiske Lærke slog sine Triller højt over de skændende Kvindfolks Hoveder, uden at røse Skraalet. Dens Nerver var i Orden.

Det var Mor Phts ikke ganske. Hun led nemlig af en nervøs Stammen, der hemmede hendes Ordstrøm, indtil hun kom i Uffekt, men ja flød det for hende uden Anstød.

Deres Kampmaade var ret ejendommelig. De gik ikke løs paa hinanden og spyttede Skældsordene ind i Ansigtet, men de traadte skiftevis ud af deres Døre og afleverede Ladningen, medens Modparten stod inden for og aflurede de Blottelser, som Fjenden gav sig, og for at trække Vejret til et nyt Udfald.

Midt imellem de to kæmpende Parter boede en Familie med mange Børn. Disse Børn badede sig med Jubel i disse Styrtbade af Skældsord og røbede et ejendommeligt Remme til at forplante dem videre i Samfundslivets Urtegaard, saa de ikke gik til Epilbe.

Faderen hørte til den Slags ikke sjældne Menneſter her i Livet, der kunde alt og ingenting, om hvem med Rette kan siges: Mitten Haandværker er tyve Ulykker. Det var endt med, at hans Hovederhverv bevægede sig tæt op ad og hinsides Lovens Grænser, det var Fiskeri og Krybskytteri. Familien levede af Haanden i Munden, ligesom Stodderen. Naar der var noget i Skabet, fyldte de Skrutten, og var der Smalhan, spændte de Remmen fastere og jultede.

For Øjeblikket var der Flod, ja formelig Springsflod, for de havde Barnedaab i Dag med „varm Madver“, kogt Slink og

Vinsuppe. Mor Pht og Far var indbudta, tilligemed en Del Slægtninge. Pht var i sit Es. Han spiste graadigt af den dejlige Skinke, mens hans smaa Dine spejdede rundt som en Lø-kats efter mere.

Duften trængte gennem de utætte Binduer og Døre ud i Nat-ten og ind i Stine Flæskes dirrende Næsebor. Hun var ikke ble-ven indbudt. Hun hulkede af Skam og Majeri. Hun gik til og fra Døren, for om der alligevel ikke skulde komme Bud i den elv-te Time. Nej. Hun traadte ud af sin Dør og listede sig hen og figgede gennem en Nabning ved Forhængen. Jo, der sad den tykke Mor Pht med sin lille Mand og en halv Snæs andre Mænd og Kvindfolk omkring Bordet, som fyldte hele den lille Stue. Hvor de aad, de Bæster! Hi hi hi — hvor Ræberne gik paa Pht, og hvor hans smaa Dine rullede i Hovedet. Se, hvor han guslede Stinken i sig og øste den duftende Vinsuppe med store Baggerru ned i sin elendige Hals. Hi, hi, det var nok noget an-det som Hyldebærsuppe. Stine Flæskes maatte kvæle Latteren ved Mindet om den Historie, som var gaaet Sagnet rundt ved hendes Hjælp og havde indbragt hende mange gode Bidder i hendes Tiggerpose.

Pht var en stor Slikmund, og en Dag, da Konen var ude, havde Pht grausket Krogene og i Spisestamret fundet et Fad med Hyldebærsuppe. Han satte Fadet for Munden og tømte det til Bunde.

Da Konen kom hjem og opdagede Rovet, vidste hun Bested og fór ind til Manden, som sad paa Bordet og satte en ny Ende i Per Lavstens Bukser. Og der udspandt sig følgende Samtale, som Stine Flæskes havde gengivet naturtro paa enhver Gaard i hele Byen:

— Pht — Pht — Pht!

— Ja, lille Vene, kom det spagsfærdigt fra Ole.

— do har drrrrrullket Hy — Hy — Hyldebru — ju — suppen,
O — O — Ole!

Ole hang med Ræbet. O Brødens dunkle Skrift stod tegnet paa hans Pande.

— Ja, lille Vene, jeg blev saa tørstig, og saa drak jeg lidt af noget, der stod.

— Darrararak? Men D — D — Ole, de — de — der
va — va — var jo o — o — over ty — ty — tyve Kol — lo —
lo lump i æ Sup, D — D — Ole!

Ole Pyt saa op paa sin bedre Halsudel og jagde med englelig
Ufsyld:

— Var der Klumper i. Ja, tot æ it nok, der var lidt tyft
aa æ Bunk.

Hi, hi, hi! grinte Stine Flæskes ved Mindet. Og der jid-
der han nu og bælger i sig af den rare Vinsuppe og spiser Flæsk
til. Og saa knijte hun sine sorte Tandstumper sammen og græd
af Mæteri og ful Misundelse. Se, hvor de hugger i sig allejom-
men, som de ikke havde faaet Mad i fjorten Dage, de Wiener. De
fortjente ikke bedre, end at — haa, haa, haa! En Tanke var,
flaaet ned i hendes Fjæselhjerne. Jeg skal gøre dem Helvede
hedt, skal jeg!

Hun listede sig smaaqvænde og med sære Fagter frem til
sin Dør og forsvandt. Lidt efter kom hun ud igen med en bræn-
dende Fyrespæan i Haanden. Flammen kastede et slakkende
Skær over hendes af Drik opjvulmede Ansigt.

Hun listede sig hen til Havlen og stak den brændende Spaan
op til Tagstøtten. . . .

Ding! Dang!

Per Ringer trak i Stormklokkens Reb, og Vægterne tudede
i deres Kåhorn, saa det gjaldede i de tomme Gader. Stilheden
og Mørket lukkede sig over disse Lyde. Men efterhaanden be-
gyndte Livet i den lille By at røre sig og kravle ud af Rattens
Evob. Et Par Træsko klappede i Løb hen ad Gaden. Højt og
her skintedes et søvntigt Lys, der bevægede sig bag Forhængene.
Et Vindue aabnedes, og en Røst lød:

— Hvor brænder det?

— I Helvede, lød Svaret fra de klappede Træsko, fulgt af
en ringende Latter.

En Brandmand, med et skimende Lys paa Maven, kom ja-
rende ned ad Gaden som et Meteor. Dørene smældede og udspjæde
mandlige og kvindelige Beboere i mere eller mindre mangelfuld
Paaklædning.

Den første Sprøjte raskede hen ad Brostenene og tog ~~Vejen~~
— ad Helvede til! raabte Anføreren, en Vittighed, der fulgtes

af mange lignende. Vi skal slukke Ilden i Helvede! Ildløs i Helvede! Som om der ikke altid var Ildløs der! Der skal nok andre Følk end os til at slukke Helvedes Brand! Ha, ha, ha!

Det viste sig som saa ofte før, at den gængse Forestilling ikke er holdbar, naar det kommer til Stykket. Ilden i Helvede kunde nemlig iet være bleven slukket, for det gamle Tag varjaa overgroet med Mos, at Frø af Græsfer og Blomster, som kom flyvende fra Mark og Hede, havde fundet den herligste Yngleplads. Hvert Aar forøgedes Muldlaget paa det gamle Tag og detses Vægt, saa Spær og Lægter bøiede sig under Byrden, og der dannedes Hulninger, hvor Regnvandet kunde samle sig og i Marcnes Lob afsejre smaa Mojedannelser.

Taget over Stine Flæskes Huseerde var af uhyre Datum og brandte upaaklageligt, men da Ilden naaede det gamle, faldt Flammerne jammen som en vingeskudt Fugl, og Taget brændte som Svamp, der ikke kan avle Luer.

Bertel Sognefoged stod og saa til med et veltilfreds Smil paa det fede Ansigt, da hans Ejendom brændte. Den gamle Møgbunke var jo forjikkret.

— Nu skal vi nok saa Bugt med Ilden, jagde Brandmajeren.

— Lad dog Møget gaa ad hede Helvede til! svarede Bertel ærgerlig.

Brandmajeren smikkede og forstod.

— Nur lidt op i Gløderne! raabte han. Det er jo saa mørkt, at vi ikke kan se at slukke.

Et Par Mand jog en Brandhage ind i det ulmende Tag.

— Det hjalp for en Skilling! lod et Raab, da Flammerne slog i Bejret.

— Nu kom der Fut i Fejemøget og Galop i Svovlstikkerne, raable en københavnsk Malersvend.

— Ja, og Slag i Frikadillen, lod en anden Røst.

— Og Hævelse i Bolledejgen og Spark i Løgsaucen, tilføiede Københavneren.

En Straalemejer, der stod oppe paa Taget, satte Flammerne en kold Vandstraaie lige i Synet, saa de dejsede.

— End dog den gale Sadelmager en Straale i Ugter= spejlet, jagde Soguesogden til Majoren. Han ødelægger jo hele Hyrærfæriet.

Brandmajoren lo, og en anden Straalesfører, der hørte Bemærkningen, adlød og vendte Straalen mod Sadelmageren paa Taget, der gav et Brøl fra sig og raabte:

— Hvad skal det til", der brænder jo ikke der.

En Lattersalve lønnede Vittigheden.

— Giv ham en Salve til, saa han dratter! raabtes der.

Sadelmageren vendte nu resolut Straalen mod Angriberen, og der udviklede sig en regelret Tvekamp, fulgt af Tilraab og rungende Lattersalver fra et taknemmeligt Publikum. Til sidst æntrede den iltre Sadelmager ned ad Stigen og gik ind paa Livet af Modstanderen.

— Bravo! Bravo!

Men da de to Kampheuer under uendelig Jubel kastede Slangerne og gik løs paa hinanden med de bare Næver, traadte Majoren imellem og jfikte dem ad.

Lidt efter kom en Brandmand hen og hvistede Majoren i Øret:

— Na, kom lidt herhen, saa skal De se et Slyn.

Branden havde jaget Gæsterne fra Bordet i Barselhujet, men Ole Pyl var nu smuttet ind og sad og gjorde sig til gode med den rare Skinke. Der sad han inde ved Bordet i ensom Maje= stæet og spiste, mens hans smaa Kottesøjne løb rundt i Hovedet paa ham.

Bertel Soguesoged holdt sig paa sin trinde Mave og lo:

— Folkens, raabte han, kom ind og hjælp Ole Pyl med Skinken og Vinjuppen, for ellers æder han sig til Døde.

Brandmændene med Redskaberne, og et Øjeblik efter sad man omkring Bordet og spiste, mens Jlden knitrede i Taget over deres Hoveder.

— Man har det egentlig godt i det lille Helvede her paa Jorden, jagde Københavneren med Munden fuld af Mad.

Og derefter regnede det med Brandere.

— Da jeg opdagede Ole Pyl her inde, raabte Brandmanden, blev jeg angst, for jeg troede, det var den lede Fanden, der sad og spiste Flæsk, den Satan!

— Men Bøjt, ja var det Ole! raabte en anden.

— Men hvor er de to Kæmper? spurgtes der.

— De sidder begge oppe paa Taget og tørrer deres vaade Løj ved Ilden.

Lidt efter viste den lille Sadelmager sig i Døren. Han var pladderbaad, og hans vaade Løj dampede i Barmen.

— Kom hid, Sadelmager, og sluk Ilden med Vinsuppe. Du brænder jo indvendig. Eller vil du redde Kaffelovnen der?

Denne Skoje havde bestemt Sigte. Den lille iltre Sadelmager var nemlig saa hidsig efter at redde ved Ildbrande, at han bjærgede de mest latterlige Ting. En Gang havde han med Livsfare reddet en Kaffelovn ud af et brændende Hus. En anden Gang, da en stor Gaard brændte, saa man Sadelmageren rive en Port op til et Vognskur, der var fuldt af Røg. Han raabte og streg, at man skulde hjælpe ham, og da man kom derhen, stod han og rev og sled i noget, halv kvalt af Røgen.

— Det er en Ko! raabte han hostende og hibende. Jeg har fat i Hornene, men den stritter imod. Hjælp mig at redde det stakkels Dyr! Tag mig om Livet og hiv!

Man dannede Kræde, den ene tog fat om den anden, og med fælles Kræfter lykkedes det at trække Dyret ud. Det viste sig at være en Skovslæde, hvis tilspidsede Medeender Sadelmageren havde anjct for et Par Horn.

Der var næsten ingen, der slukkede mere. Det eneste, Brandmændene reddede, var Flæstet og Vinsuppen, ja, og saa Bertel Sognefogeds Forsikringssum, for det varede ikke længe, før alle Brandmændene forstod, hvorfra Vinden blæste, og hvorfor skulde de holde Moralens Flaag højt, naar deres egen Sognefoged jænlede det?

Huset nedbrændte til Grunden, og Bertel fik den fulde Forsikringssum udbetalt. Men Stine Flæskes kom i Hullet, for Børnene, som var lettet i Seng paa et Loftskammer, havde lukket Vinduet op og fortalte næste Dag, at Stine havde stukket Ild paa Taget.

Da hun kom ud af Hullet, gik hun rundt i Sognet og tiggede, da alle hendes værdifulde Gjenstande var gaaet op i Luer. Folk lo ad det frække Menneske og gav hende saa meget, at hun aldrig i sine Dage havde været saa velhavende.

Dette havde til Følge, at en Tysker, som boede paa et Jernboel ude paa Heden, og som hørte om Stine Flæskes mageløse Lykke fandt paa at spille den Brændlidtes Rolle. Han gik rundt og tiggede, men han var saa forsynlig at lade Huset staa, til han var sikker paa, at det kunde lønne sig at brænde det af. Det gik ogsaa længe godt, takket være Folks Godgørenhed og Tankeløshed, men omsider fandt en dog paa at spørge Manden, hvornaar hans Hus brændte. Svaret lød:

— Noch nicht, aber will Gud paa Torsdag, dann sal hun blasen!

Saa kom han i Hullet for Bedrageri.

Den Dag mødte Bertel Sognefoged Præsten og fortalte ham denne Nebelighed.

— Al ja, sukede Præsten, Folks Begreber om, hvad der er tilladt efter guddommelige og menneskelige Love, er tit meget forvirrede.

— Ja, sandelig meget forvirrede, bekræftede Bertel Sognefoged.

E. Sløtter
(Kunstmaler)

Als under Svenskekrigen 1657—59.

(5)

af Nis Nisjen, Nordborg.

Den blodige Verdenskrig, som vort Slægtled oplever, vil for lange Tider præge Livet og Forholdene og mane Sindene til Alsvor og Ertentanke. Det kan i saadanne Tider være gavnligt at søge tilbage mod Fortiden, at lytte til, hvad Historien har at meddele os om Fædrenes Trængsler og Lidelser og øje Trøst og Opmuntring af at høre om deres Taalmod, Nøjsomhed og Sammenhold. Her skal, nærmest med altside Kirkebøger som Kilde, fortælle om Forhold og Tilstande paa Als i Midten af det 17. Aarhundrede.

Kong Frederik den Tredje havde i 1657, ægget af Hollænderne, maaste ogsaa for at vinde Bremen og Verden tilbage, erklæret Sverrig Krig. Den svenske Konge, Karl Gustaf, opholdt sig ved den Tid i Polen, hvorfra der kom Efterretning om, at

det gik ham ilde. Men endnu inden Danmark havde truffet sine Forberedelser til Krigen, stod Karl Gustav ved Holstens Grænse med 8000 Mand Kernetropper. Hertug Frederik paa Gottorp, Karl Gustavs Svigerfader, indgik Forbund med Svenskerne, og disse oversvømmede i kort Tid Halsøen.

Als's Erobring fandt Sted i December 1657. Den svenske Oberst Knaust eller Knuust besatte Nørborg Slot med 600 Mand og udplyndrede Byen og Omegnen. Hertug Frederik, sjette Søn af Hertug Hans den Yngre, sad den Gang som aldrende Fyrste i Nørborg.

Marct efter, i December 1658, kom de kejserlige Tropper Brandenborgerne og Polakkerne under Anførsel af Generalmajor Jøh Georgios, Hertug af Anhalt, Danmark til Undsætning. Danske Krigsskibe lagde sig den 14. December ved Alsjund og støttede Forbundstroppernes Landgang paa Als. Polakkerne under Czarniezi svømmede eskadronvis over Sundet. Den polske Forfatter Paszek nævner i sin Skildring heraf, at kun to polske Rytterjaner svømmede over Alsjund, mens Forfatteren Vos derimod anfører fire, særskilt nævnte polske Kojakjaner som deltagende i Overgangen og desuden hundrede Semener, hundrede Walacher samt to hundrede Dragoner. Sundet, hedder det hos ham, var saa bredt, at en god Bøøse næppe kunde naa til den anden Side, og Kulden saa stærk, at Hestene efter Overgangen var som paastrøede med Is.

Landgangen lykkedes over Forventning. Den svenske Generalmajor Nischenberg blev med sine Undergivne indsluttet i Sønderborg Slot. Da han ikke saa sig istand til at modstaa Besæjrerne, irelsede han sig og sine Folk ved om Natten at lave Huller i Muren ud mod Sundet, hvorigennem de, alt mens Kanonerne dundrede og Krudtregnen tilslørede Omgivelserne — slap ud paa nogle tilfaldte svenske Skibe, der laa i Nærheden, og som sejlede dem til Faaborg paa Fyn. De efterlod som Bytte for Besæjrerne 24 Kanoner, 1200 Heste og al Bagage. De kejserlige Tropper fortsatte Fremmarchen mod Nord. Svenskestansen ved Bro blev ikke forvaret. Heller ikke Besætningen paa Nørborg gjorde alvorlig Modstand. Det ældgamle Slot blev dog helt ramponeeret. Oberst Knaust overgav sig med 8 Kompagnier paa Naade og Unaade. Den største Del af de Menige gik over i de Alliere-

des Tjeneste, mens Obersten tilligemed de andre Officerer førtes til Gottorp som Krigsfanger. Als var atter under kongelig dansk Ecepter. Kurfyrst Friedrich Wilhelm af Brandenburg ankom den 22. December fra Flensborg til Sønderborg og op slog her sit Hovedkvarter indtil videre.

Det var strenge Tider for vort Hjemland dengang.

Ukjete Historikere hævder, at det er tvivlsomt, om større Nød nogenstinde har raadet i Landet, end den, Svenskerne og især Polakkerne bragte over Hertugdømmet og det sydlige Jylland i disse Aar. Plyndringerne og Udskrivningerne lagde Landet øde og bragte Befolkningen i Armod. Det ses af Indberetninger, som Sogneboerne efter kongelig Befaling maatte afgive, at f. Eks. et enkelt fattigt jydsk Hedesogn under Besættelsen af de fremmede Hære maatte udlevere: 1414 Rigsdaler, 261 Tønder Korn, 666 St. Fæ, 159 Heste og Hopper, 2201 Faar, Geder, Lam og Evin, foruden hvad der var medgaaet til den store Indkvartering, og hvad der var røvet, hvorom intet er optegnet. Der havde før Krigen været forholdsvis Velstand, særlig blandt Selvejer-Bønderne, hvad der fremgaar af, at Bonde-Boer, som ved Dødsfald opgjordes før Ufredstiden, noteredes til 300 a 400 Rigsdaler, en efter Datidens Forhold ret betydelig Sum. Under Krigen gik imidlertid alt tabt, Børnene mistede den dem saa Aar i Forvejen tillagte Arv og maatte sammen med Moder eller Bærge forlade deres Hjemms brændende Tomter. Polakkerne medbragte en pestagtig Sygdom overalt, hvor de kom frem, som bredte sig mellem Soldaterne indbyrdes og forplantede sig til Befolkningen. Sygdommen optraadte saa ondartet, at Landsbyer næsten helt uddøde.

Uddøde Pastor Christian Knudsen, der var født paa Als og havde et enestaaende Kendskab til Dns Fortid, anfører i sine Optegnelser om Hagenbjerg Sogn den fromme Pastor Rosenholms Hjertesuk i Kirkebogen: „Jeg frygter for, at det betyder vort Land og Sogn lidt Godt og meget Ondt, at de fleste af de bedste Mænd og Sognekvinder i dette Aar monne være hensjovede. O, hvilket sørgeligt Aar har dette 1658 været; men Gud bevare os for et værre Aar. O Herre Jesu, min kæreste Herre Jesu Amen —“ og Knudsen tilføjer:

„Ja, det var et sørgeligt Aar.“

Svenskerne som Fjender røvede og plyndrede, men Polakkerne, Brandenborgerne og de kejserlige, der kom som Venner, var langt værre, og skønt den store Kurfyrste Friedrich Wilhelm vel søgte at holde saa god Mandstugt som muligt, var det ikke let at holde de halvvilde Polakker i Avc, der desuden som Kato-likker habede Befolkningen, der var Protestanter."

Baanstanden om, at Forbundsfejlerne optraadte endnu mere ødelæggende end Fjenderne, stadfæstes ved samtidige Meddelelser fra anden Side. Biskop Bircherod i Aalborg, der var født i Odense, skriver saaledes under 10. Jan. 1659 i sin af Molsbeck udgivne Dagbog:

"En fremmed Kvinde fra Sønderjylland, min Moder noget paaarvørendes, havde mig paa sit Skød og lod da disse Ord falde: J Godtfolk paa Fyn er nu sluks bedre farne, end vi andre i Holsten og Jylland. Thi J kan langt fredeligere og bedre omgaaes med Landsens Fjender, end vi med Landsens Beskærmere. Naar Svensken hos eder jaar sit Depotat, saa lader han sig nøje og beegner eder ikke med nogen haard Medfart og Overlast. Men hvorledes de fremmede Auxiliar-Folk, som vor Konges Allierte har jendt her ind i Riget, og i Særdeleshed hine forbandede Polakker, de holder Hus hos os, det maa Gud sig over forbarne."

J Nørborg Kirkebog for 1723 skriver Sognepræsten under N. B.: „Til nogen Efterretning, hvad for fata vores Kirke udi Tontoft Sogn udi den lamentable svenske Krig, som No. 1658 ganske Dannemark saa ogsaa Als overgik, haver haft, da har jeg i en Beretning, hvilken min Salig Farbroder Hr. Christian Brandt om Kirkens Tilstand til Biskoppen udi Odense i Fyen Anno 1672 maatte give, iblandt andet funden, at vores St. Antonii Kirke allermest har udstaaet. Thi i den Nørborrigste Beleiring, som den Tid var, havde Polakkerne deres Jld i Kirken og opbrændte alle Stolene. Deres Heste førte de ogsaa derind, saa at Sognesfolkene imod den Søndag, paa hvilken man kunde holde Gudstjeneste der igen, maatte rydde Hestemøget ud og staaende bivaane Gudstjenesten."

For Juledag 1657 anfører Kirkebogen:

„Offeret udi Kirken paa Alteret 35 Mark 10 St. næsten en Snes Daler ringere end forgangen Jul, for her laa Ryttere her i Byen". 1658. Mariae Renselse. Offer 35 Daler. At det var

ringere end sørgangen Mar, voldte, at nogle af Sognefolket var den Dag ude ved Sønderborg at standse.

Faſtelavn. Blev der offret udi Tavlen for en ung Perſon, ſom af en Evenſt Rytter blev uforvarende ſkudt i ſin Lænd, til Babiſker Løn 6 Mark 6½ St. paa F. N. Hertugindeſ Interceſſion. 1658. Uden Søndag i Advent. Der blev ingen Guds-tjeneste holdt paa Grund af de Brandenborgiſke og Polſke Soldaters Jufdjald. Tirsdag kom de udi mit Huſ og udplyndrede mig og bortførte al det Gode og Formue, jeg havde baade inden og uden Dørre, ſaa vel ſom hvad fremmed Gode de Udenlandſt Folk havde indfat udi mit Huſ til at forvare, og jeg fik en ubodelig Skæde. Gud bedre det, ſaa ſandt jeg blev en arm Mand osv. og maatte forløbe Huſet og retirere mig udi Hofprædikerens Huſ. Lovverdag døbte Hofprædikanten Jep Staldmæſters Barn (fordi jeg turde ikke lade mig ſee) her i Byen

Sognepræſten ved Tontojt Kirke i Nørborg, ſom ſkriver ovenſtaaende, hed Andreas Brandt. Hans Huſtru, ſom holdt ſin Kirkegang i den nærmefte Tid efter de kejſerlige Troppers Ankomſt, blev paa Hjemvejen fra Kirken overjalden og plyndret af Polakkerne, der forfulgte hende ind i Præſtegaarden og end ikke ſtaaede det i Raade, ſamme Dag døbte Barn, ſom de afrev Klæderne.

Alf Bemærkningerne for 2. Søndag i Advent 1658 ſes, at Folk fra Faſtlandet („Udenlands Folk“) i diſe urolige Tider ſom Flygtninger har ſøgt Ly og Bevarelſe for deres Familier og vigtigſte Ejendele i alſiſte Præſte- og Bøndergaarde. I Tilſlutning hertil berettes i Hagenbjergs Rikebog fra de ſamme Mar, at mange Flygtninge fra Egnen ved Haderslev og Mabenraa opholdt ſig der. Det er ikke den eneſte Gang, at Alſ har gjort Tjenefte ſom Ulyl og Tilflugtſted for Faſtlandsbeboere i urolige Tider. Saaledes bjærgede bl. a. den bekendte Armager og Redaktor Frederik Fiſcher i Mabenraa ſig under Urolighederne i 1848 et Skjul i Øſterlund ved Nørdborg, og ogſaa under den nuværende Krig er der af Faſtlandsbeboere tænkt paa at ty til Alſ i Tilfælde af krigeriſke Forviklinger i ſelve Hjemlandet. —

Om den gamle Præſt, Stren Rhode i Næſjerballe, der var ſaa ulykkelig at blive miſtænkt for at have forborgnet Skatte i ſkult og af den Grund blev ſtræffeligt miſshandlet, fortælles, at Polak-

kerne borede et Hul i et af Præstegaardens Træer, stal Præstens lange Stæg her ind, slog en Prop af Træ i Hullet, og den gamle Mand maatte paa den Maate staa jvnevunden i haard Kulde, alt mens Polakkerne tog sig god Tid til at udplyndre Præstegaarden.

Omfrider slog atter Befrielsens Time for de saa haardt hærgegede Egne. I Nørborg Kirkebog for Septuagesima Søndag 1659 hedder det:

„Denne Søndag gif man igjen til Guds Word, efterat vi havde jaaet Skalk og Dist igjen, som Jey Staldmester haver joræret Kirken.“

Kirkens hellige Skar var nemlig ogsaa bortrøvede under Ufreden. At Skrækken og Mindelserne om, hvad der var oplevet, endnu jad Folk i Blødet, fremgaar af Kirkebogens Beretning Palmesøndag:

„I Dag blev Prædiken tilbage for den hastige Tidende, som kom ind i Kirken og jagde, at Svensken var paa Landet, dermed løb de alle af Kirken. Dog Gudsjelov! Det var ikke saa!“

Polakkerne og Brandenborgerne var bortdragne. Man aandede lettet op. Det blev dog kun for en kort Frist. Endnu skulde det uheldige Land for en Stund undertastes nye Prøvelser. Den svenske Konge, Karl Gustav, som led et Nederlag ved sin grundig mislykkede Storm mod København, vilde endnu en Gang prøve sin Lykke og jendte General Wrangel, efter dennes Erobring af Vangeland, over mod Als. Nørborg blev atter erobret, mens Angrebene paa Sønderborg Slot mislykkedes. Imidlertid jendte Kong Frederik den Tredje Aljingerne Viceadmiral Held til Undsætning, og Wrangel saa sig nødsaget til at opgive Erobringen. I Martz 1659 var Als rensset for Tjender.

Uden Advent 1659 holdtes der i de aljiste Kirker „Tafjigelsesprædiken for den gode Forlæsning fra de polske og brand. Krigsjfolk jergangen Har om disse Tider.“ —

En Mor.

Af Svend Tange.

Hendes Hus laa affides og i en Udkant af Byen. Bytelligt og pænt med to høje Popler og en lille Strimmel Have foran laa det for Enden af en grøn Markvej.

Paa den Vej havde jeg ofte set hende, naar jeg tilfældigvis kørte forbi paa Landevejen. For det meste skælede hun med et Par Haar.

Hun gik altid i en Fryllærreds Trøje og et brunt Skørt med mange Læg bag i. Om Hovedet havde hun et Tørklæde, der var knyttet under Hagen, medens det over Panden var trukket beslyttende frem i en Snip.

Ud fra det Tørklæde fik jeg som oftest en venlig Hilsen og et tilfreds Smil. Og en saa ustrømtet Glæde og Belvilje lyste hende ud af Øjnene, som vilde hun sige: Du har din Verden, og jeg har min, men vi kan saamænd være lige lykkelige, hvad enten vi farter ud, eller vi skyller vore Haar.

Jeg maa sige, at jeg beundrede hende for det Smil og for de Øjne, der var saa kemist rene for al Misundelse.

Hver Gang, jeg kørte forbi, spejdede jeg efter at se blot et Glimt af hendes lille, buttede Skikkelse, men det var ikke altid, det lykkedes. Hvad der derimod stedse saldt mig i Øjnene, var, at der til enhver Tid var Blomster i den Kones Have.

Det maatte være ved Højsommer, i det tidligste Foraar eller i sildig Høst; det ligefrem lyste af Blomster fra den lille Stump Harejord foran hendes Vinduer.

Alt, hvad jeg ellers vidste om Konen, var, at hun havde en gammel Mand og to raske Sønner.

Sønnerne kendte jeg. De havde tjent i Nærheden af mit Hjem og havde i Fredstid altid været med, hvor Ungdommen samledes.

Det var Karle, der havde et godt Lov paa sig; de var af den Slags Folk, om hvem man kan sige, at det er en Lykke for en Husbond at saa dem i Gaarde.

Det var en Fryd at se dem færdes ved deres Arbejde, i Forhold til deres Husbond og i Omgangen med de dem betroede Dyr.

Jeg lagde tidt Mærke til dem, og jeg tænkte som saa: Som I nu stikker Eder i at lyde, saadan vil I sikkert en Gang blive stikke til selv at byde.

De bar ikke Spor af Præg af, at de var fra et fattigt Hjem; der var snarere noget fribaarent over dem, som kunde de være af gammel Bondeaet.

De var som de Menneſter, der bærer en Fremtid i sig.

Jeg maatte tænke paa den Mors Dine, hver Gang jeg mødte en af de unge Karle.

Saa kom Krigen og med den Indkaldelserne.

At de to ogsaa maatte med, var jo som en Selvfølge.

Og Tiden led, og Krigshjulet gik sin tunge Gang og vendte op og ned paa al Ting. Tankerne flakkede viden om og langt af Led; det, der boede lige op ad en, gik næsten i Glemmebogen.

Saa en Dag modtog jeg et Brev — lidt ubehjælpsomt baade i Stil og Skrift, som kunde det være skrevet med en Gammelmandshaand.

Om jeg da ikke vilde se ind en Gang, naar jeg kom forbi. „Vor Mor er bleven helt syg og modfalben for vor „to Dreng“ deres Skyld, men om hun blot kunde komme i Gang med Knipleſtrinet — — “

Jeg læste Underſkriſten og Bynavnet og grundede over, hvem det dog kunde være.

Bludselig stod den lille, venlige Kone Iyſelovende for min Bevidsthed, og jeg kom til det Resultat, at det maatte være hendes gamle Mand, der havde skrevet til mig, og at „vor Dreng“ var de to unge Karle, som ved deres trofaste, bramfri Færd saa helt havde vundet mit Hjerte.

„De behøver jo ikke at fortælle hende, at det er mig, som har ſtikket Bud efter Dem,“ stod der som Efterſkriſt.

Det var med en vis ſpændt Nyſgerrighed, jeg et Par Dage efter fra Landevejen drejede ind paa den Stump græsgrøede Vej, der førte ned imod Huſet.

Det var tydeligt nok, at det Huſ ikke var et almindeligt Smaaſkaarshjem; det lignede snarere et Stykke af en rigtig typiſt Beſtſt-Bondegaard.

Jo, der var jo hele Binduesrækken med de smaa, firkantede Ruder og Karnappen og den trekantede Gavl over Indgangsdøren.

Men saa var det pludselig som skaaret midt over, kun et Stykke Grønsvær antydede Stedet, hvor Stalden maatte have staaet.

Dg bag om Huset øjuede jeg en Aalgaard med Stikkelsbærbuske. Der, tænkte jeg, har Ladelængerne sikkert ligget og — vilde maaste rejse sig igen.

— Om de Drengene nu dog blot kom helskindede hjem. —

Alt var som uddøet ved det gamle Hus, og det lod ikke til, at nogen havde hørt Vognen.

Jeg bandt min Hest og gik ind gennem en lang, mørk Gang, der gik tværs gennem Huset, og ved hvis modsatte Ende jeg fandt Indgangen til Køkkenet.

Ikke en Mors Sjal hverken at høre eller se.

Jeg bankede paa ind til Dørenset, og da jeg ikke fik noget Svar, linnede jeg sagte Døren og kiggede ind.

Ogjaa der var tomt. Men hele Interiøret var der lige fra Indelukkelsesengene til Bornholmeruret og Bavstolene for hver Ende af det rødmalede Klappbord i Karnappen.

Saa velsignet gammeldags og hyggeligt. Dg hvor saa det dog pynteligt ud med den smalle, blomstrede Katunstrimmel over Bindueskarmen, hvor Geranierne stod i fuldt Flor.

Disse sidste pyntesrigtignot at hænge med Hovedet, som havde de en Tid lang savnet den vante Pleje.

Jeg traf mig tilbage til Køkkenet, i hvis modsatte Ende jeg fandt en Dør, som jeg antog maatte føre gennem Bryggerstet til et „nørse“ Kammer.

Dg ganske rigtigt; der boede Familien.

En forunderlig Stumhed hvilede over Rummet; det var, som om alt var stivnet i aargammel rugende Indadvendthed, og der var ingen, der lagde Mærke til mit Komme.

Opad den søndre hvidtede Bæg stod en Seng, og i den laa Konen med Ryggen vendt mod Rummet.

Et rødt og sortstribet Kattunsengetæppe var slaaet til Side, og hun laa med Klæderne paa som til et kort Hvil. Neden for Sengen stod et Par Træstoler.

I en sær ubekvem Stilling laa hun og stirrede op ad Væggen, hvor der hang fire Portrætter. I et flygtigt Nu saa jeg, at de frestillede begge Sønner baade som civile og militære.

Den gamle Mand sad i en Keststol foran Bordenden og ludede over en lang, blaa Mandfolkestrømpe, som han strilledede paa. Melanist trak han Masterne ud og ind uden at se paa dem. Hans Blik stod stirrende ud i Rummet, som saa han langt, langt bort — eller ogsaa til Bunds i sin egen Sjæl.

Jeg nænnede næsten ikke at bryde Stilheden og var ligesom ræd for det, men var jo nu alligevel nødsaget til at hilse.

Konen rørte sig fremdeles ikke, men Manden svat op, ligesom af en Blund.

„Det er det Dem!“ sagde han og rejste sig. Han var ualmindelig høj og — holdningsløs, forekom det mig.

Hele Skikkelsen.

„Mor! det er — —“ han nævnedes mit Navn. Men hun svarede ikke lige straks; det var, som skulde hun først hente Tankerne hjem andet Steds fra.

„Naa, er det det,“ sagde hun omsider uden at vende sig.

Jeg gif hen til Sengen og forklarede hende, at jeg havde hørt, hun kunde kniple, og at jeg gerne vilde have Lov til at se hendes Mønster.

Men hvor blev jeg stuffet ved at opdage det næsten fjendtlige Blik i de ellers saa milde Øjne.

„Na nej, aa nej!“ sagde hun blot og virrede med Hovedet.

„Vist saa, Mor!“ mente Manden.

„Det er jo saa længe siden, jeg har rørt Stokkene.“ Hun næsten bad for sig, men hun rejste sig alligevel over Ende i Sengen.

Og sagde saa eftor en Stund: „Du kan jo gerne hente Skrinet herind, Johan!“

Manden gif ud og vinkede mig efter sig. Jeg fulgte ham gennem de forskellige Rum helt op i Bisjelen.

„Det er sørgeligt med vor Mor,“ sagde han, og glemte rent sit Vrinde.

„Det er jo det, at hun en Nat hørte Niels, vor yngste, komme og tage i Døren — ret saa grangiveligt, paaastaar hun. Og nogle Dage efter kom der Bud, at han var savnet. Og nu har hun saa bestemt sat sig i Hovedet, at han er død.

Dg hun er slet ikke til at faa fra det igen, og saa var det, jeg kom i Tanker om — — ja, her er nu Skrinet.

Om hun dog blot kunde komme i Gang med det, for det forslaar Tankerne.

Dg det giver jo ogsaa lidt Fortjeneste i denne dyre Tid." Manden ligesom skjulte Djnene for mig.

"Jeg er jo en gammel Mand," tilføiede han lidt efter.

"Saa smukke gammelbuds Ting, De dog har," sagde jeg — afledende, idet jeg beundrede Dragkisten med de buede messingbelslaede Stuffer — og de juoede Ben under et Egetræs-Klapbord, som stod midt paa Gulvet.

"Dette er nu alligevel kun — Stumperne af, hvad der har været — hm! — — men vor Mor holder ligegodt Hævd paa dem for vor' Dreng', deres Styld.

En var jo lidt for flot paa 'et i de unge Aar." — Der kom noget forsorent i Blikket, som jeg ikke kunde lide.

"Deres Kone er da adskilligt yngre end De?"

"Tyve Aar — ja omtrent, men hun kom først til Gaarde, da det ikke var nogen Gaard mere.

Mig fik hun paa ret Køl — saa noget nær, men med Gaarden var det jo for silde.

Dg saa har hun da sat alt sit Haab til vor' Dreng', og derfor er 'et jo vel, at hun ligger, som hun gør.

Men om hun nu blot — for en dygtig Kniplerste er hun —". Han begyndte at dække Skrinet af.

"Stal vi ikke hellere lade Deres Kone selv gøre det," sagde jeg.

Da vi kom tilbage, sad hun endnu op i Sengen og blev ligesom forundret, da Manden satte Skrinet hen foran hende; det var, som havde hun rent glemt vor Tilværelse.

Men saa begyndte hun alligevel at dække Skrinet af med en gammel Kniplerstes tyndige Haand — som kunde det være en Helligdom.

Jeg blev noget skuffet, da jeg saa det lille, smalle og grove Mønster — tilmed et fremmed Motiv.

"Ja, den Slags brøder De Dem vel jagtens ikke om — har jeg nok hørt fortælle."

Jeg stod og tænkte paa den Bandalisme, der var overgaaet vor smukke, hændrende Industri og vilde helst have svaret Nej, men saa kom jeg til at se paa den lille forgræmmede Kone og sagde: „Det kommer an paa, om De hurtigst muligt kan give Dem i Lag med det.“

„Det kunde du vel nok, Mor!“

„For saa maa De knipse tyve Meter til at begynde med. Jeg nævnde den Pris, jeg tænkte at kunne skaffe hende for det.“

Hun blev helt oplivet og Manden med.

„Ja, saa maa du skam se at faa begyndt, Mor.“

„Ja, of ja,“ jagde hun og tog „Søfluden“ og lagde den varsomt tilbage over Skrinet.

Og hun foldede Hænderne over Dynevaadet og begyndte igen at vitre med Hovedet.

„Det er jo det,“ jagde hun saa, „at jeg tror nu li' saa bestemt, at Niels er død og hennu.“ Og saa fortalte hun mig, hvad hun hin Nat mente at have hørt.

„Svad tror nu De om saadant noget?“ jagde hun og saa spændt paa mig, men jeg saa, at hun ligesvem var bange for at høre Svaret.

„Nu skal jeg fortælle Dem noget,“ jagde jeg. „Jeg kender en ung Mand, han er Læge, og da han forrige Vinter saa der ude ved Fronten, skrev han en Dag hjem til sin Mor: „Du tror jo paa Muelser, Mor; sig mig, hvad mener Du saa om dette her: Det var forleden Aften, jeg var saa sært urolig og sølte, som skulde der pælsere et eller andet. Jeg sagde saa til min vagthavende Kammerat, at han godt kunde gaa til Ro; jeg kunde dog ikke sove og blev oppe alligevel. Klokken blev henad elleve, halvtolv. Pludselig sprang jeg op og vidste med det samme, at der var noget i Vejen ude i Skyttegravnen. I en Fart fik jeg fat paa mine Forbindstøtter, kaldte paa min Kammerat og bad ham tage Vagten, og slyndte mig saa af Sted, alt det jeg kunde; det sidste Slynke Vej tog jeg i Løb. — Ligesom jeg kommer der ud, kommer man imod mig, bærende paa en, som netop var bleven ramt af en Skrapnelkugle. I en Fart fik jeg ham forbunden. Og jeg tør vel sige, at jeg paa en Maade har reddet hans Liv; for Kuglen havde truffet saa godt, at om der ikke havde været hurtig Hjælp ved Haanden, saa havde Manden forblødt sig.“

„Nej, sikke da en Guds Bestærmelse,“ udbrød Konen, og lidt af den gamle Mildhed lyste op i hendes Øjne.

„Ja, ikke sandt! Moderen skrev ogsaa tilbage: Jeg tror paa Guds Styrelse, min Dreng, det er alt, hvad jeg kan svare Dig. Du kan være sikker paa, at en eller anden Slægtning, en Mor eller kanske en Hustru har bedt for den unge Mand netop i det Øjeblik, hvor du fik Lov til at blive et Medskab i en størres Haand.“

— — — — —
Se, det er det, hvad jeg mener. Det er slet ikke sagt, at Deres Søn er død, men han kan have været i stor Nød, og De har skullet været varskoet — — “

„Oj ja, som jeg dog bad for min stakkels Dreng, den Nat.“

„Ser De!“

„Men af, det at bede, er jo ligesom at løbe Panden mod en Mur — i denne her Tid.“

„Og Muren?“ sagde jeg og saa hende lige ind i Øjnene.

„Oj, jeg ved jo godt, hvad De der staar og tænker paa; tror De ikke, jeg selv har fornummet det. Muren, Muren! De mener, at det er min Vantro — og det er det kanske ogsaa.“

Hun lagde Hovedet ned i begge sine Hænder og hulkede højt.

Jeg stod og saa paa Konen; hun behøvede ikke at sige mig mere.

Jeg havde selv gennemgaaet alle Stadier lige fra den dødeligste Angst til den dybeste Fortvivlelse, og jeg forstod hende saa godt, som hun sad der.

Men jeg vidste ogsaa, at her var noget, som hun selv skulde igennem, og at alle menneskelige Trøstegrunde kun vilde salde døde til Jorden.

Jeg numlede dog ligesom afledende saadant noget som, at der kunde jo være saa mange Muligheder, og at nu skulde hun se at komme i Gang med Knipseriet, og saa gif Tiden. Og alt imens kom der kanske godt Bud fra Sønnen; for det var jo dog tidt saadan, at naar vi først rigtig havde erkendt vor egen Uformuenhed, saa var Hjælpen allerede paa Vej til os — — —

Jeg spurgte saa efter den anden Søn. „Bed De kanske noget om ham?“ kom det hastigt i Angst. Hun havde hævet Hovedet og saa paa mig med et næsten lurrende Ranvid i Blikket.

„Nej, at nej!“ skyndte jeg mig at sige og fortrød saa inderlig, at jeg havde spurgt.

Manden var bleven urolig, vel ogsaa ved det Glimt i hendes forpinte Øjne.

„Nu skal du være fornuftig, Mor! det er jo ikke ret længe siden, vi hørte fra ham, og da havde han det jo godt.“

„Na, en har kanske sat sit Haab for meget til de to Dreng“, klagede hun.

„Det véd du jo ikke, hvad du har, men som du der ligger, øder du dig selv, og hvad skal der saa blive af dem og mig gamle Mand. Nej, sø nu hellere at komme i Gang med Skrinet! — — De kan tro, vor Mor har været en ægte Knipierfke i hendes unge Dage — de helt brede, fine.“ Han gjorde en Betegnelse med Fingrene.

Jeg blev pludselig opmærksom: „Nej vel da?“

„Na jo,“ sagde hun, i mine unge Dage. — — Du kan jo gerne hente Mønstrene herind, Johan! De ligger i min Bibel.“

Der blev noget at beundre. Mellem Biblens Blade laa de, de gamle Kniplingsprover, fine som Spindelvæv.

Jeg tog dem frem i Lyset, en for en. Dette var Kunst — det andet var kun Haandværk.

Jo, sandelig! Kunstnere maatte de have været, de, der fra først af havde skabt disse Tegninger og fæstnet dem paa det gamle Pergament, hvorover saa Traaden spandt sig. Disse Mønstre, flettede af de fineste Traade med Rosenbund og Bladslag og alle de utallige, smaa Forgreninger, disse myge Ranker, der snoede sig ud og ind gennem Lysets slørlette Taagebund — var det ikke som en Stærjommernatsdrøm, et fagert Eventyr?

Det var en ren Fryd at holde de gamle Kniplinger i Hænderne. De glædede mit Øje mere end brevet Sølv, end rødt, lødigt Guld.

Vor smukke, hundredeaar gamle Industri, en Gang verdenskendt, nu kænste — dødsdømt.

Og den har de kunnet kniple?

„Over en,“ sagde hun.

„Og kan endnu?“

„Jeg tænker det næsten — hvis jeg ellers kan bese Priskebrevet.“

„De har vel da Brikkebrevene i Behold?“

„Javist,“ jagde hun — forstaaende, „der er jo dem, som har haft Fingrene ude efter de gamle Pergumer, men jeg har nu holdt Haanden over dem; for det er jo da noget af vort eget fra den gode gamle Tid.“

„Det var da en Guds Lykke! Og vil De forsøge? Jeg skal nok skaffe Dem Traaden.“

„Ja, men hvis jeg nu gaar hen og øder den dyre Traad?“

„Det maa hjælpe sig. — Og saa meget maa De kunne saa for Meteren for Eksempel for det Mønster.“ Jeg lagde en Prøve hen til hendes og nævnede en Sum.

„Det var ellers mange Penge,“ udbrød Manden.

„Det manglede bare!“ sagde jeg, idet jeg tænkte: Vil en Rigmænd løbe god Kunst, saa spørger han ikke efter Prisen — eller burde i hvert Fald ikke gøre det. Nu, de, der har Forstaaelse af Kunst, er jo rigtignok ikke altid Rigmænd og omvendt — — men alligevel; betie her kan nok maale sig med det aller jørnemste — —

„Et sent Arbejde er det jo, saa Dagslønnen kan saamænd blive lille nok endda.“

„Og der kunde kanske blive lidt tilovers til Drengene til at begynde med, naar de kommer hjem,“ vedblev Manden inde i sin Tankegang.

Konen sad nu ret op i Sengen. „Det var jo de massivvævede Ting og Lidjer og Besætninger og alt det nymodens Suk, der gjordes det af med vore gamle Kniplinger,“ sagde hun. „Ja, og saa kom der jo en Tid, hvor alt andet Arbejde blev saa grumme meget bedre betolt — og eksistere skal en jo. Men med den Pris, De før nævnede — —“

„Tror De saa ikke, de lluge kunde saa lyst til ogsaa at tage fat?“

„Det kan jo gerne være — — men der er ellers saa lidt Standt ved Ungdommen nu til Dags.“

Men en Synd og en Skam er 'et, derjom det helt skulde dø hen.

Jeg var saa suldstændig enig med Konen og kunde kun glæde mig over hendes Optagethed.

„Og dette her kan vi jo heller ikke være tjent med,“ hun var bleven helt ivrig og begyndte allerede at takle Skrinet af — — „saa derfor De vil sende mig sin Traad — — —“

„Det lavede ellers svært op paa vor Mor,“ sagde Manden, da han lidt efter fulgte mig ud, „men hun falder vel nok sammen for mig igen, skønt —, naar deher Mønstre ikke kan forslaa Tankerne, saa — — —“

Jeg bad om lidt Vand at drikke og gik med ham ud til Posten, som stod i Kaaugaarden nordfor Huset.

„Se, de Stikkelsbærbuske har hun jo plantet for vor' Dreng', deres Skuld; de vilde saa gerne have sig et Livfuld Bær, naar de kom hjem om Søndagen. Of, det er ret, som kunde det være en Evighed siden.

Og hvor har hun der gaaet og plantet med dem. Jo, de vilde nok helst have Ladelængerne rejst igen — og Landet lagt til. Og der paa Grønningen skulde Stalden staa.

En anden saa jo lidt mere nøgternt paa det; for en ved jo, at naar en Gaard først er spredt for alle Vinde — —

Men ellers, nogen dygtige Dreng' er de, om en da selv maa sige det.“

„De skal se, naar nu Stikkelsbærene bliver modne, saa finder man nok — hjem igen.“

„Om det var saa vel! men en lærer ellers at slaa af i saadan en Tid — paa alt.“

Vi var naaet ud til Bognen. „Vor Mor er da bleven saa sær nøjet. Jeg tror, at naar hun nu blot fik dem hjem, om det saa kun blev — Stumperne.

Stumperne. —

Jeg følte noget underligt tungt langt nede i Svælget og skyndte mig at tage Afsted.

Jeg tænkte paa Kaaugaarden og Grønningen, hvor Længerne skulde rejses, paa den lille Kones Levemod sør og hendes bristende Livshaab nu.

Og da jeg kørte hjemester, maatte jeg tænke paa den Drage i Eventyret, der hvert Aar som Offer krævede et helt Lands Ungdom.

Strigen var som hint Uhyre, der slugte alt: Ungdom, Velstand,
Lirshytte.

Den var som en Drage, der burde fælbes.
Men hvor var Ridderen?

Paa Orlov.

Farvel mit Hjem i den stille By,
Tak, Far og Mor, for de korte Dage.
Nu kalder Pligten mig bort paany,
— mon Freden gi'r mig engang tilbage?
Hvis nu det sidste Farvel det gjaldt,
Da Tak for alt!

Farvel mit Folk mellem Aa og Fjord,
Dit Blod endnu i min Aare rinder.
Hvor langt jeg føres omkring paa Jord,
Jeg ved, din Lige jeg aldrig finder.
Engang jeg freder din gamle Gaard,
Hvis jeg det naar.

Farvel mit Als, som jeg har saa kær,
Mit Fødeland med de fagre Bøge!
Tit vil min Tanke paa lønlig Færd
Fra fjerne Lande din Kyst opsøge
Og aande Markens og Skovens Fred
Ved Bæltets Bred.

Mens bort jeg kaldes herfra igen,
Helt ret jeg kender, hvad jeg forlader:
Min Brud, som blev mig en fuldtro Ven,
Min Bror og Søster, min Mor og Fader.
Jeg favner eder ved Vejens Skel, —
Farvel, Farvel!

N.

Fra Reformationen i Nordflæsvig.

af Thade Peterfen.

Hvad mon han nu har for den Galning?

Du kunde nu gerne tale med lidt mere Respekt om ham. Han er i alle Tilfælde en god og dygtig Mand.

Ja, men ser du da ikke, hvad han nu gør?

Den, der talte sidst, pegede ved dette Spørgsmaal mod Døren paa Slotskirken, som de netop gik forbi. Den anden fulgte med Blikket, saa en Stund i Tavshed paa Dr. Morten, der stod der og slog Søm i et Arf Papir. Saa sagde han: Jeg tror, der sker noget stort ved ham.

Det var et Par unge Studenter i Wittenberg. De havde lige gaaet og talt om Dr. Morten Luthers sidste Prædiken. Den ene fandt, at han var urimelig i sine Angreb paa Afskæft-handelen og sin Tale om Synd, men den anden, han der sidst havde Ordet, var dybt greben af hans Tale. Han hed Johannes Wenth og var fra Wandersheim i Brunsvig. Han var en ung Mand, vel 23 eller 24 Aar gammel, midt i en grøderig Udvikling. Det Aar, han nu havde tilbragt i Wittenberg, havde for ham været som en varm Vaartid, efter rigelig Væde.

Hvad Johannes Wenth hin Aften den 31. Oktober 1517 var Vidne til, gjorde et dybt Indtryk paa ham. Han maatte endnu samme Aften læste saa meget, han kunde se, af Luthers Sætninger og tog i de kommende Dage med Begejstring Parti for ham blandt sine Kollegaer.

Johannes Wenth, eller Johan Bandal, som han almindelig kaldes, blev en af dem, der skulde bane Vej for Reformationen her i Nordflæsvig. I Efteraaret 1526 blev han nemlig kaldet til Lærer ved en Præsteskole i Haderslev.

Haderslev blev et Midtpunkt for Reformationsværket i Nordflæsvig, og den Skole, med Forelæsninger over den hellige Skrift, der siden 1465 var knyttet til Kapitlet ved Frue Kirke her, blev et betydningsfuldt Redskab til dette Gennemførelse.

Paa den kuplede, skovbebofede Bakke, „Bøghoved“, vestfor Byen laa den Gang Slottet Haderslevhus. Her op slog 1525 Hertug Kristian og hans unge Brud, Dorothea af Saksen-Lauenborg, deres Bolig. Kristian — den senere Kong Kristian III — havde af sin Fader, Kong Frederik I, faaet Haderslev Amt og Lønning Len at raade over. Han var paa en Rejse i Tyskland 1521 bleven vunden for Luthers Lære og brændte af Jver efter at faa den indført i sit Len. Først her paa Maret 1526 kunde han dog for Alvor gaa i Lag med det. Som naturligt var, maatte han i det Øjemed staa sig Hjælp af Mænd fra de Egne, hvor Luther virkede og var kendt, men da disse ikke kunde danst, fik de ikke nogen umiddelbar Betydning for selve Befolkningen. Deres Betydning fik de hovedsagelig som Lærere for Præsterne og Ledere af den nødvendige Omdannelse af Kirken. Navnlig er der to Mænd, der i den Henseende træder stærkt frem. Det er Dr. Eberhard Weidensee og den førnævnte Magister Bandal. Weidensee blev ansat som Sognepræst ved Frue Kirke i Haderslev og Provst over Haderslev Prostii, senere ogsaa over Lønninglen Prostii. Dette hørte ganske vist under Ribe Bispestol, men Hertugen tilrev sig Tilsynet med det og beholdt dette i en Del Aar. Weidensee gav Kirken her i Haderslev Amt dens nye Form, men Bandal fik den største Betydning for dens indre Omdannelse. Han blev nemlig Præsternes Lærer og Vejleder.

Til at begynde med indskrænkedes Reformationsbestræbelserne til Haderslev By. Her var heller ikke saa lidt at gøre. Til det Kapitel, der var samlet om Frue Kirke, hørte to Prælater og mindst 13 eller 14 Kanniker. Der var et Sortebrødre- og et Graabrødre-kloster samt et Nonnekloster, hvert med sin Kirke, et St. Vertruds Hospital og en St. Jørgens Gaard med Kapel, fem Gilder eller gejstlige Broderskaber, og endelig var der en Skole i Forbindelse med Kapitlet. Dertil kom endnu maa ske Undervisningen og Indøvelsen af nogle unge Præster. Alle Præster, der var født i Provstiet, skulde nemlig i to Aar tjene i Koret i Haderslev.

Sortebrødrene blev Helligtrefongersdag 1527 drevet ud af deres Kloster, Graabrødrene og Nonnerne sagtens samtidig. De

andre Institutioner har man saa vel heller ikke tøvet med at sætte ny Skif paa. Endnu langt mere betød det dog, at Præstestolen var bleven sat i Gang paa lutherisk Vis og hurtig fik et godt Ry.

Da Magister Bandal i Efteraaret 1526 begyndte at undervise paa Præstestolen, har han næppe haft andre Elever, end de 15—16 Prælater og Kanniker ved Frue Kirke i Haderslev, og maaske nogle enkelte Munk. Disse har sikkert ikke alle været lærvillige Elever. En Del af dem var jo allerede til Mars. Naar de nu gik til Forelæsninger over noget, de til Dels paa Forhaand var indtaget imod, var det sikkert kun, fordi Hertugens Magt stod bag ved hans Ønske.

Men saadan var det ikke med dem alle, hverken i Haderslev eller ude paa Landet. Der var Præster — navnlig unge — der interesserede sig for, hvad det var, der foregik der inde i Byen og maaske inderligt ønskede, at de ogsaa kunde komme til at sidde paa Skolebænk der. En Del af dem har vel ogsaa gjort Udvej til det. Haderslev var ved denne Skole bleven et Midtpunkt for Nordslævig, ja for langt videre Egne. Rundt omkring fra Danmark kom man til den for at hente Oplysning om Luthers Lære, der saa haardt bekæmpedes af den herskende Kirke, men samtidig saa ægtigt greb mangt et søgende Sind. Endog fra Skaane kom man herover for at være med.

Blandt dem, der kom fra disse fjerne Egne, er der to, hvis Navne endnu er velkendte. Efter at de nemlig havde opholdt sig her fra September 1527 til Efteraaret 1528, blev de virkelige Reformatorer i deres Hjemstavn. Det var Klavs Mortensen og Hans Oluffen (Tøndebinder og Spandemager kaldte deres Medstandere dem). Haderslev blev saaledes en kort Tid et aandeligt Knudepunkt, det første Plantested for Reformationen i Norden.

En saadan Tilstrømning til Skolen, selv fra fjerne Egne, maatte naturligvis vække Opsigt, ogsaa i det nærmeste Opland. Allerede før Hertug Kristian begyndte sin reformatorske Virksomhed, var der nok en og anden, der forventningsfuldt spejdede mod Wittenberg. I Rødding og Skrave Sogne havde de saaledes en ung Præst, der var bleven stærkt greben af Luthers

Være. Det var den jencere godt bekendte Magister Thomas Knudsen. Kun 22 Aar gammel var han i 1525 kommen til Rødding og Strave og havde vaakt Opmærksomhed der. Der var i hans Prædiken og hans Samtale med Folk meget om Mennefters Synd og Guds Naade, men kun lidet om gode Geringer. Afslad talte han ikke gerne om. Blev han nødt til det, fik hans Skriftebørn og Tilhørere nærmest Jvdtvæk af, at den tillagde han ikke megen Værdi. Lutheraner erklærede han sig imidlertid ikke for at være. Han var vel heller ikke endnu kommen til Klarhed i den Henseende. Han viduede ud af det, der havde grebet hans Sind uden derfor at angribe det, han ikke mere havde Brug for. Derfor havde Bisshop Jver Munk i Ribe endnu i 1527 ingen Betænkelighed ved at forflytte ham til Høngum Sogn.

Saaledes som Thomas Knudsen stod i det, var det vel sagtens med adskillige andre: det nye, de hørte om, drog dem, men de var endnu ikke naaet til at bryde med det gamle.

For de Præster, det saaledes gærede i, kom det sikkert som en Befrielse, da Hertug Kristian i de første Maanedes af 1528 stævnedes dem alle til Haderslev. Det kom som et Bud, de ikke turde være overhørige. Præsterne i Tørring Len kunde ganske vist være tvivlsraadige. De hørte jo under Ribe Bispestol, men da Jver Munk paa Thomas Knudsens Forespørgsel svarede, at efterdi Hertugens „her Fader konning Frederic dett wille saa haffue, wiste hand icle at sige der emod“, saa var det jo lige til, at de maatte give Møde, og hvad de her blev oplyste om, har saa nok været afgørende for dem. Blandt dem, der straks og afgjort gik over til den nye Være, maa naturligvis de 6 Præster være, der endnu under Opholdet i Haderslev blev udnævnt til Herredsprovster og skulde give Afgt paa Læren. Det var foruden Thomas Knudsen Hr. Johan i Ørbj, Hr. Niels i Hammeslev, Hr. Tyge i Skærbæk, Hr. Erik i Bertoft og Hr. Lave i Allers eller Hr. Mathias Bager i Hjert. Det var vist gennemgaaende yngre Mænd, Hertugen valgte til den Post. I et hvert Tilfælde var Thomas Knudsen den Gang endnu kun 25 Aar gammel, og Tyge Grunnsen fra Skærbæk var næppe ældre end midt i Fyrreerne. Af andre, der hurtigt tog deres Standpunkt, kan nævnes Lorents

Boie i Sønder Vilstrup, der allerede 1524 skal være gaaet over til den nye Lære. Den unge Johannes Tønder i Vedsted har aabenbart heller ikke tøvet længe, lige saa lidt Hr. Peder i Ugerskov. Nogle bøje sig for Magtbudet, men blev i Hjertet ved det gamle. Det skal i. Ets. have været Tilfældet med Præsterne i Bjært, Stenderup og Hejls. Ligesfrem Modstand ignes Reformationen ellers ikke at have fundet i Haderslevhus Len. Underledes var det imidlertid i Tørring Len. Det kom maaske af, at Hertugen her ikke havde noget at støtte sin kirkelige Magt til. Præsterne her maatte, for saa vidt som deres Hjerte ikke drog dem til Reformationen, føle sig som den Ribe Biskops undergivne. Da han hang med al sin Svaghed og Eftergivenhed dog stadig ved den overleverede Lære.

Vi har jet, hvorledes Thomas Knudsen, der dog i Hjertet søgte sig dragen til den nye Lære, ikke fulgte Hertugens Bud uden først at spørge sin Biskop til Raads. Hr. Poul i Hvidding, aabenbart den stejleste af dem alle sammen, blev ganske simpelt hjemme og brød sig sejl om Hertugens Befalinger og Trusler. Han blev affat og Hr. Chresten Nielsen sat i hans Sted. Og i den følgende Tid maatte Herredsfoged Per Truelsen ride Hvidding Sogn rundt med Hr. Chresten for at fortælle Folk, at nu var han deres Præst, og at de havde at lade ham uhindret og rolig „sidd ved Kirken“.

De øvrige Præster mødte paa Hertugens Bud paa Haderslevhus. Men da Hertugen her afkrævede dem en Lydhedsbed, da sagde Hr. Hans Fynbo til St. Løgers Kirke i Endrupskov, Hr. Niels i Gram og Roager Præst Mej. Andre har maaske først villet se, hvad det nye egentlig var, men har saa alligevel ikke kunnet antage det. I et hvert Tilfælde bliver der paaaldende mange nye Præster indsat i Tørring Len i de følgende 5 Aar, nemlig foruden den førnævnte Hr. Chresten i Hvidding, Hr. Niels i Roager, Hr. Søren i Vodder, Hr. Jesper i Sol, Hr. Marquart Frys i Mustrup, Hr. Niels i Herrested (Loflund), Hr. Niels i Øster Lindet, Hr. Dominicus i Højrup og Hr. Niels i Gram. I de nærmest følgende Aar kom dertil endnu Hr. Knud i Endrupskov, Hr. Jens i Branderup, Hr. Terkild i Ugerskov og Hr. Niels i Skrydstrup.

Som det var med Præsterne, har det vel ogsaa nok i det væsentlige været med Befolkningen i det hele. En Del af den var — af aandelige Grunde eller af bar Vane — aldeles utilgængelig for det nye, andre skulde have Tid til at blive fortrolig med det. De tog imod det, om end tøvende, men en Del var som Thomas Knudsen og Lorentz Boie af egen indre Trang ført det nye i Møde og derfor fuldt rede til at tage imod det, da det kom. De blev Bannerførere i en Kamp, der nødvendigvis hørte med til Overgangen. De vilde være gaaet den Vej, selv om det ikke var bleven ønsket fra oven. De blev Bærerne af det nye Liv, den egentlig candelige, frit voksende Kerne i den Menighed, uden hvilken Hertugens Virksomhed ikke vilde være bleven til Gavn, maaske snarest til ubodelig Skade for Kirken. Men mange i den midterste Gruppe kan takke ham for god Lykke. Ved hans kraftige Optræden fik de det Stød, der førte dem over paa Reformati-
 onens Side. De blev den menige Mængde i den sejrende Hær. Havde de iøvrigt de Hjertes, uden hvilke der aldrig var vokset noget aandeligt Liv frem, saa blev disse den Masse, uden hvilken det nye Liv aldrig var naaet til saa hastig og afgjort en Sejr.

Jeg har flere Gange nævnt Præsteskolen i Haderslev. Da den har gaaet saa stor Betydning for Overgangen fra det gamle til det nye, vilde det have været rart at vide lidt nærmere Besked om, hvad der foregik paa den, for det er kun lidt, vi ved, men et Billede af den kan vi dog danne os.

Det var i Foraaret — maaske tidligt Foraar — 1528, Landsbypresterne samlede paa Haderslevhus. Hertugen synes selv at have holdt en Tale til dem om Luther og hans Virksomhed. Han var jo bleven stærkt grebet af hans Personlighed, vel stærkest ved at se ham paa Rigsdagen i Worms. Saa forestillede han dem de to lærde Mænd, han havde gaaet her op, og befalede dem at høre deres Forelæsninger paa Skolen, at de „selvfølgelig skulle lære den rette Ierdom uden menneskelige beblendeelse, jøvende de lærde andre den“. Forelæsningerne vedvarede indtil 1537. Der har nok til Stadighed været faste Elever, mens der saa maaske ogsaa har været bestemte Kurser, som Landsbypresterne skulde deltage i.

Hvad drejede Undervisningen sig om? Der blev givet Forelæsninger for dem om den hellige Skrift. Det var jo skraft med Kendskab til den. Og de blev underviste i Græsk, for at de selv kunde læse det nye Testamente i Grundsproget. Dette véd vi fra Thomas Knudsens Beretning. Det var jaaledes en ret solid Skolegang. Diskussioner har naturligvis sat Tankerne i Sving. Men hvad der mest bragte Liv med sig, greb de fleste Sind og skaffede Ordet videre Fjndgang, det var de Salmer, de her lærte at kende og at synge. Der fortælles om Claus Mortensen og Hans Slussen, at da de vendte hjem til Malmø, medbragte de fra Haderslev danske Salmer og lutheriske Rætterier. Naar den gamle katolske Krønikeskriver har bidt særlig Mærke i Salmerne, har det nok været i god Forstaaelse af, hvad de betød.

Salmejang paa Modersmaalet havde tidlig indtaget en fremragende Plads i Reformationsarbejdet. Claus Mortensen havde kendt og brugt den, inden han kom til Haderslev. Men her har han nok mødt den i større Fylde. Det var hovedsagelig Overfættelser af Luthers- og hans Venners Salmer, man brugte. Her i Haderslev lærte han dem at kende i rigeste Maal gennem de tyske Lærere ved Skolen. De Overfættelser, han selv bragte med, er sikkert snart blevne brugt her. Andre foresandt han her. Han har vel ogsaa overført flere nye Salmer, men han var her. Det er maaske heller ikke bleven uden Betydning, at han her traf et poetisk Gemint som Thomas Knudsen — selv Forfatter til et Par Salmer, der endnu findes i den nordflesvigske Salmebog som Nr. 215 og 513. Straks, da Claus Mortensen kom hjem til Malmø, udgav han en Messiebog og en lille Salmebog med tilfammen rigelig 60 Salmer. Det er højt rimeligt, at han har lært største Parten af dem at kende i Brug i Haderslev, vel ogsaa har samlet og ordnet dem her. Her blev de sunget ved Skolen og i Frue Kirke, hjertegribende af hjertegrebne Mænd og Kvinder: „Alf dybhedszens nøedh“, „Wy thro allzammen paa en gud“, „Nu bede wy then helligandh“, „Loffuit være tw Jesu Christ“, der er bleven ved at lide gennem Tiderne, og mange andre. Her er den vistnok fødte, den Menighedsjang paa Modersmaalet, der har sat sine kraftigste Skud i Ringos, Brorsons og Grundtvigs Salmer og lader saa fuldttonende endnu som nogen Sinde.

Op til Bjergets Top.

Af Konjulent D. Hanzen, Graasten.

Ud vil jeg, ud, aa jaa langt, langt, langt
over de høje Fjælde — — —

Bjørnson.

Fra min grønne Ungdom af har jeg utallige Gange, naar jeg var uden nogen bestemt Bestæftigelse, hyppig ogsaa under Arbejdet, nyunet denne Sang. Det er kommen, uden at Viljen har haft noget at gøre dermed, og jaa har jeg Gang efter Gang følt som en jagte, tiltagende Rislen gennem hele Kroppen, hvorved hver Nervestraad dirrede og hver Muskelfiber var spændt, som om der umiddelbart derefter skulde gaas løs med frisk Mod paa et svært Stykke Arbejde. I disse Øjeblikke har jeg erfaret, hvad et godt Ord, her i Forbindelse med Melodi, kan udrette paa os Mennesker. Denne Sang af Bjørnson har altid staaet for mig som et juldgyldigt Udtryk for Ungdommens Længsel efter at komme ud i Verden, se og opleve noget, møde og overvinde Bansefeligheder, fremmad og opad. Væ den Ungdom, som ikke har et rigt Maal af denne Fremdrift og Opdrift i sig.

Sangen har altid for mig kun været Billedtale. Som født paa Sletten har jeg næppe anet, hvilken Indflydelse det har paa Menneskers Sind et leve Dag ud Dag ind mellem høje Bjerge. Nu har jeg prøvet det, selv om det kun var i Uger og Maaneder, og jeg har derved faaet lidt Anelse om Bjergenes Magt.

Byen ligger i Dalbunden paa begge Sider af Bjergfloden. Til de to Sider er Bjergene i jaa umiddelbar Nærhed, at Byen er bleven klemt langagtig af dem. Den har til den ene Side gjort et Tilløb til at løbe lidt op ad Bjergsiden, men er snart bleven stakaandet og har holdt sig i Skindet. Til den tredje Side ligger Bjerget noget længere borte, eller Byen har holdt sig i mere ærbødig Afstand; men Kæmpen er ogsaa stor og frugtindgydende, har Suckalot paa baade Sommer og Vinter, om Vinteren en stor Rabus ned omkring Sjne og Øren, om Sommeren en noget mindre, men jaa meget mere elegant og skinnende. Bjergene gør Skel, som Vandet gør det, men Vandet giver Udsyn, Bjergene spærret

for Synet; det er, som man er luffet inde. Havet kender jeg fra Varnsben: 3 Dag er det spejlblankt, smilende, indbydende —, i Morgen oprørt, graasort, frafaldende, frygtindgydende. Bjergene har heller ikke hver Dag det samme Ansigt paa, de kan være smilende og indbydende som Havet, men jeg har altid fundet det dystre, tunge fremherskende i Bergeneses Fysiognomi. Ved Daggrøn og i Skvæld er det næsten altid Tilfældet, og saa de lange taagede, regntunge Dage, naar Taagen staar ud af Bjergsiderne som det dampmættede Mandedræt af et Rovdyrs Mule, og Skærene svinger sig langs Siderne, som om de indbyder Bjergene til i Fællesskab at vælte sig ned over Menneskekravset neden under.

Alligevel denne forunderlige Tiltrækning. Hvad mon der er der oppe? Hvad er det for Blauter, som klæder Siderne og Toppen? Hvordan mon Byen og Dalen ser ud der oppe fra? Hvad er der hinsides Fjeldene? Man ægges som et Barn ovenfor noget hidtil ikke set efter at se Bjerget i sine Enkeltheder paa nært Hold, se hvad der er bag ved og betragte Verden og dens Herlighed fra Bjergets Top. Ja, man drages af det Ukendte, mod Vanskelighederne, opad.

Bejen svinger sig mellem tarveligt dyrkede Marker — hvor Serberen med Stokkeprygl og Tilraab driver sine langhaarede Bøffelstude til at trække den mere end tarvelige Træplov frem og tilbage gennem Agerens jenegræsfyldte Bund — frem imod Bjerget. Nu begynder det for Alvor at gaa opad, ustandseligt opad. Bejen maa rette sig efter Jordsmønnet, gør store og smaa Sving, nu og da ogsaa et lille Slag nedad, men holder sig saa vidt muligt ind imod Fjeldvæggen og med Retning opad. Vendes Blikket redad, viser Husenes, Menneskers og Dyrs Lidenhed, at vi allerede er kommen et godt Stykke til Bejrs; Byens Larm lyder fjernere og svagere. Om trent lige saa meget højere oppe er nogle Stenhuggere ved at slænse i Jordkæmpens Skelet; store og smaa Sten kommer rullende med tiltagende Fart, sætter i Spring over Bejen ned i Afgrunden, og vi maa benytte et gunstigt Dieblik til at smutte igennem „Spærreilden“. Vi har langt igen, saa der er kun Raad til et Øjeblik's Hvil, hvorefter det gaar videre fremad og opad.

Efter en god Stunds Forløb er vi kommen halvvejs bagom Bjerget. Nu er der ikke andet for end at gaa lige løs paa Top.

pen; hvis Vejen overhovedet fører op til Toppen, hvad den sagtens ikke gør, vil det blive Uften, før vi naar der op, og at blive der oppe om Natten eller foretage Nedstigningen i Mørke, det vilde sagtens hverken være fornøjeligt eller helt usfarligt. Maalet er sat, det skal naas, og den lige Vej er den korteste. Den lige Vej mod Toppen, jo Tak, det kan man tænke, men som saa ofte viser det sig, at et er Teori og et andet Praksis. Vi maa pænt svinge hid og did for at undgaa uovervindelige Hindringer, tvinges ogsaa nu og da — meget imod vor Vilje — til at gaa et Stykke nedad, hvilket er yderst krepereude, naar Maalet vinker højt oppe. Naturens Krav slipper man heller ikke uden om: Et lille Pusterum maa vi Tid efter anden unde os selv. Det er igruunden kun godt saadan, thi saa faar man Ro til at studere Omgivelserne lidt nøjere. Efter en overfladisk Betragtning fristes man til at tænke summa summarum: En Stenørken! Det det faste Fjeld; hist store (ofte hushstore) og mindre Stykker af Fjeldet løsrevne og kastet mellem hverandre, som om en lille Vulkan havde rodet i Jerdens Indvolde og spyttet en Mundfuld ud til Overfladen; og saa er der Klader med smaa Sten og Grus. Det er Hovedindtrykket, naar man træet og udaset sætter sig paa en Sten for at nyde nogle Minuters Hvil. Heldigvis er det første Indtryk ofte misvisende; saadan ogsaa her. Bjerget er ikke nogen gold Ørken. I Tidernes Morgen har det været saadan, men Livets Pionerer har fundet Vej her op. Overalt, hvor der findes en Smule Muld mellem Stenene, i en Revne i de store Sten, ja de mest umulige Steder, er der Plantevækst at finde. For det meste er de kun smaa Planterne, men de er der og gør deres Tjeneste, fylder deres Plads i Naturens Husholdning. For en træt Vandringsmand virker det opmuntrende at blive tilsmilet af smaa Stenderinger fra Hjemmet i det fjærne Nord: Forglemmigej, Storkenæb og mange andre bitte smaa Naturbørn, som af Serbiens varme Martssol er bleven lokket frem af deres fattige Skjul mellem Stenene. Det risler varmt gennem hele Kroppen ved alle de Minder, Blomsterne fremkalder. Mange andre og før en stor Del fremmede Planter har Hjemsted her, og hvad der nede fra Dalen saa ud som Lyng, viser sig at være Buske af vild Bukshorn. Dyrelivet er sandsynligvis mere artsfattigt, men vædre Firben, malet som til Mafserade med de mest skrigen de Farver, findes i

massevis, jøler sig paa Stenene og smutter lynsnare omkring mellem disse. Og der horte ved en Buksbom, er det Stene, som er bleven levende og franler omkring? Nej, det er Landskildpadder, en stor og nogle smaa, rimeligvis en Familie. De lister omkring paa deres stumpe Ben, søger til Livets Ophold og spejder aarvaagent til alle Sider, om der er Fare paa Færde. Som Sneglene hjemme bærer deres Hus med paa Ryggen, saadan har Skildpadden her nede sit sikre Skjul med sig; vejres den mindste Fare, trækker Dyret sig ind i Skallen, som er lige meget Hus og Fæstning, saa solid er den bygget.

Nu er der kun et lille Stykke op til Toppen; det maa tages i en Tur. Afstandene kuffer imidlertid, naar Maalet ligger i Løjden; og man aner ikke de mange Sving til Siderne og ned gennem Slugter, som maa tages med i Købet for at komme til Top; ja, er man endelig naaet til det Punkt, der for en halv Time siden ansaaes for Toppen, dukker en anden op et Stykke længere borte og betydeligt højere oppe.

Endelig er vi der. 7—800 m. i Vejret i den dejligste Eftermiddagssol og let, blaa Luft, som det er en Vedrøkvælgelse for Lungerne at indaande. Og saa er der det Gode ved vort Bjerq, at ingen Skov og intet Fremspring hindrer Udsynet; her er frit Felt for Øjet helt rundt. Højens Byn ligger vor Ønbo med Skjagesiden til os og derfor lidt dyster at se til, som om det vilde hovere over, at Solen snart daler ned bag dets Top. Og Toppen udstraaler et ejendommeligt, erotisk, violet Lys, som om Solstraalerne fastedes tilbage fra umaadelige Flader med blomstrende Lyng. Til venstre ligger det over 2400 m. høje Ljubotten med Aftenjolen's romantiske Belysning over sin Snekalot. Lige over Snegrænzen er der opstaaet uldne Skyer, som stiger, føres med Vinden hid og did, rives i Stumper og Stykker af Vindstød fra Slugterne, og med deres vandrende, stedse vekslende Skjgger driver de lunefuldt Maleri paa de snehvide Flader. I Grunden ser Ljubotten næsten lige saa høj ud herfra som nede fra Dalen. Men den er jo da ogsaa mindst 3 Gange saa høj som det Sted, hvor jeg staar.

Herfra ligger Dalen aabent udbredt for vort Blik. Bardarfloden snor sig som en solvblank Etribe, som en Al bugter den sig gennem Lavlandet, og Byn med sine op imod 70 000 Indbyggere

ligger som en Myretue til begge Sider af Floden, mellem Bjer- gene. Solen kaster sine sidste Straaler ned, og nogle faa af dem kastes tilbage fra blanke Flader op til os. Det er Dagens sidste Siljen, lige før Solstiven glider ned bag Bjerget histovre. Fra vort ophøjede Sæde kan vi sole os en lille Stund endnu. Alt ser saa smaat ud her oppe fra. De talrige Moskæers slanke Mincretter ser ud som Legetøjskegler, og Toget, som aser sig fremad med sin tunge Ladning, ser ikke mindre legetøjsagtigt ud. Lokomotivets Fløiten skingerer her op, og dets Stønnen høres svagt, men for Kæsten er her stille og fredeligt i disse Omgivelser.

Livet er et Jag mod Toppen. Saa snart Bevidstheden rig- tig er vaagnet, begynder Jaget: der proppes Lærdom og Dan- nelse i Barnet, Vilje og Værgerrighed ægges; vi drives af Omgi- velseerne og af en Stemme i os selv fremad og opad. Men der er ogsaa nok af Kræfter, som drager nedad, alt for mange. Hver Banskfelig- heds, som skal overvindes, hver Sten paa Vejen, forlof- tende Omgivelser og Personer virker saadan. Ja, Livet er som Bjergvandringen en ustandselig Kamp, hvor det snart gaar opad, snart nedad, og det gaar, som Hostrup siger: „Har Maalet man naaet, sætter straks man et nyt“; er en Bjergtop naaet, en Mæng- de Banskfeligheder ryddet til Side, saa ligger nye Opgaver og vinker længer fremme og oppe.

Et Hjem.

Af Thade Petersen.

„Na — nej da!“ Det undslap ham som et uvilkaarligt Ud- brud. — Og han blev staaende bomstille.

Naa, hvad er der nu! halvvejs nærrede jeg, ærgerlig over at standses i Farten — og dog nysgerrig efter at faa at vide, hvad der nu havde overrasket ham. Han stod som fortabt i fjerne, fjerne Minder.

Det var altsaa hans Hjem! sagde han omjider.

Hans Hjem! Hvis? hvad? hvor? Jeg spejdede forgæves efter noget, der kunde ligne et Byggested.

Der, jagde han og viste mig en Forhøjning i Jordsmønnen, næsten saa umærkelig, at kun hans øvede Øje og aldrig svigtende Stedjans havde kunnet bestemme Stedet.

Vi jatte os paa Bladsen.

Han var saa gammel som Methusalem, begyndte min Ven at fortælle. Det syntes jeg da. Men jeg var jo ogsaa kun 8 Aar, og han var vel 88. Hver Torsdag Aften kom han til os og blev saa til Lørdag Aften. Vi havde det Privilegium at have ham to Dage om Ugen. Ellers var han i Reglen kun en Dag paa Stedet. Saa kortede han Uld fra Morgen til Aften, og Bedstemoder spandt og sommetider Faster med. Men naar Solen var gaaet ned, saa lagde han Karterne til Side en Stund og gik lidt ud at se i Vejret. Saa holdt vi Mørkning, to, sommetider tre Timer. Og da kunde han fortælle fra Grønlandsfarten i hans unge Dage. Det lød for os Børn som Sagn fra før Syndfloden. Ingen kunde huste saa langt tilbage som Per Madsen, syntes vi Børn. Der var saa vidt omkring, som vi var kendt, kun en, der var et Par Aar ældre, men ham havde vi aldrig set.

Naar, men det var hans Hjem, jeg skulde fortælle om.

Han havde i sin Ungdom haft det som alle andre her til Lands. Fra tidlig Vaar til sent Efteraar saa han paa Hvalfangst i Grønland. Kun om Vinteren kendte han Hjemliv. De Mennesker elskede Hjemmet — med en Kærlighed, der fornyedes hver Sommer. Smalhans var der hos Per Madsen og Else. Lykken og Hjemkærligheden blev dog ikke mindre af det. Men Lykken er lunefuld — var det ogsaa for dem. Et Efteraar, han kom hjem, saa det hele i Grus — bogstaveligt. Huset var nedbrændt. Else havde stukket Isd paa det. Ingen begreb hvorfor, hun icke heller ikke. Nu til Dags vilde man vel have taget hende under Hævebehandling. Den Gang satte de hende i Tugthuset — i elleve lange Aar. Og deres halvvoxsne Datter fød ene.

Per Madsen kom ikke hjem i alle de Aar. Naar han kom tilbage til Amsterdam fra sin Tur til Grønland, tog han Syre til Middelhavet. Men de, der nu og da traf ham i fremmede Havne, forstod, at han længtes hjem, længtes saa det var nær ved at tage Magten fra ham.

Da de elleve Nar var omme, kom Per Madsen og Else sammen hjem. Han var det Nar kommen tidlig tilbage fra Grønland og havde hentet hende ved Tugthusets Port.

Folk hulede sig over dem og vilde gerne hjælpe dem. De kunde jagtens have faaet billigt Husly, den Vinter helt gratis. Men Per Madsen kunde ikke undvære et Hjem. Truels gav ham en Stump Hede for Livstid og laante ham en Lørvespade, og Dagen efter sin Hjemkomst begyndte den nu næsten 70 Nar gamle Mand at grave Lyngtørv og bygge en Hytte her i Lø af Klitterne. Træ hentede han ved Havet, og Strandfogden krieb et Oje i, naar han var der ude. Før Vinteren tog fat, var Huset under Tag — Per Madsens og Elses Hjem, helt deres eget Arbejde.

Her levede de 6 lykkelige Alderdomsjaar sammen. Saa døde Else. Per Madsen var nu midt i Halvhjerdserne. Datteren, der var gift, vilde gerne tage ham til sig, men han kunde ikke undvære at have sit eget Hjem. Saa længe han kunde, gik han paa Arbejde og holdt selv Hus. Da jeg blev saa gammel, at jeg kunde skønne, var det allerede længe siden, han havde kunnet haandtere Spade og Skovl. Nu var Karterne hans Arbejdstøj. Føde og Klæder behøvede han ikke at sørge for. Han var velsat, hvor han kom, fik aldrig at mærke, at han var den fattige. Der var tværtimod Riigt om ham, langt ud over, hvad han kunde overkomme, og glade Ansigter, hvor han kom, og hjemme var han, naar han traadte ind ad Døren. Men naar Lørdag Aften nærmede sig, saa skulde det være et forrygende Vejr, hvis han ikke lagde Karterne hen, fik nogle Stykker Brød, en Flaske Mælk, lidt Smør, Ost, Kaffe osv. pakket i et rødtæret Lommeværk og gik hjem. Saa holdt han og hans gamle Kat Søndag sammen her i Jordhytten.

En saadan Søndag Eftermiddag var jeg i Besøg hos ham sammen med Bedstemoder og en lidt yngre Broder. Den Eftermiddag talter jeg for min Barndoms klareste Indtryk af et Hjem. Vort Hjem var stort og smukt med høje, lyse Stuer. Her var trangt og laadt mellem nøgne Jordbolde. Det eneste Vindue -- det sad der i Vesterenden -- var tre Kvarter i Firkant. Det havde maaske før siddet som Loftsvindue i en Gavl. Glasset var

vejrslaaet og farvet. Men hvor kunde dog Solen finde ind ad det og slynke det snævre Rum med Glans.

Bedstemoder sad bag Bordet ved Vinduet. Per Madsen togte selv Kaffen — han var hjemme og var Vært — paa sin jordbyggede Urne ved Hjælp af Dng, som han plukkede ud af Mellemrummene mellem Loftets Brædder og Stænger, og alt imens forklarede han sit Hjemms Herligheder og snilde Indretning.

Jeg havde saa ofte i Mørkningerne i mit Hjem fulgt ham paa hans Ungdoms lange Rejser, som han var god til at fortælle om. Jeg har som voksen tit takket ham i hans Grav for det. Men den ene Søndag Estermiddag, da jeg som Barn sad i hans eget Hjem og oplevede hans Hjemkærlighed — den kan vist alligevel veje alt det øvrige op.

Nogle Udtog af en gammel Notitsbog fra Løjt Sogn.

Af J. Riis, Bartsmark (S)

Af gamle Notits- og Regnskabsbøger er i Løjt Sogn kun ganske faa bevarede, og disse stammer fra det 18. Aarhundrede med Undtagelse af én, som er paabegyndt i det 16. Aarhundrede. I dette og det paafølgende Aarhundrede var der kun faa Bønder, som kunde skrive, hvad Underkrifter paa Tingsvidner og andre Dokumenter fra den Tid udviser. Som Underkrift brugtes dengang Bomærket. Navnet er derpaa tilføjet af Herredssfogden eller en anden Øvrighedsperson paa den Maade, at Fornavnet findes anbragt tilvenstre for Mærket og Familienavnet tilhøjre for samme. Under Bomærket er Bynavnet anført, og under dette er tilføjet: „selv skreven Mærke.“ I ganske enkelte Tilfælde har Bedkommende selv underkrrevet sit Navn, og under dette er, maaſte med en vis Stoltthed, tilføjet: „Egen Haand.“ Heraf fremgaar, at det var noget usædvanligt at kunne skrive, og man maa derfor ikke undres over, at Bøndernes Optegnelser er saa sparsomme.

Notitsbøgernes Indhold er altid blandet. Regnskaber, andre Notitser, Receipter, Familienotitser staar blandede mellem hverandre. I Optegnelserne findes Vidnesbyrd om Troslivet; mellem Notitserne findes Bibelsprog.

Salmer og gudelige Vers anførte, og mange Notitjer, især Familienotitserne, ender med en religiøs Bemærkning.

Notitsbøgerne giver ret gode Oplysninger om Familieforhold, Slig og Brug, Bedrøftsanliggende ojd.

Den ældste bevarede Notitsbog fra Løjt Sogn, hvoraf de efterfølgende Notitjer er affkrevne, er i Svart-Format med et Pergamentblad til Omslag, paa hvilket findes en Latinsk Indskrift. Bogen, som for største Delen indeholder Familienotitjer, er paabegyndt i Aaret 1568 af Storbonden Matz Pauelsen paa Fladsten og forslat af dennes Efterkommere til Aaret 1760.

Nævnte Matz Pauelsen stammede uden Tvivl fra Gaarden Elbjerg, da den første Notits er undertegnet:

Matz Pauelsen. (Eberichgenjis Manu propria*)

I Bogens første Afsnit, som er skreven paa Plattysk, har M. P., som maa have været en formuende Mand, noteret sine Kreditorer og hvormeget disse skyldte ham, samt Rentefoden. Undertiden har Kreditorerne forpligtet sig til at betale Renterne med Naturalier, saasom: Hø, Korn, Græsning. Det er især Bønderne fra Byerne Nis, Søst, Brunde, Lunderup og Mjols, som har laant Penge hos Matz Pauelsen.

Den øvrige Del af M. Pauelsens Notitsbog er skreven paa Gammel-dansk, og nedenstaaende Udtag gengives i Originalafskrift:

Ånno 1588 War min Kost met S: Jes Hansens Hofstru: Boel vdi Ries 3 uger efter S: Mickels Dag.

No. 89, 13. July Bleff min Daater Lisbett født paa i Søndag eythed midag Klocken til 5 paa S: Margaretedag, vnder Maanens plaanett. Døst den 20. July. Bleff giff til elszustreer om S: Martens Dags No. 1607. Gud gifue hind oc ouz alle famen sin helligantz zegening.

No. 92, 11. Septemb. Bleff vdi herrens Rafuen min Søn Jes født, Mandag for middag emelum 6 & 7. Christenit den 17. Septemb. Hans Fadder fornemlich Rehe Kantzou holt ha-num til Dobâ. Fru baraba & Zomfru Margret.

No. 99. Hjelp Jesus Alltid Amen
O Gud giffue Locke oc Raad
Udj all min Daad
Udj all min Brøst
Ver Du min Trøst.

*) = med egen Haand.

No. 1610. Søndagen Mijericor. Dom. den 22. April Bleff hederlig gudestrøchtig oc welaqt Mandt, min Kierre Fadder Nogle gang, Clawis eijmarck Borichmester wdj Abentraa, vschiuldigen ihieschlott wden for S: Jørgens Gaartz leede, Klocken wngeslher melum xi oc xii formidag, af Jurgen schötter Hegelmester. Diszwerre, Oc Meuer Mange, att han schule hafue ladit sig der til Købe for en Sum Penge. Oc saa i sandthet war.

Anno 1610, 19. May. Diszwer Klocken til 9 Slet formidag Kam ylden lvs wdj Abentraa paa schibbroen af 1 theerkeel met stærkt ostu weer. Oc brende Abentraa af saa den Siffuende part af den gansche by bleff Nopeligen staaendis. radehusit Kirckespieren oc offuerdeelen af Kircken Klocketornit oc scholhusit paa tierkegaarden In til peder gregersens paa den øster side Oc per Andersens den wester Siede j Ramtzherrit. Doug alt goutzit j ramtzherrit met Winduwer vdauff Huszene astagit Oc brutt oc afført. Gud bedre dett Saadan en brandt hafuer ieg aldrig Seet eller saadan en Vbødelig schade, Som Nils chroel oc per baadebinger aff Deris forjømelse Kam hiedt, oc haffuede ick Lochtjogen Karl Komen til hielp Da haffuede gantzche Abentraa afgangit oc Nestendel Kolstrup mett. It. rugkorn samen brendt Saa stort som itt egg oc forde met werit westen enløff oc Hjarop. Gud forbarne Dig ouffur ous ale samen for Christi schuld Amen.

No. 1610, 14. Juny Bleff wuluff Caalundt rettet paa Arnberig Jhielslagen mett itt Hiul oc Liger samestetz der oppaa, oc hans Hofstru Margareta halshuggit Paa Kirkebierrig. Blef vdelosuet aff hiud Slecting att hun maate komme j Kierregaarden att Ligge 60 Mark lubs. Alt dette er scheett for S: Clawis eijmarckis Dødelig afgang, oc haffuede Wuluff Calundt Loffuit Jørgen schötter for han schule schøde Clawis ihiel 380 Daler endoug han bekam eckun 120 Daler. Oc her Jurgen lundt aff Heldewaide heurømpit fran begge sin Kierker i same tide for samme Sacqs. It. Bertram Jensen i Bediøtede verborgitt Nogle Dage tilforn for samme Forrederlig Sacg for 1000 ricks Daler, til min N. her til Gottrup.

Anno 1610, Søndagen den 24. Juny, S: Johanis Bapstledag. Diszwer Kam der ildt Lvs wdj Sønderborich af itt Buschaadt en Hermandt schule hafue schoet, oc brende den eph-

midag wiidt 28 Husze oc bønder aff oc en part af radhuszet, gud
trøste denum Naadeligen for Jesu Christij schiuldt. Amen.

No. 1611, 15. July Fick min Kierre Sogneher Her Lauertz
Dittmar i. Maandag om midag sin siugdøm. Døde den 16. July
modt aften om thisdagen. Hius Siel gud hafue. Blef begraueu
om sridagen den 19. July, gud gifue hanum met alle tro Christene
en gledelig Opstandelsze for Christi schiuldt. Amen.

Anno 1632. Hjelp Jesus Altid Amen. Den 20. Septem-
ber till 3 Offuer Midtag døde Min G: Fader Matz Pauelsen i
Kladsten Och bleff begrauffuen den 23. September Gud giffue
hannem med Alle Tro Christne En gledelig Opstandelse For
Christij skyld Amen.

Jørgen Matzen Egen Hand.

Gammelgå's Öwemand.

Af Nikolaj Andersen.

Jen Gang' va Gammelgå te Kåst ¹⁾);
o' law di no haj fåt e Sup
o' haj begyndt å smag' e Most,
begyndt' han da å fotæl op:
om hvad han oldt haj se o' hœ,
hvad han haj döjer o' haj pröwe,
hvad ander o' han sjel haj gœ,
o' hvad han ejzen haj oplöwe.

Hven de' no a e' Folk va kæend
med hans Fo'tæ'lend, smiild' så småt:
di vidst' nok, hvondt de va bevæend,
te hven de' smö godt, kör o' godt.
Men öwefo' ham ved e Boe
sad der en fremmed Mand o' lu'e,
han troej' ham vistnok hver et Oe,
hvo galt han sin o' kø'er o' smu'e.

¹⁾ Bryllup.

O' Gammelgå fotoeld da vi'er
o' satt' e Piiif' så krumt elaw,
o' pust' e Røg te begge Si'er
o' keg så smörre langs e Knaw ¹⁾:

»De va den Gang', æ va te Søs,
da kom æ da fo'færdle landt« —
o' »ajtja, ajtja!«, dæ'ved nøs
han to Gang aa, te de va sandt —
»jo helt fo'færdle landt mod Synde.
Men hille Pine, sikken He'e,
fo' hvæn e Sol føst dæ'e begynde,
kan ingen Troid awæ'end å sve'e.
Ja, hvæn e Sol den rigte præjt',
så kan I tro, te høn va lown,
en va, som hvæn di tow o' stæjt'
et Æ'feld i en helbols Own.
No hæj' æ i min bla'gens Trøj'
så'en Knapp' a Tin, dem haj min Moe
sy i med old hind Flier o' Møj',
tæt før æ skuld astej omboe.
O' tænk engang, di Knapp' di smaldt
jen Mirra i e Sol helt væk,
te de jæ Tin de løf så galt
som Guj bevae vos langs e Dæk.
Ja tit, hvæn æ no tænker aa e,
fæ de mæ orndle te å gys',
te rigte så'endt de res mit Haæ.« —
O' Gammelgå skuld »ajtja« nys'.

Så sva'er o' soej' den fremmed Mand,
de' te ejæ haj sæt så ro'le:
»Ja, hvad do dæ'e fo'toeld', de kan
æ no enda nok hoeld' fo' tro'le;
fo' æ va jen Gang o' te Søs,
o' kom da helles landt mod Nö,

¹⁾ Pibespidsen.

så landt dænoerad, hvo de fros,
som knapp' vel now'e Stej' de gö;
fo' hvæn vi gik o' ved vot Skraaend
så' endt aw o' te spyt fra vos væk,
så blöw e Spytt' så dejle staaend
som omvænd Is'tap aa e Dæk.
O' de var ingen Sjældenhed,
te Nejs' o' Øre di frøs aw.
Vi jamre nok, men hvad nyt de,
fo' de blöw galle Daw fo' Daw.
Så blöw vi da jen Må'en omboc
snaet lisom vi haj old' væt kossen,
fo' tænk, såsnaet vi soej' et Oe,
så va de med de saem' o' frossen.
O' hvondt vi öjt', o' hvondt vi däft'
o' sat de hele öwestye,
o' hvondt vi rummeldt rundt o' råft'
o' band'e — itt' den mindste Lye.
Men så, da de ga Tø jen Daw,
så skuld I ejesen kun haj høe;
ja tro næ, der er orndle Slaw,
hvæn frossen Snak o' Stöj di tõe:
de foer omkring for old'e Vind'
o' ga sæ te å raaf' o' rassel
o' gøer en Stöj, som old' e Kvind
i hele Va'ens va bånj te Bassel.◀

O' Gammelgå han smog så galt
o' pust' e Røg te begge Si'e,
som gik et Tog fo' Trolds Gevalt,
men sva'er o' soej' da sin' onsi'e:

»Ja, her æ væt, hvo Knapp' di smaldt,
hæ do min Sandten do' væt vi'e;
hvæn Snak den frys, så e' de galt,
så æ de vistnok bedst, æ ti'e!◀



∴ *Hejmdal* ∴



*som udgives af
Rigsdagsmand H. P. Hanssen*

udgaar nu

daglig i et Oplag af op imod

↪ 7000 Eksemplarer. ↩

Udgivet af

„Modersmaaler“

og

„Dannevirke“

*læses i Tusinder af Hjem i By og
paa Land i det nordlige Slesvig.*



Den nordslesvigske Kirkesag,

Frimenighedernes Organ, udkommer to Gange maanedlig.
Det kan bestilles hos Posten eller hos Undertegnede og
koster 95 Øg. i Tjerdingaaret frit i Huset.

Thade Petersen, Haderslev.

„Dybbøl-Posten“

udgaar i **Sønderborg** om Eftermiddagen og affendes faa tidligt med Eftermiddagstogene, at man mange Steder paa **Als** og i **Sundeved** faar Bladet i Hænde endnu samme Dag.

Som stedligt Nyhedsblad er „Dybbøl-Posten“ uundværligt i **Sønderborg** Kredz, idet det har Meddelere i hvert Sogn. Dets tiltagende Udbredelse sikrer det ligeledes en Førsteplads med Hensyn til Kundgørelser.

Prisen er **3 Mark Kvartalet** foruden Ombæringspenge for dem, der ikke selv afhenter Bladet paa Posthuset.

I **Sønderborg** By er Prisen **3 Mark Kvartalet** bragt frit i Huset, **2 Mark 70 Pg.**, naar det afhentes.

„Dybbøl-Posten“ udgives af Selskabet „Dybbøl-Posten“ med **P. Nielsen** som Forretningsfører.



Dyrker De Jord,

bør De ubetinget læse

Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeri-Tidende.

Udkommer hver Fredag. — Bestilles hos Posten.

==== Koster frit i Huset Mk. 1,37 Kvartalet. ====



FLENSBORG AVIS

er

**Slesvigs mest
udbredte Blad.**



Fra Aabenraa By og Kreds.

„Folkehjem“

→ Aabenraa. ←

Telefon 257.

Telefon 257.

Hôtel.

Kafé.

Restaurant.

N. Hartvig Nielsen,

Aabenraa.

Bog- og Kunsthandel.

Aabenraa.

Ramsherred 44.

Dansk Literatur. :- Salmebøger. :- Andagtsbøger.

Jørgen Hansen, Aabenraa

Telefon 269.

—O—

Telefon 269.

anbefaler

Cigarer og Tobak i 1. Kl. Kvalitet.

J. Thorsmark, Urmager, Aabenraa, Storegade 10,

anbefaler et godt og smukt Lager af

alle Sorter Lomme- og Stuenre samt optiske Varer.

Reparaturer udføres nøjagtigt.

Bastiansen & Co.,

:: Maskinfabrik, ::

(Indeh.: Fischer og Tyroll.)

Grundl. 1874.

Aabenraa.

Telefon 124.



Raaoliemotorer og Dampmaskiner

i enhver Storrelse.

Mejeri-Afdeling:

Nye Anlæg og Reparationer.

Dygtige Montører stedsse til Tjeneste.

Stort Lager i alle Slags Høugsartikler, Orié, Remme,

Twist, Vogns mørelse, m. m.

Omfortinning.

Stort Lager i

· Mælke-Transportspande.

Forlang Tilbud!

„Frøkontoret“.

Frøavlerforeningens Fællesudsalg.

Kontor :

Ramsherred 32. ::: Aabenraa,
Kontrol- og Stamfrøavl,
der er oprettet af den nord-
slesvigske Frøavlerforening
i Aabenraa 1865, forhandler

Græs- og Roefrø,

avlet af Foreningens Med-
lemmer under Kontrol af
Foreningen og tillige samt-
lige gangbare

≡≡≡ Frøsorter ≡≡≡

i

undersøgt Vare fra
de bedste Kilder.

C. C. RODE, Guldsmed, Aabenraa.

Storegade. == Telefon 360.

Stort Lager i Guld- og Sølvvarer, Alføvide- og Nikkelvarer.

∴ F. Sørensens Boghandel. ∴

Telefon 69. Aabenraa. Telefon 69.

※※※ Nyheder i dansk og norsk Literatur. ※※※

Alt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

Billeder indrammes og Bøger indbindes.



Det forenede danske Livsforsikrings-Aktieselskab

„HAFNIA“

— København —

det ældste og største private danske Livsforsikringselskab
tegner alle Slags

— Livsforsikringer og Kapitalforsikringer —
paa meget fordelagtige Betingelser.

Oplysninger meddeles til enhver Tid beredvilligst af
Selskabets Overinspektører

J. Dons,
Skærbæk.

J. Østergaard,
Rødning.

samt dets Repræsentant og Inkassator for Nordslesvig:
Redaktør H. P. Hanssen, Aabenraa.

Aabenraa Skraa,

hvoriblandt følgende Mærker:

Eksport-Skraa,
Delikatesse-Skraa,
Juma, } *Specialiteter,*

Lady-Tvist, Svicent-, Fin-, Skipper-, Mellem og
Tyk-Skraa anbefales fra

J. P. Junggreen's Tobaksfabrik,
Aabenraa, Telefon 123.

Jørgen M. Hansen : Aabenraa.

Filial i Haderslev, Jomfrustien 8,

leverer

„Godthaab“ transportable og stationære Tærskværker,

∴ Halmpressere, ∴

for Haandbinding eller Selvbindende.

Motorlokomobiler og stationære Motorer for
Rauolie eller Benzol,

Brødrene Fink,

Klingbjerg 1. Aabenraa. Telefon Nr. 19.

Alle Slags Byggematerialier.

Eneforhandling af

Sømmerda Tagpander ∴ Morsø Støbegods.

S. P. EWALD, Aabenraa,

■ Ramsherred. ■

Jern- og Kortevarer.

Specialitet:

Veile Kakkelovne og Komfurer. Pumper og Vandledningsrør.

Hans Danielsen,

Storegade Nr. 35.

Aabenraa

Telefon Nr. 72.

anbefaler sin

Kolonial-, Vin-, Korn-, Foderstof- og Frøforretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikspriser.

Staldplads til 30 Heste. — Billig og reel Betjening tilsikres.

Herløv Møller, Maler, Aabenraa,

Nyvej 1.

—☉— Farvehandel. ☉—

Telefon 267.

Lager af Tapeter, Borter og Rammelister.

Alt Maler- og Lakererarbejde udføres solid og billigt.

Indrammede Billeder, passende til Festgaver.

Billeder indrammes.

Billeder indrammes.

C. Møller, *Aabenraa,
Ramsherred 24.*

Urmager og Optikus.

PETER JESSEN,

Hotel Phønix, Aabenraa.

Største Udvalg

i samtlige

**Manufaktur-
varer.**

==

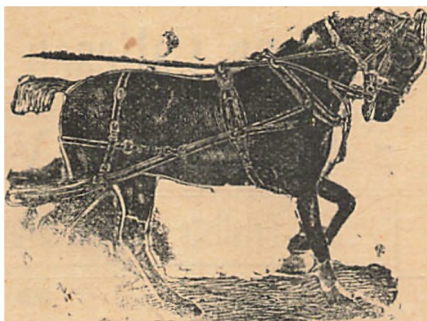
C. F. Rosenvold

Største Sadelmagerforretning
i Aabenraa.

— Søndergade 6. —

Lager af

:: al Slags Seletøj. ::



Særlig fremhæves:

Danske Rygbøjler og danske Mankeskaanere for brudte
Heste.

Selvbinderpiske. — Selvbindersejl repareres hurtigt.

„HEJMDAL“S TRYKKERI.

Aabenraa. (H. P. Hansen.) Telef. 32.

som er forsynet med

2 store Hørtigpresser, 1 Akcidenspresse, flere andre Maskiner,
elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort, righoldigt
Papirlager, leverer med kort Varsel

alle Slags Tryksager

i fin og smagfuld Udførelse til billige Priser.

Særlig fremhæves:

Tryksager for Mejerier og Sparekasser. Statuter, Kontobøger,
Regnskabsbøger, Afregningsblanketter, Foder- og Staldlister
Regninger, Policer, Aktiebrev, Skemaer, alle Slags Kort,
Brevpapir og Konvolutter.

Forespørgsler besvares omgaaende.

Hans Callesen, Aabenraa.

:: Specialitet: Vinduesglas. ::

Prisliste sendes gratis og franko.



Overalt der er at faa
Junggreen's Røgtobak og Skraa.

J. D. Sørensens Byggeforretning,

Indeh.: N. Sørensen.

Slotsgade 20|22.

:: Aabenraa. ::

Slotsgade 20|22.

anbefaler sig med

alt til Faget henhørende.

Tegninger og Overslag leveres fra eget Kontor. Maskinsnedkeri.
Prisbillig og god Udførelse garanteres.

Johs. Paulsen, Aabenraa,

(D. Damms Eftflg.)

anbefaler

et stort Lager af danske og tyske

Kakkelovne, Salonovne,
Regulerovne, Røgtorbrændere,
Døgnbrændere, forniklede og emall. Komfurer.

Anton Nielsen, Aabenraa.

Søndergade 7. Telefon 327. Søndergade 7.

Eneste Special-Hvidevare- og Udstyrsforretning paa Pladsen.

„CIMBRIA“

Aabenraa. AKTIE-SELSKAB. Aabenraa.
Tømmerhandel og Kalkbrænderi.

Sparekassen

—❁— for Sundeved og Omegn —❁—

forrenter Indskud med 4½ pCt.

Kolonialvarer, Vin og Spirituoser, Jern- og Kortevarer,
Korn- og Foderstoffer, Thomasmel og Kainit.

== Motor-Mølleri. ==

Christian J. Sørensen,

Varnæs Station.

Korn købes til højeste Dagspriser.

Wilgaard's Garn- og Trikotage-Handel

Ramsherred 27. Aabenraa. Nørretorv.

anbefales paa det bedste.

Fra Haderslev By og Kreds.

H. Frees, Haderslev,

(N. Nommensen's Efterflg.)

Isenkram- og Udstyrsforretning.

*Stort Lager af Avls- og Landbrugsredskaber
Eneudsalg af de bekendte Morsø Kakkellovne og Komfurer.*

Carl Nielsen's Boghandel,

KUNSTHANDEL. — Haderslev. — BILLEDHANDEL.

Dansk Literatur — Salmebøger. — Skolebøger. — Forretningsbøger og Kontorartikler — Stort Lager af Billeder med og uden Ramme. — Udvalg af Kobenhavner Alumina-Fajance — Billeder indrammes, Bøger indbindes. — Stort Udvalg i Platter.

Hansen & Winterberg, Haderslev,

Hjørnet af Norregade og Slotsgade.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børnekonfektion.

Besætnings- samt Udstyrsartikler.

Sengefjer og Dun.

Klædninger efter Maal.

E. N. Knudsen, Haderslev.

Norregade 14.

(Theodor Voss)

Telefon 63.

Kjolestoffer
Bukskin
Vaskestoffer
Udstyrsartikler
Lærreder
Haandklæder
Dækketøj.

**Dame-, Herre- og
: Børne-Konfektion. :**
~> Kløverblad-Uldgarn <~
er det bedste.
Alt i stort Udvalg.
Prima Kvaliteter.
:: Billigste Priser. ::

Senge­tøj
Fjer og Dun
Damprens-
ningsmaskine
Senge af ame-
rikansk System
Kontant
4 pCt. Rabat.

„*Modersmaalet*“s Bogtrykkeri N. S.

Haderslev.

Motor drift med Hurtigpresser, flere Akcidencpresser
og Rotationsmaskine.

Al Slags Trykarbejde hurtigt, smukt og billigt.

Specialitet: **Mejeriregnskabsbøger.**

Særlig anbefales et nyt System, der giver et overskueligt Regn-
skab, letter Arbejdet og er besparende ved Anskaffelse.
Prisbelønnet paa det 5. nordslesvigske Fællesmøde i 1895 og
indført paa de fleste store Andelsmejerier i Haderslev Kreds.

Oluf Petersen, jr., Haderslev.

Gaaskærgade 17. (J. H. Michelsens Efterf. g.) Grundl. 1842.

Billed- og Stenhuggeri.

Betydeligt Lager af smagfulde Grammonumenter, Plader, Tavler, etc.

C. L. Ohlmann, Haderslev.

Gaaskærgade.

Aflagrede Vine og Spirituoser.

Specialitet: **Taffel-Akvavit.**

J. C. Hansen, Skibsmægler, Haderslev.

Telefon 19. Kolonial- og Skibsutensilier. Telefon 19.

Skibsladnings- og Brandforsikring.

Iver Hübbe,

Lavgade. Haderslev. Lavgade.

Tobaks- og Cigar-Forretning.

A. Hundevadt,

Bispegade. :: Haderslev. :: Telefon 292.

Største

Manufaktur-Forretning

her paa Pladsen.

Stort Lager i alle Manufakturvarer, Herre- og Dame-Konfektion. Skotøj samt alle Slags Kor-tevarer. — Salg kun mod Kontant med lille Fortjeneste. — Billige, men faste Priser.

Waldemar Schmidt, Haderslev.

Nørregade 1.

Ved Fruekirken.

Telefon Nr. 1.

Special-Forretning i Herre-Garderobe.

Største Udvalg i engelske og tyske Stoffer.

Klædninger efter Maal under Garanti.

Paa Grund af stor Omsætning kun moderne Ting paa Lager.

Jørgen Iversen, Haderslev.

Nørregade.

Herre-ogDrenge-Garderobe-Forretning. Skotøjs-og Stovle-Magasin.

Nicolai Outzen, Haderslev.

Smør-Eksport-Forretning. — Korn- og Foderstoffer engros.

H. Fahrenndorf, Haderslev.

Søndertov 295.

Konditori og Kafé samt Bageri.



Peter Henningsen,

Storegade 454.

Telefon 169.

Haderslev. (P. C. Winterbergs Eiterflg.)

Ure-, Guld- og Sølvvare-Lager.

Jensen & Wind, Haderslev,

— Storegade. —

Mode-, Manufaktur- og Konfektionsforretning.

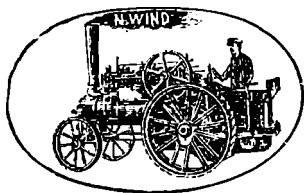
V. Fahrendorf, Haderslev,

Nørregade.

Ved Siden af „Høppners Hotel“.

Nørregade.

Urmager- og Guldsmedforretning.



Køb!

Lanz Lokomobiler

Lanz Tærskøværker

Lanz Halmpressere

Prospekter gratis ved

N. WIND, HADERSLEV.

Telefon 428.

Telefon 428,

Repræsentant for Maskinfabrikkerne Heinrich Lanz, Mannheim.

Kolonialvarer!

Haderslev. Hjørnet af Storegade,
Slagtergade og Vestergade.

Albert Frydendal.

A. F. Petersen, Haderslev.

Telel. Nr. 226.

Klejnsmed og Vægtfabrikant.

Telef. Nr. 226.

Lager af

Kreatur- og Decimalvægte samt alle mulige Jerngitre.

Reparation af Vægte af ethvert System under justeramtlig Kontrol.

Erik Bløcher, Haderslev,

Telefon 288. **Største Produktforretning.** Storegade 85.
betaler højeste Dagspriser for

**Huder, Skind, Kaninskind, Hare- og andre Vildtskind,
Ben, Klude, brugte Sække, gammelt Jern, Kobber,
Messing og andre Metaller, alle Slags brugt Gummi,
Uld, Hestehaar og Køhaar.**

Vi bringer herved vore Produkter i det ærede Publikums
behagelige Erindring.

**Hvidtøl Nr. 1, Husholdningsøl,
Stjerneøl, Dobbeltøl og Mineralvand.**

Husk at forlange vort **Bajersk Øl**, et anerkendt
og fortrinligt Produkt:

Bryggeriet Hansborg e. G. m. b. H.

Peter Iversen, Haderslev,

=====**Specialforretning i Smør og Æg.**=====

en gros & en detail.

Valdemar Møllers Efterflg.

Haderslev. (Christian Petersen.) Storegade 48.

anbefaler sit velassorterede Lager i

 **aflagrede Tobakker og Cigarer.** 

J. THULSTRUP,

Telefon Nr. 130. Klosteret i Haderslev. Telefon Nr. 130.

Handel med fede og magre Kreaturer og Svin.

Haderslev **Maskinfabrik**

A.-S. Haderslev,

leverer de nyeste og mest moderne

⇒ **Mejerimaskiner.** ⇐

Komplette Mejerianlæg og Ombygninger
udføres hurtigt, smukt og praktisk.

„Titan“-Centrifugen er Verdens bedste.

„Atlas“-Kulsyreanlæg yder mest.

Alle Slags Landbrugsmaskiner
repareres sagkyndigt og solidt til moderate Priser.

Alle Slags Smøreolie til moderate Priser.

Gamle Transportspande omfortinnes
og repareres, saa de bliver gode og holdbare som nye.

„Horsens“-Transportspande er de bedste. Faas ogsaa
med Køberbund. 2 Aars Garanti. Forlang kien dette
Mærke.

Nutidens bedste Malkemaskine

≡≡≡ **„DANA“** ≡≡≡

Eneforhandling for Slesvig og Holten.

J. D. Suurballe, Haderslev.

===== Søndertorv Nr. 226. =====

Urmager- og Guldsmedforretning

Haderslev Slotsvandmølle.

Mølleri. ·: Korn. ·· Foderstoffer.

RUD. SACK'S RADSAAMASKINER

— er de bedste. —

R. Beck, Maskinforretning, Haderslev.

Haderslev ny Trikotageforretning,

Brødrene Kjær, (for Hans Kjær),

er det bedste Indkøbssted for

==== Uldvarer, Garn, færdigsyet Børnetøj. ====

Eget Maskinstrikkeri.

*Damp-Kaffe-Brænderi, Kolonialvarer,
Spirituoser, Konserver, Margarine, osv.*

faas til billige Priser.

Mis J. P. Juhl, Haderslev.

Haderslev Brødfabrik

Telefon 256.

anbefaler sine Fabrikater.

Telefon 256.

==== Brødfabrikkens Brød er det bedste. ====

Chr. Lausen, Haderslev,

Telefon Nr. 201.

Agenturforretning.

Telefon Nr. 201.

Agent for det gensidige Forsikringsselskab „DANMARK“.

HADERSLEV BANK

I HADERSLEV

SAMT DENS FILIALER OG AGENTURER

I RØDDING, GRAMBY, TOFTLUND,
SKODBORG, VOIENS, FJELSTRUP OG

KRISTIANSFELT

UDFØRER ALLE SLAGS BANKFORRETNINGER

PENGEFORSENDELSER

TIL ALLE HOVEDPLADSER I VERDEN
BESØRGES PAA GUNSTIGE VILKAAR.

INDSKUD

MODTAGES PAA CHECK- (FOLIO),

SPAREKASSE OG INDLAANS-AFDELING OG

FORRENTES PAA FORDELAGTIGSTE BETINGELSER

Brandforsikringer

tegnes til billigste, faste Præmier hos

Chr. Aagaard, Haderslev.

Aktieselskabet „Hansborg“,

Haderslev.

Tømmerhandel, Damphøyle- og Savværk.

Drittelstaver og Træskobunde.

Bygningstegninger og Beregninger

udføres af

-: P. Gram, Arkitekt, :-

Storegade.

Haderslev.

Telefon 308.

Nordslesvigsk Kreditforening,

==== Haderslev, ====

besørger og ordner

☞ første Prioritets-Laan ☞

paa bedste og billigste Maade.

Anviser Ejendomme til solide Købere. Oplysning og Raad gives i alle Pengesager.

Kontortid fra Kl. 8—12 og 2—4. Lørdag fra Kl. 9—1.

Magdalene Schmidt,

Haderslev. Broderiforretning. Storegade 21.

==== anbefaler alle moderne Haandarbejder. ====

Oluf Thielst, Haderslev,

Telefon 165. Kolonialforretning. Telefon 165.

Lager af alle Slags

Kolonialvarer, Markfrø, Roefrø, 1. Kl. Stammer,

Kunstgødning, Gødningskalk,

Prima Manilla-Hampbindegarn.

SOPHUS VOSS,

Telefon 406. Haderslev. Telefon 406.

Korn, Foderstoffer,

Gødning, Markfrø.

☞ Paul Bløcher, ☞

Arkitekt.

Telefon 288. Haderslev, Storegade 85. Telefon 288.

Harald Reimers,

Telefon 49. „Frej“ ved Kristiansfelt. Telefon 49.
anbefaler sin

Kolonial-, Stentøjs-, Jern- og Kortevarerforretning.


Johs. Nielsen, Kristiansfelt,

Skotøjsforretning, (ved Siden af Sparekassen)
anbefaler sit velassorterede Lager af **færdigt Skotøj.**
Reparationer udføres til moderate Priser.

Niels Ebbesen, Kristiansfelt,

=== *Urmager.* ===

Stort Udvalg i Guld-, Sølv-, Plet- og Nikkelvarer.
Forlovelsesringe.

Lomme- og Stueure.  Optiske Varer.

P. Ravn, Kristiansfelt, Telefon Nr. 83

anbefaler sig med

Cykler og Symaskiner. Reparaturer udføres solidt
og billig.

Sophus A. M. Christensen,

Tyrstrup.

Stort Lager af Tobak og Cigarer.

Lager af Byggematerialier.

Villads Martensen, Kristiansfelt,

ligeoverfor Tyrstrup Mejeri.

—☞ Bog- og Papirhandel. ☜—

Kontorartikler, Skolebøger, Figurer og Luksusmøbler, Nips- og Galanterivarer. Skriveutensilier og Lædervarer i stort Udvalg. Rejsekofferter og Spadserestokke. Billeder indrammes, og færdige Billeder haves paa Lager, kun fine, holdbare Lister. Mit Tapet-Lager er forsynet med nye, moderne Mønstre. Rester til billige Priser. Et stort Udvalg i Rejseerindringer, fine Ting til moderate Priser.

Chr. N. Iversen, Tyrstrup.

Telefon Nr. 4.

Kolonial-Forretning.

—☞ Lager af Kul og Koks. ☜—

Tyrstrup Mølle

e. G. m. b. H.

Mølleri, Korn og Foderstoffer.

Telefon Nr. 33.

Tyrstrup pr. Kristiansfelt.



K. Ravn's Enke, Tyrstrup.

Sadelmager- og Polsterforretning.

Stort Lager af Linoleum.

Linoleums-Tæpper.

Linoleums-Løbere.

K. P. Gellert, Tyrstrup.

=====*Slagteri og Pøsemagerforretning.*=====

Mathias Bojsens Enke, Vojens,

Telefon Nr. 37. Kul- og Byggematerialforretning. Telefon Nr. 37.

Telef. 1. **J. Th. Jensen, Vojens,** Telef. 1.

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.

Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre,

En gros **Briller, Ridehjul og Symaskiner.** En detail.

Stort Udvalg!

Yderst billige Priser!

Reparationer paa ovennævnte Artikler udføres solidt og billigt.

Julius Nielsen's ***Tømmerforretning i Vojens.***

*Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og Lægter,
som anbefales til billigste Priser.*

P.H.Schade, Vojens.

∴ Kolonial og Frøforretning. ∴

Jørg. Jensen,

=====*Vojens,*=====

anbefaler sit store Lager af

Manufaktur- og Modevarer,

Dame-, Herre-

—☉— og Børne-Konfektion. ☉—

Lager af Dame-, Herre og Børne-Fodtøj.

Hans Gram, Maskinfabrik,

Indeh.: Hans og Aage Gram, Vojens.

Maskinfabrik, Kobbersmedie,

=====**Blikkenslageri, Fortinneri,**=====

Elektrisk Afdeling.

Post Telefon Nr. 2.

 Telegr.-Adr.: Gram.

Telf. 26

P. J. Schmidt, Vojens.

Telf. 26.

Bog- og Papirhandel. ** Bogtrykkeri og Hefteri.
Bageri- og Mejeriartikler en gros.

Nicolai Sørensen, Vojens, Telf. Nr. 11.

Støbogslager, Glas- og Stentøjshandel.

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning.
Tobak og Cigarer samt undersøgt Markfrø.
Lager af Vejle Komfurer og Kakkellovne.

H. M. Hansen, Smedemester, Jels,

anbefaler

===== nye og brugte Vogne. =====

L. J. Petersen, Over-Jersdal,

Telefon Nr. 3

anbefaler sin

Telefon Nr. 3.

■ **Kolonial- og Manufaktur-Forretning.** ■

Stort Lager i Kakkellovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekedler.
Forhandling af J. P. Junggreens Skraa- og Røgtobakker.

A. P. Christoffersen, Rødning,

anbefaler sin

Isenkram- og Stentøjs-Forretning.

Ribe Kakkellovne og Komfurer.

H. Chr. Andersen, Rødning,

Bog- og Papirhandel.

Bogbinderi, Kunsthandel.

Stort Udvalg i indrammede Billeder

Kort over Krigsskuepladserne, Feltpostartikler.

Heinr. Nielsen, Agerskov.

Maler og Vognlakerer.

∴ Tapet- og Farvehandel.

Chr. J. Ravn, Rødding,

*anbefaler: Tømmer og Brædder, Kalk, Cement, Tagpap,
Søm og Jernvindaer, Jernbjælker, Jerntag, Tagsten,
Drænsrør, m. m.*

Hans Top, Agerskov,

Telefon 3. _____ Telefon 3.

anbefaler

Kolonial-, Jern- og Kortevarer. Vin og Spirituoser.

Undersøgt Markfrø og Kunstgødning.

Telefon-Amt **T. P. Beck, Harreby,** Telefon-Amt

*Kolonial-, Manufaktur-, Skotøjs-, Jernvare-,
Glas- og Stentøjs-Forretning, Tobakker, Cigarer. Vin og Spirituoser.*

Lager af Kunstgødning og Markfrø,

Brædder, Tommer, Cement, Kul, Koks, Briketter.

Ribe Kakkellovne og Komfurer.

Brødrene Sølbæk, Årnum,

Kolonialvareforretning.

Lager af Ribe Kakkellovne og Komfurer.

Undersøgt Mark- og Høvefrø, Guano.

Tømmer, Brædder, Kalk, Cement, Kul og Briketter.

V. Blume Schmidt, Spandet.

Kolonial. Jern- og Stentøj. — Guano. —

Manufaktur-, Konfektions- og Skotøjs-Forretning.

Jørgen Mortensen,

Slukefter pr. Over Jersdal.

Telef.: Ustrup Nr. 7,

anbefaler sin Kolonialvareforretning.

Jern, Kortevarer-, Stentøjs- og Manufakturhandel.

Lager af Fødestoffer, Markfrø og Kunstgødning.

Fra Sønderborg By og Kreds.

Det bedste Frø,

*Roefrø, Kløverfrø, Græsfrø
og Sædekorn*

faas til moderate Priser hos

Alsisk Frøavls-Selskab,

Telefon 18.

Sønderborg.

Telefon 18.

Paalidelige Avlere antages.

Jørgen Møller, Sønderborg.

Perlegade 44.

Telefon 217.

Jern- og Kortevarer. Glas, Porcellæn og Stentøj.

Lampør. Kakkellovne og Komfurer.

Normal-Patent-Decimalvægte.

Herkules Ajlepumper.

Jernpumper og Rør. Jern-Vinduer. Have-Møbler.

Stort Udvalg.

Billige Priser.

Holger Hollensen, Sønderborg.

Perlegade 31.

Specialforretning i

Telefon 203.

Herre- og Dreng-Garderobe, færdig og efter Maal.

Hans Hansen, Sønderborg.

Perlegade 23. — Telefon 213.

Manufaktur og Konfektion.

Special-Afdeling: Herre-Garderobe og Skotøj.

BOSSEN & BOCK,

Sønderborg, Telefon Nr. 57.

Broager, Telefon Nr. 36.

Manufaktur- og Modevarer.

Herre- og Dame-Konfektion.

Udstyrs-Artikler.

:- :-

Salg imod Kontant.

Største Lager. — Billigste Priser.

Chr. Otten, Sønderborg.

Storegade 78.

Bageri og Konditori.

Storegade 78.

Folkebanken for Als og Sundeved, Sønderborg

forrenter Indskud fra Dagen efter Modtagelsen

paa Check-Konto til 3 pCt.

„ Sparekasse-Konto til 4 pCt.

„ Indlaans Konto. til 4½ pCt.

Agenturer i Nordborg, Lysabild, Guderup, Kajnæs og Graasten.

Johs. Møller, Sæbefabrik,

Telefon 276.

Sønderborg.

Telefon 276.

Odense Ægforretning i Sønderborg,

Telefon 253.

er Køber af Æg til højeste Notering, som meddeles 8 Dage forud. Kontant Afregning, ingen Fragt, fri Emballage.

Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,
Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe.

Holger Hansen, Guldsmed og Gravør,

Storegade 45.

Sønderborg.

Telefon 274.

*Olie og kemisk
tek. Præparater*

AXEL HELMER.

*Isenkram,
Husholdningsartikler, Værktøj.*

P. H. Stuhr, Sønderborg.

Perlegade 21.

Automobiler

Perlegade 21.

Cykler, Sy- og Skrivemaskiner.

Eget Reparationsværksted.

Eget Reparationsværksted.

Stort Lager af gode Billeder.

Kunstgenstande. == Literatur. == Musikalier.

Andreas Clausen,

Sønderborg.

Bog- og Kunsthandel.

Telefon 387.

J. Staugaard, Sønderborg,

Banegaardsgade 8.

Mekaniker.

Telefon Nr. 299.

Stort Reparationsværksted.

Alsia-Korea-Cykler, Pfaff-Symaskiner og Opel-Automobiler.

En detail. — En gros.

== Aabne og lukkede Automobiler til Leje. ==

TH. JOHANNSEN,

Telefon Nr. 458. **Sønderborg.** Raadhusplads 3.

• **Manufaktur og Konfektion.** •

Byens ældste Forretning. — Grundlagt 1800.

Største Lager.

Billigste Priser.

A. Behn, Sønderborg,

Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jern- og Kortevarerforretning.

Lager fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik.

Julius Decker, Sønderborg.

Perlegade 29.

Telefon 239.

Manufaktur-, Hvide. og Kortevarer.

P. Helmers Eftflg., Sønderborg,

Telefon 206.

Etableret 1867.

• **Kolonialvarerforretning.** •

Klaverer og Harmoniums faas i bedste Kvalitet hos

Joh. C. Lawaetz, Sønderborg.

Telefon 241.

Th. J. Mørch, Sønderborg.

Perlegade 9.

Isenkram.

Telefon 52.

Køkkenudstyr, Glas, Porelæn og Stentøj.

Kakkelovne, Komfurer, Pumper og Rør.

J. H. Kock, Sønderborg.

==== Købehus ====

for Hvidevarer og Senge. Gardiner, Tæpper,
Lærredsvarer, Linned, Undertøj, Herre-Artikler,
Uldvarer, Broderi-Artikler,
Sengefjer og Dun, Sengesteder, Børnevogne.

Thorvald Midtgaard, Vester-Sottrup.

Telefon Nr. 27.

Kolonial-, Jern-, Kortevare- og Markfrø-Forretning.
Svendborg og Vejle Kakkellovne og Komfurer.
Manufaktur- og Skotøjs-Forretning.

Stort Udvalg!

:-:-:-:

Bilige Priser!



A/S **H. MATZEN**
REPRODUKTIONSANSTALT
LEVERER
DE BEDSTE
CLICHEER
KØBMAGERGADE 22
HJ. AF SILKEGADE.
KØBENHAVN · K ·
TELEFON N^o 7057.

Fra Tønder By og Kreds.

: Tønder Landmandsbank :

(„Actien-Gesellschaft“ i Tønder.

Oprettet 6. September 1901.

Aktiekapital 700,000 Mark fuldt indbetalt, samlede Reserver
275,000 Mark.

Indlaan forrentes straks efter Modtagelsesdagen
med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

Filialer i Skærbæk og Gram. Agenturer i Højer og Bylderup,

S. C. Lorensen, Tønder,

Kolonialvareforretning.

↪ Specialitet: Tobak og Cigarer. ↩

Urmager M. C. Sørensen, Tønder.

Stort Lager af

Ure, Guld- og Sølvvarer,
Briller, Kikkerter osv.

Reparationer under Garanti i mit Værksted.

Hans Outsen, Tønder,

☞ Møbelfabrik og Lager. ☜

Chr. Skov, Skræddermester, Tønder.

Stort Lager af

Stoffer til Herre- og Dame-Garderobe.

Kjøletøjer og Besætninger.

Ehm Christensen,

Tønder.

S. C. Sønnichsen, Tønder,

Agent for Brandforsikringsselskabet „DANMARK“.

Chr. Lund, Tønder.

Drohses Hus.

Urmager og Optiker.

Storegade.

Jørgen Mortensens Gæstgivergaard,

== Torvet, Tønder, ==

anbefaler sine Gæsteværelser, rummelige Stalde etc.

S. C. Sønnichsens Efterflg., Tønder,

Nørregade 42. — Telefon 44.

Kunstgødning og Markfrøforretning.

Grundlagt 1879.

En gros og en detail.

Grundlagt 1879.

Chr. Petersen, Tønder.

Skibbroen 4.

Telefon 63.

Skibbroen 4.

Gæstgivergaard og Logishus. :: Stalde.

!Kalve til Opdræt stadig til Salg.

Fra Flensborg By.

„Sommers Hotel“, Flensborg,

Skibbroen 3,

ligeoverfor Dampskibspavillonen og i Nærheden af Banegaarden.

J. Jessen og Co. Eftlg., Flensborg,

(Indeh.: J. C. Paulsen.)

Kolonialvarer og Markfrø en gros. — Sæbefabrik.

Specialitet: Snehvid Sølvsæbe og Cresim-Sæbe.

Jens M. Ferdinand, Flensborg.

Angelbogade 16.

■ Kaffe-Special-Forretning. ■

„Magasin du Nord“, Flensborg.

Mode- og Manufaktur-Forretning.

H. C. Christiansens Efterfølger.

Indehaver: Klüver & Petersen.

Hans Petersen, Flensborg.

Kontor Nørregade 112.

Telefon Nr. 879.

Privatbolig: Aabenraagade 57. — Telefon Nr. 983.

Generalagentur for Teutonia,

Forsikringsselskab i Leipzig, oprettet 1852.

Livsforsikringer med eller uden Lægeundersøgelse,
Børneforsikringer, Ulykkesforsikringer, Ansvarsforsikringer.
Af Overskuddet for 1916 udbetaltes i Dividende til de Forsikrede
3,544,087 Mark 58 Penning.

Trods de høje Udbetalinger, der fremkaldtes ved Krigen, fik de
Forsikrede i 1917 som i 1916 atter **32 pCt. Dividende** af den fulde
Begyndelsespræmie, **Agenter søges!**

Som Indehaver af **J. Andersens Bogtrykkeri**, Storegade 51
Haderslev, anbefaler jeg mig med alle Slags **Tryksager** i moderne
Udførelse til moderate Priser.

Uldall & Møller

og

Hansen & Co's. Forretningshuse,

Flensborg.

Største Foretagende i Branchen
i Slesvig.

ANDREAS DALL, Arkitekt,

Christinegade 8. II Sal.

**Tegninger, Overslag, Beregninger,
Bygninger og Skønvirke.**

Nordslesvigsk Oplysnings- og Arbejdsanvisningskontor,

Nørregade 112. (Arbejdersekretariat) Flensborg. Telefon 879 og 983.
har til Opgave: foruden Arbejdsanvisninger at yde Oplysninger i borgerlige og retslige Anliggender og at udføre de nødvendige skriftlige Arbejder.

H. P. Hansens Gæstgivergaard,

Nystaden 50.

Flensborg.

Telefon 2113.

bringes herved i de Herrer Rejsendes og Publikums Erindring. Gode Spise- og Drikkevarer; propre Gæsteværelser. Staldplads og Fraspænd.

Spare- og Laanekasse for Flensborg og Omegn, S. m. b. H..

Flensborg. -- Nørregade 11/13 I. Sal
Telefon 1367.

Indskud forrentes efter Overenskomst med eller
uden Opsigelsesfrist.

Renteudbetaling efter Ønske to Gange aarlig.

Kontortid:

Hver Søgnedag Formiddag Kl. 10—12.
Eftermiddag Kl. 3—5.

H. Schmidt, Flensborg,

Telef. Nr. 30. Indeh.: Lorens Paulsen & Søn, Grundl. 1851.

Kolonialvarer
og undersøgt Markfrø en gros.
Sirupstaffinaderi.

Lager af

Risfodermel :: Fodersukker
og Fodersirup.

Salg af Skoleforeningens Tændstikker.

: HOTEL STADT HAMBURG :

Telefon Nr. 2. **Graasten.** Telefon Nr. 2.

*Gammelt og velrenommeret Hus, tidssvarende indrettet, byder de ærede Rejsende, Turister og Omegnens Beboere et behageligt Opholdssted til moderate Priser. Udskænkning af ægte og hjemlige Ølsorter samt velplejede Vinc. Anerkendt godt Køkken
Stor Sal, Keglebane, Fraspænd.*

—❁— M. Niemeyers Filiale —❁—

Graasten.

Cigarforretning.

Graasten

Bestyrer J. B. Stehr.

J. Hollesen, Graasten.

Ure, Guld- og Sølvvarer.

V. Uldall, Graasten,

— Telefon 90. —

Manufaktur, Konfektion,

Galanteri og Kortevarer.

Christian Thielsen, Graasten.

Telefon 44.

Jern- og Kortevarer.

Telefon 44

Vejle Kakkellovne og Komfurer.

Pumper :: Rør :: Støbegods.

Inholdsfortegnelse.

Karets Stolender med Markeder og andre Tillæg.	
Nordjyskvisig. Digt af Andr. Gannerup	1
Trofasthed. Fortælling af Th. A.	5
Da Helvede brændte. Af P. Stovroy	21
Nis under Svenskekrigen 1657—59. Af Nis Nisjen, Nordborg.	28
En Mor. Af Sven Lange	34
Paa Orlov. Digt af N.	44
Fra Reformationen i Nordjyskvisig. Af Thade Peterjen	45
Op til Bjergets Top. Af Konjulent G. Hansen, Graasten,	52
Et Hjem. Af Thade Peterjen.	56
Nogle Udtog af en gammel Notitsbog fra Løjt Sogn. Af J. Nis,	
Barsmark	59
Gammelgå's Zweniand. Af Nikolaj Anderjen.	62